

Mendelova univerzita v Brně
Zahradnická fakulta

DIPLOMOVÁ PRÁCA
KRAJINNÝ PLÁN MODELOVÉHO ÚZEMÍ

Vedúci práce- doc. Dr. Ing. Alena Salašová
Autorka práce v- Bc. Zuzana Gašparová

Lednice 2015

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Zpracovatelka: **Bc. Zuzana Gašparová**
Studijní program: Zahradní a krajinářská architektura
Obor: Zahradní a krajinářská architektura
Název tématu: **Krajinný plán modelového území**

Zásady pro vypracování:

1. V rámci teoretické přípravy prostudujte bibliografické zdroje zabývající se problematikou optimalizace využívání krajinného prostoru. Pozornost věnujte požadavkům na ochranu krajinného rázu a udržitelnost rozvoje území.
2. Zvolte modelové území a proveďte rozbor jeho primární, sekundární a terciární krajinné struktury. Sledujte způsob využívání území v čase. Definujte jeho charakteristiky a přírodní, kulturně historické a estetické hodnoty.
3. Proveďte hodnocení aktuálního stavu krajiny. Získané poznatky konfrontujte s platnou nebo připravovanou územně plánovací dokumentací.
4. Současný stav území a jeho management konfrontuje se závěry vlastního rozboru území. Definujte problémy ve využívání krajiny.
5. V rozsahu územní studie navrhnete řešení vybraných problémů modelového území. Návrhy diskutujte s orgány veřejné správy a územní samosprávy, případně dalšími uživateli území. Získané poznatky shrňte do závěrečných obecných doporučení využitelných pro úpravu managementu podobných modelových území.

Rozsah práce: Text cca 50 stran, mapová příloha, dokumentace, panoramata a skici

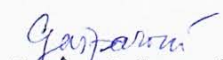
Seznam odborné literatury:

1. VOREL, I. – KUPKA, J. a kol. *Aktuální otázky ochrany krajinného rázu*. 1. vyd. Praha: ČVUT Praha, 2010. 184 s. ISBN 978-80-01-04537-4.
2. DRESLEROVÁ, J. – PACKOVÁ, P. *Ekologie krajiny a krajinné plánování: příspěvky z konference CZ-IALE konané dne 14.-16. září 2006 v Lednici, Česká republika*. Brno: Lesnická práce, 2006. 204 s. ISBN 80-86386-82-1.
3. KOZOVÁ, M. – PAUDITŠOVÁ, E. *Krajinné plánovanie*. 1. vyd. Bratislava: Nakladateľství Slovenskej technickej univerzity, 2010. 326 s. ISBN 978-80-227-3354-0.
4. SALAŠOVÁ, A. *Ochrana krajinného rázu – konzervace versus tvorba krajinného prostoru*. In: VOREL, I. – KUPKA, J. *Aktuální otázky ochrany krajinného rázu*. 1. vyd. Praha: ČVUT Praha, 2010. s. 75–83. ISBN 978-80-01-04537-4.
5. SALAŠOVÁ, A. *Strategický plán krajiny – krajinné plánování v kontextu Evropské úmluvy o krajině*. In: *Krajinné inženýrství 2009*. 1. vyd. Praha: Česká společnost krajinných inženýrů – ČSSI, 2009, s. 25–30. ISBN 978-80-903258-8-3.
6. SKLENIČKA, P. *Základy krajinného plánování*. 2. vyd. Praha: Naděžda Skleničková, 2003. 321 s. ISBN 80-903206-1-9.
7. MIKLÓS, L. – IZAKOVIČOVÁ, Z. a kol. *Atlas reprezentatívnych geosystémov Slovenska*. [Bratislava]: Slovenská akadémia vied, 2006. 123 s. ISBN 80-969272-4-8.
8. MIKLÓS, L. – IZAKOVIČOVÁ, Z. *Krajina ako geosystém*. 1. vyd. Bratislava: Veda, 1997. 152 s. ISBN 80-224-0519-1.
9. DRDOŠ, J. – IZAKOVIČOVÁ, Z. – MIKLÓS, L. *Krajinoekologické podmienky trvalo udržateľného rozvoja*. Bratislava: VEDA, 1997. 186 s. ISBN 80-224-0485-3.

Datum zadání diplomové práce: prosinec 2012

Termín odevzdání diplomové práce: květen 2014

L. S.

Bc. Zuzana Gašparová
Autorka práce

doc. Ing. Petr Kučera, Ph.D.
Vedoucí ústavu

doc. Dr. Ing. Alena Salašová
Vedoucí práce

doc. Ing. Robert Pokluda, Ph.D.
Děkan ZF MENDELU

ČESTNÉ PREHLÁSENIE

Prehlasujem, že som prácu Krajinný plán modelového územia vypracovala samostatne a všetky použité pramene a informácie uvádzam v zozname použitej literatúry. Súhlasím, aby moja práca bola zverejnená v súlade s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách v znení neskorších predpisov a v súlade s platnou Smernicou o zverejňovaní vysokoškolských záverečných prác.

Som si vedomá, že sa na moju prácu vzťahuje zákon č.121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzatvorenie licenčnej zmluvy a použitie tejto práce ako školského diela podľa §60 odst. 1 autorského zákona.

Ďalej sa zaväzujem, že pred spísaním licenčnej zmluvy o využití diela inou osobou (subjektom) si vyžiadam písomné stanovisko univerzity, že predmetná licenčná zmluva nie je v rozpore s oprávnenými záujmami univerzity, a zaväzujem sa uhradiť prípadný príspevok na úhradu nákladov spojených so vznikom diela, a to do ich skutočnej výšky.

V Lednici, dňa

podpis diplomanta:.....

POĎAKOVANIE

Chcela by som sa poďakovať vedúcemu práce za vedenie a nekonečnú trpezlivosť, svojim konzultantom za ich pomoc pri tvorbe tejto práce a svojim blízkym za ich trpezlivosť, podporu a teplé večere.

Ďakujem.

OBSAH

1	ÚVOD	7	12	TERCIÁRNA KRAJINNÁ ŠTRUKTÚRY	30
2	CIEĽ PRÁCE.....	7	12.1	Ochrana prírody a krajiny a NATURA 2000	30
			12.2	Územný systém ekologickej stability modelového územia	32
	TEORETICKÁ ČASŤ	8	12.3	Ochrana kultúrneho dedičstva	33
3	ÚVOD DO PROBLEMATIKY	9	12.3.1	Kultúrne pamiatky	33
3.1	Význam pojmu „krajina“	9	12.3.2	Drobné sakrálne stavby	33
3.2	Krajina – krajinný ráz – plánovanie krajiny – pojmy	9	12.4	Etnografické charakteristiky územia	34
3.3	Krajina v územnom plánovaní	10	12.4.1	Slovácky verbuňk	34
3.4	Problémy krajiny v rámci územného rozvoja	11	12.4.2	Strážnický ornament	34
4	KRAJINNÝ RÁZ	12	12.4.3	Architektonické a urbanistické znaky územia	34
4.1	Právo a ochrana krajinného rázu	12	12.5	Hodnoty a limity územia	35
4.2	Vymedzenie podrobností ochrany krajinného rázu	12	12.6	Ekologická zonácia územia	36
5	UDRŽATEĽNÝ ROZVOJ	13	13	CHARAKTER KRAJINY	37
5.1	Implementácia trvalo udržateľného rozvoja v ČR	13	13.1	Vnímanie krajiny - Percepčné prejavy krajiny	37
5.2	Územné plánovanie a udržateľný rozvoj	14	13.2	Krajinný ráz modelového územia	37
6	KRAJINNÉ PLÁNOVANIE	15	14	PROBLÉMY A STRETY V ÚZEMÍ	39
6.1	Definícia krajinného plánovania	15	14.1	Rozbor stratégií mesta	39
6.2	Formy krajinného plánovania	15	14.2	Vymedzenie hlavných problémov a stretov.....	40
6.3	Úlohy a ciele krajinného plánovania	15	15	NÁVRH	41
7	KRAJINNÝ PLÁN	16	15.1	Základné princípy návrhu	41
7.1	Definícia krajinného plánu	16	15.2	Priestupnosť	42
7.2	Metodika spracovania	17	15.2.1	Návrh doplnenia častí lokálneho ÚSES	42
7.3	Obsah a štruktúra dokumentácie krajinného plánu	18	15.2.2	Návrh pre zvýšenie rekreačného potenciálu krajiny	44
8	METODIKA PRÁCE	19	15.3	Priestorové usporiadanie krajiny	47
			15.3.1	Návrh revitalizačných a ochranných opatrení	47
	PRAKTICKÁ ČASŤ	20	15.3.1.1	Revitalizácia časti toku Velička	47
9	CHARAKTERISTIKA MODELOVÉHO ÚZEMIA	21	15.3.1.2	Revitalizácie melior. kanálov Bažantnice, Hranční a Dílový	47
9.1	Vymedzenie územia	21	15.3.1.3	Návrhy protieróznych úprav	47
9.2	Širšie vzťahy	21	15.3.2	Návrh vegetačných úprav s krajnotvornou funkciou	48
10	PRIMÁRNA KRAJINNÁ ŠTRUKTÚRA	22	15.3.2.1	Obnova lúk a založenie tóní	48
	Prírodné podmienky	22	15.3.2.2	Výsadba soliterných stromov a skupín stromov na lúkach	48
10.1	Biogeografické členenie územia	22	15.3.2.3	Výsadba líniovej zelene v nive	48
10.2	Geomorfologické členenie a reliéf	22	15.3.2.4	Obnova a založenie stromoradií	48
10.3	Geologická charakteristika územia	23	15.3.2.5	Návrh obnovy a zachovania významného horizontu	48
10.4	Pedologická charakteristika územia	23	15.4	Rozvojové možnosti mesta	48
10.5	Hydrologická a hydrogeologická charakteristika	24	16	ZÁVER	54
10.6	Klimatické podmienky	24	17	SÚHRN / ANNOTATION	57
10.7	Geobiocenologická charakteristika	25	18	ZOZNAM POUŽITÝCH ZDROJOV	58
10.8	Zoologická charakteristika	25	19	ZOZNAM VYOBRAZENÍ	59
11	SEKUNDÁRNA KRAJINNÁ ŠTRUKTÚRA	26			
11.1	Urbanistický vývoj mesta Strážnice	26			
11.2	Vývoj využitia územia	27			
11.3	Aktuálny spôsob využitia krajiny	28			
11.4	Aktuálna vegetácia	28			

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

a kol.	a kolektív	tzv.	takzvane
atď.	a tak ďalej	UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Organizácia Spojených národov pre vzdelávanie, vedu a kultúru)
AOPK ČR	Agentúra ochrany prírody a krajiny Českej republiky	ÚP	územný plán
CENIA	česká informačná agentúra životného prostredia (Czech Environmental Information Agency)	ÚAP	územno analytické podklady
č.	číslo	ÚPD	územno plánovacia dokumnetácia
č.p.	číslo popisné	ÚPP	územno plánovacie podklady
ČR	Česká republika	URÚ	udržateľný rozvoj územia
ČSN	česká technická norma	ÚSES	územný systém ekologickej stability
EIA	Environmental Impact Assessment - posudzovanie vplyvov na životné prostredie	VKP	významné krajinné prvky
EVL	európsky významná lokalita	v.s.	vegetačný stupeň
GIS	geografický informačný systém	ZCHÚ	Zvlášť chránená územia (Obzvlášť chránené územia)
ha	hektár	ZÚR	Zásady územného rozvoja
CHKO	Chránená krajinná oblasť		
CHOPAV	chránená oblasť prirodzenej akumulácie vôd		
km	kilometer		
m	meter		
mm	milimeter		
m n. m.	metrov nad morom		
MŽP	Ministerstvo životného prostredia		
napr.	napríklad		
NRBK	nadregionálny biokoridor		
OBR.	obrázok		
OSN	Organizácia spojených národov		
PKŠ	primárna krajinná štruktúra		
pol.	polovica		
poľnoh.	poľnohospodárske		
PP	Prírodná pamiatka, Prírodný park		
RBC	regionálne biocentrum		
RBK	regionálny biokoridor		
resp.	respektíve		
RURÚ	rozbor udržateľného rozvoja územia		
Sb.	zbierka		
SEA	Strategic Environmental Assesement		
SKŠ	sekundárna krajinná štruktúra		
STG	skupina typov geobiocénov		
sv.	svätý		
SZ	severozápad		
TKŠ	terciárna krajinná štruktúra		
TTP	trvalý trávny porast		

1. ÚVOD

Na svete ešte stále existujú miesta, na ktorých by človek na svojej púti nestretol druhého človeka či náznaky jeho existencie. Príroda tu funguje podľa nemenných pravidiel, ktoré pracujú bez jedinej chybičky. Tieto prírodné krajiny ležia v odľahlých častiach Ruska, Ameriky či Afriky.

Krajina, v ktorej žijeme my, stredoeurópska krajina, je krajinou kultúrnou. Ako aj ostatné krajiny bola utvorená pôsobením prírodných faktorov. Čo ju odlišuje, je činnosť človeka. Jeho stále intenzívnejšie využívanie ovplyvňuje i podobu celého krajinného priestoru.

Určitým špecifikom našej krajiny bola násilná kolektivizácia v 50. rokoch 20 storočia, ktorá výrazným spôsobom ovplyvnila tvár krajiny a jej fungovanie. Vzťah človeka k pôde bol kedysi oveľa späťjší ako je tomu dnes, lebo jeho existencia od nej priamo závisela. Človek žil z práce so zemou, na ktorej vyrastal a neskôr sa do nej aj vrátil. Po strate tohto vzťahu a naviazanosti k nej sa stratila aj úcta a porozumenie ku krajine, jej zákonitostiam, špecifik daných územím a jej fungovaniu. Ten vzťah, keď človek vlastným potom kropil rodnú hruď znikol a vznikla rozoraná celina, na ktorej pracoval námezdný robotník. Vzťah vlastnícky prešiel na vzťah zamestnanecký.

Intenzívne hospodárenie z vidinou maximálnych výnosov krajinu premenilo na veľkovýrobný priestor. Jej rozmanité štruktúry zarovňalo do veľkoplošných lánov, meandrujúce toky zviazalo do rovných kanálov, zlikvidovalo rozptýlenú zeleň a rozoralo medze a cesty. V súčasnosti sa naplno prejavujú následky týchto konaní. Narušením prírodných pomerov, zmenou rozmanitej štruktúry sa porušila i ekologická stabilita krajiny. Tá sa stáva stále viac a viac urbanizovanou a priestorové nároky ľudí na ňu sa zvyšujú. Ako sa vysporiadať s následkami minulého konania a ako postupovať v starostlivosti o krajinu ďalej?

*ČLOVEK BY SA MAL O KRAJINNÝ PRIESTOR STARAŤ
TAK, ABY MU BOLO DOBRE.*

2. CIEĽ PRÁCE

Úlohou práce je v rámci teoretickej časti preštudovať zdroje zaoberajúce sa problematikou optimalizácie využívania krajinného priestoru. Pozornosť pri tom venuje požiadavkám na ochranu krajinného rázu a udržateľnosť rozvoja územia.

V ďalšom kroku analyzuje modelové územie a vykonáva rozbor jeho primárnej, sekundárnej a terciárnej krajinnej štruktúry. Definuje jeho charakteristiky a prírodné, kultúrne a estetické hodnoty. Sleduje spôsob využívania územia v čase. Súčasný stav územia a jeho management konfrontuje so závermi vlastného rozboru územia a definuje jeho stávajúce limity a pomenuje hlavné problémy vo využívaní krajiny. Dôležitým oporným podkladom sú dostupné územno-plánovacie dokumenty mesta Strážnice.

Na základe vybraných problémov modelového územia vzniknú zámery ich riešenia vo forme územnej štúdie.

Získané poznatky zhrnie do záverečných všeobecných doporučení využiteľných pre úpravu managementu podobných modelových území.

TEORETICKÁ ČASŤ

3. ÚVOD DO PROBLEMATIKY

3.1 Význam pojmu „KRAJINA“

Krajina ako všetky široké fenomény patrí medzi ťažko uchopiteľné pojmy (témy), lebo je súhrnom mnohých javov a histórií, ktoré ju utvárajú. (Cílek, 2006)

Sklenička (2003) uvádza, že pojem krajina má veľké množstvo definícií, a to je nie len dokladom jej veľmi zložitej podstaty, ale aj veľkého množstva pohľadov na ňu. V rámci odborného pojatia krajiny možno rozlíšiť mnoho dielčích pohľadov: inak vníma krajinu architekt, prírodovedec, historik, geológ, geograf, ekonóm, umelec, poľnohospodár či politik.

Krajinou sa obyčajne rozumie priestor či terén, v ktorom dochádza k viac či menej problematickému prelínaniu sa prírody a kultúry. (Dadejčík, Zuska, 2006)

Podľa súčasných trendov sa krajina považuje často za holistickú entitu reálneho sveta, za totálny systém geografickej sféry, teda za geosystém v širokom slova zmysle. Je to systém, ktorý sa skladá z dvoch navzájom interagujúcich, ale relatívne autonómnych subsystémov krajinnoekologickej sféry (geosystémy, geoekosystémy) a socioekonomickej sféry (socioekonomicke systémy, systémy spoločnosti). Vzájomným spolupôsobením ich stavov dochádza k rôznym problémom vyplývajúcim z nesúlady týchto dvoch subsystémov v krajine (napr. problémy životného prostredia). Vzájomná harmonizácia týchto dvoch subsystémov je zároveň podstatou všetkých koncepcií krajinnoekologickej optimalizácie organizácie, využitia a ochrany územia. (Miklós, Izakovičová, 1997)

KRAJINA JE SLOŽITÝ SYSTÉM, KTERÝ NELZE POCHOPIT ANALÝZOU JEN JEDNOTLIVÝCH ČÁSTÍ, ALE POUZE SYSTÉMOVÝM A CELOSTNÍM (HOLISTICKÝM) PŘÍSTUPEM. TEDY ZKOUMÁNÍM VAZEB, PROCESŮ A PRINCIPŮ.
(SKLENIČKA, 2003)

Štruktúru krajiny ako geosystému podľa genézy, fyzického charakteru a vzťahu k využívaniu krajiny človekom členíme na 3 subštruktúry:

- prvotná (pôvodná) štruktúra krajiny, ktorú tvoria prevažne fyzicko-geografické prvky,

- druhotná (súčasná) štruktúra krajiny, ktorú vytvárajú prvky využitia zeme (land-use) a materiálne výtvyry človeka (najmä technické objekty). (Súhrnne vystihuje túto štruktúru anglický odborný termín „land-cover“)

- terciárna štruktúra krajiny. Ako geosystém ju tvoria vybrané prvky socioekonomickej sféry, najmä tzv. socioekonomickej javy.

Jednotlivé prvky štruktúry krajiny sú navzájom veľmi úzko prepojené energomateriálnymi tokmi, ktoré ich integrujú do jednotného funkčného systému. Táto funkčná integrácia predstavuje realitu krajiny. Jedine v tejto integrácii poskytuje krajina svoje úžitkové vlastnosti pre využitie človekom. Znamená to, že v reálnej skutočnosti – a najmä pri využívaní krajiny – nemožno oddeliť od seba geologický podklad, reliéf, pôdy, vodstvo, ovzdušie, biotu. (Miklós, Izakovičová, 1997)

3.2 Krajina – krajinný ráz – plánovanie krajiny - POJMY

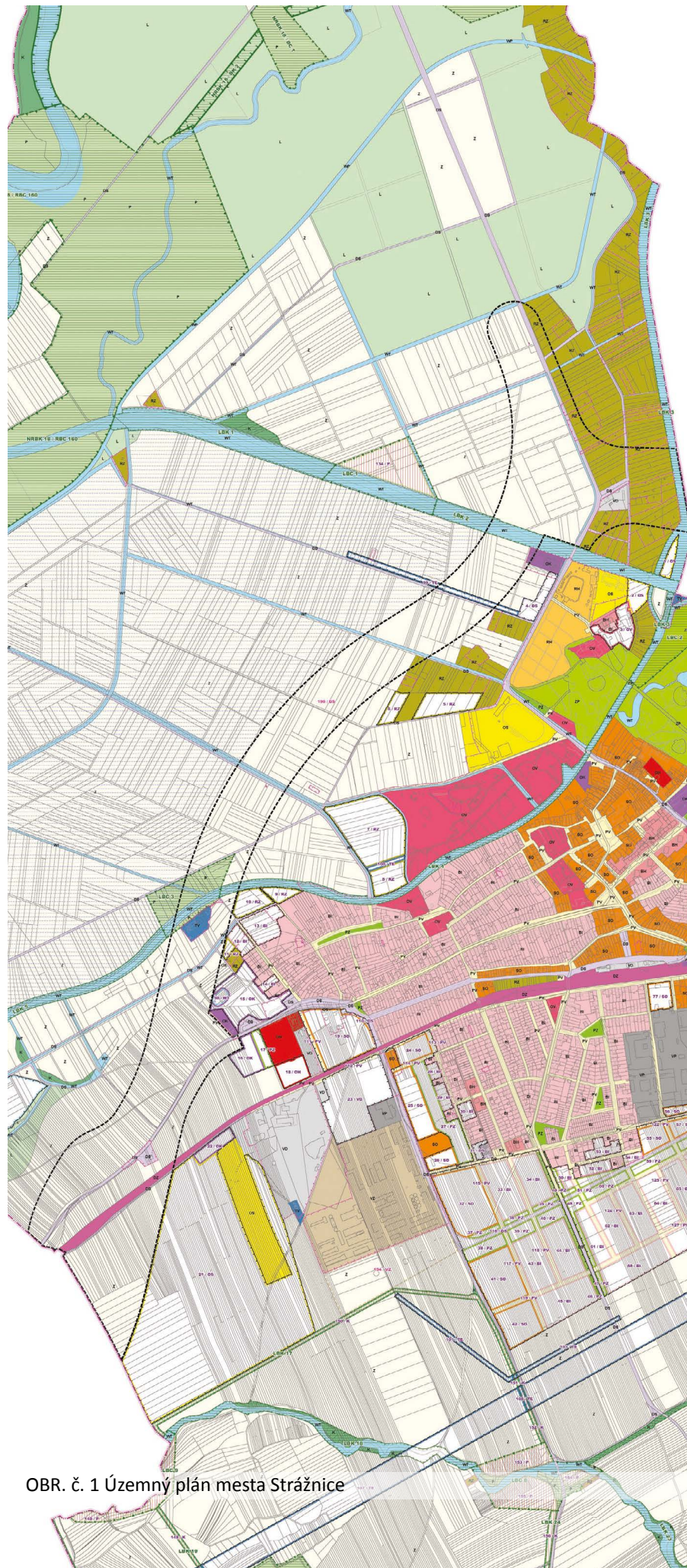
Krajina je podľa zákona (z. č. 114/1992 Sb., o ochrane prírody a krajiny) časť zemského povrchu s charakteristickým reliéfom, tvorená súborom funkčne prepojených ekosystémov a civilizačnými prvkami.

Slovenský zákon č. 543/2002 Z.z., o ochrane prírody a krajiny samotný pojem krajina nedefinuje. Definuje ho zákon č. 237/2000 Z.z., o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) takto: krajina je komplexný systém priestoru, polohy, georeliéfu a ostatných navzájom funkčne prepojených hmotných prirodzených a človekom pretvorených aj vytvorených prvkov, najmä geologického podkladu a pôdotvorného substrátu, vodstva, pôdy, rastlínstva a živočíšstva, umelých objektov a prvkov využitia územia, ako aj ich väzieb vyplývajúcich zo sociálne-ekonomickej javov v krajine. Krajina je životným prostredím človeka a ostatných živých organizmov.

Európsky dohovor o krajine poskytuje túto definíciu: Krajina znamená časť územia tak, ako je vnímaná obyvateľstvom, ktorej charakter je výsledkom činností a vzájomného pôsobenia prírodných a/alebo ľudských faktorov.

Krajinným rázom podľa zákona č. 114/1992 Sb., o ochrane prírody a krajiny je hlavne prírodná, kultúrna a historická charakteristika určitého miesta či oblasti, je chránený pred činnosťou znižujúcou jeho estetickú a prírodnú hodnotu. Zásahy do krajinného rázu, hlavne umiestňovanie a povoľovanie stavieb, môžu byť realizované len s ohľadom na zachovanie významných krajinných prvkov, zvlášť chránených území, kultúrnych dominant krajiny, harmonickej mierky a vzťahov v krajine.

Termín **krajinné plánovanie** nie je explicitne definovaný v súčasných českých právnych predpisoch. Plánovanie (všeobecne) v súvislosti s ochranou a tvorbou krajiny definuje Vaníček (1973) ako vedecky premyslené a praktickými skúsenosťami overené racionálne usmerňovanie všetkej ľudskej činnosti pri rešpektovaní zásad proporcionálneho rozvoja prírodných a antropogénnych faktorov pôsobiacich vzájomne v čase i priestore.

3.3 KRAJINA v územnom plánovaní

V územnom plánovaní je krajina chápaná ako územie, v ktorom prevládajú prírodné zložky (terén, voda a vegetácia) voči zložkám civilizačným (zástavba, stavby, spevnené plochy, technické zariadenia). Jedná sa prevažne o nezastavané územie, ktorého plochy sú tvorené hlavne:

- sústavou plôch zelene, resp. skladobnými súčasťami systému celomestskej zelene,
- poľnohospodárskym pôdnym fondom,
- plochami určenými k plneniu funkcie lesa,
- zvlášť chránenými územiami,
- významnými krajinnými prvkami,
- prvkami územného systému ekologickej stability,
- pásmami hygienickej ochrany,
- zónami ekologických rizík a limitov

Pozornosť venovaná ochrane životného prostredia, utváraniu a rozvíjaniu podmienok pre trvalo udržateľný rozvoj (a trvalo udržateľné využitie územia) prináša tendencie k silnejšiemu a jednoznačnejšiemu uplatňovaniu ekologických a krajinárskych hľadísk v územnom plánovaní, resp. pri zaobstarávaní územno plánovacích podkladov (ÚPP) a dokumentácie (ÚPD). Jedná sa o problematiku starostlivosti o prírodné prostredie a o krajinu, ochranu prírodných, kultúrnych a estetických hodnôt krajiny, rozvíjanie ekologicky, hygienicky a psychicky priaznivého prostredia sídiel a o ďalšie otázky. (Kolektív autorů, 2009)

OBR. č. 1 Územný plán mesta Strážnice

3.4 Problémy krajiny v rámci územného rozvoja

Problematika rozvoja územia, jeho koncepcií a priorít je determinovaná súčasným stavom krajiny a jej problémami. Tieto problémy dané tendenciami sociálneho a ekonomického vývoja vznikali ako dôsledok nedocenenia významu krajiny a jej neobnoviteľných hodnôt, precenenia ekonomických funkcií krajiny (ťažba, poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo), nekonceptných trendov v urbanizácii a suburbanizácii, nekoordinovanosťou koncepcií ekonomického a sociálneho rozvoja a podceňovaním ich dopadov na vlastnosti krajiny vo vyvíjajúcich sa prírodných a kultúrnych podmienkach prírodného prostredia ČR. Zásadné problémy v krajine sú hlavne tieto:

1. Erózne ohrozenie poľnohospodárskej pôdy – existujú dva typy erózií, ktoré ohrozujú pôdy – vodná erózia a erózia veterná. Škody, ktoré erózia môže spôsobiť, sú straty ornice, ohrozenie osídlenia a straty na majetku. Bývajú spôsobené nedostatočnou údržbou a nesprávnym obhospodarovaním poľnohospodárskych produkčných plôch, lesnej a nelesnej zelene. Vodná erózia má vážne dopady na produkčné a mimoprodukčné funkcie pôd a vyvoláva niekoľko miliónové škody spôsobené povrchovým odtokom a zmývaním pôdy z poľnohospodárskych pozemkov. Spoločným znakom oboch erózií je, že ochudobňuje pôdy o najúrodnejšiu časť – o orniciu. Zhoršuje fyzikálno-chemické vlastnosti pôd, znižuje obsah živín a humusu, zvyšuje štrkovitosť pôd, poškodzuje plodiny a kultúry, zhoršuje pohyb strojov po pozemkoch.
2. Zmenšovanie podielu ekologicky cenných prvkov krajinnnej štruktúry - tieto majú stabilizačnú funkciu a vyznačujú sa vyššou biodiverzitou (brehové porasty vodných tokov a vodných plôch, remízky, medze, vlhké lúky atď.
3. Zníženie priechodnosti krajiny zväčšovaním honov a odstraňovaním tradičných členiacich prvkov a ciest, čo má negatívny vplyv na ekológiu krajiny a na jej rekreačné využitie.
4. Zmeny krajinného rázu – zníženie estetických hodnôt výstavbou poľnohospodárskych závodov, nevyužitými opustenými areálmi poľnohospodárskej výroby, trasami technickej infraštruktúry, výstavbou telekomunikačných stožiarov a veterných elektrární na pohľadovo exponovaných miestach krajiny.
5. Rozptýlená výstavba vo voľnej krajine - výstavba mimo bezprostrednej väzby na existujúce sídla, bez väzieb na technickú infraštruktúru. Následkom je narušenie tradičných ekologických a prevádzkových väzieb a hodnôt krajinného rázu, vnášanie rušivých prvkov do krajiny (doprava, inžinierske siete). Stabilizácia individuálnej zástavby rekreačných chat v krajinársky cenných územiach.

6. Urbanizácia a suburbanizácia – oba tieto fenomény zasahujú do krajiny a vyznačujú sa nadmernými dimenziami a mierkou stavieb (obchodné a skladové zóny a areály), nadmerné dimenzie a nevhodné formy plôch nízko podlažnej zástavby degradujúcej ekologické a estetické hodnoty krajiny. Zmena charakteru sídelnej štruktúry v suburbiách. Nekonceptná výstavba a extenzívny rozvoj vidieckej zástavby, zmena vzťahu dedinských sídiel k okolitej krajine, ohrozenie zástavby povodňami.
7. Strata identity vidieckych sídiel – ide o zmenu štruktúry osídlenia, zmenu štruktúry sídiel, cudzorodé formy architektonického výrazu novostavieb, vnášanie cudzorodých kultúrnych vzorov, nerešpektovanie tradičných kultúrnych hodnôt krajiny, nedostatočnú starostlivosť o zeleň vo vidieckych sídlach.
8. Negatívne vplyvy nevhodných foriem rekreačného využitia – dochádza k umiestňovaniu a rozvoju rekreačných zariadení bez zaistenia dopravnej prístupnosti, možnosti parkovania a technickej infraštruktúry, naddimenzovaniu kapacity rekreačných lokalít, absencii cyklotrás a nedostatočnému usmerneniu pešej turistiky v cenných územiach.
9. Rozvoj dopravnej infraštruktúry – v Českej republike sa zhusťujú diaľničné a cestné siete, ktoré svojou dimenziou stavieb prispievajú k čoraz väčšej segmentácii krajiny, a tým k zmenšovaniu životných priestorov živočíchov. Svojim umiestnením tvoria zásahy do prírodných a estetických hodnôt krajiny. Znižujú obytnosť prostredia a negatívny je taktiež hluk z dopravy.
10. Veľkoplošná ťažba nerastných surovín – obzvlášť hnedého uhlia (Severočeská hnědouhelná pánev), kameniva (hlavne České středohoří, Blanský les), vysoko kvalitných vápencov (Český kras) a štrkopieskov (napr. Třeboňsko, Polabí, Pomoraví).
11. Znečistenie ovzdušia – pachové emisie z chovu živočíšnej výroby, lokálne kúreniská, znečistenie z automobilovej dopravy, zo stredísk poľnohospodárskej výroby).
12. Znečistenie povrchových a podzemných vôd – problémom sú absencie kanalizácií a absencie čističiek odpadných vôd.
13. Poškodenia lesných porastov v horských polohách imisiami z priemyslových, energetických a mobilných zdrojov. (Kolektív autorů, 2009)

4 KRAJINNÝ RÁZ

KRAJINNÝ RÁZ V NAŠICH PODMIENKACH JE VÝSLEDNICOU PÔSOBENIA MNOHÝCH FAKTOROV VYCHÁDZAJÚCICH Z PŮVODNÝCH PRÍRODNÝCH PODMIENOK ÚZEMIA V SMERE HISTORICKEJ POSTUPNOSTI POSTUPNEJ PREMENY PRÍRODNEJ KRAJINY NA KRAJINU KULTÚRNU.

CHARAKTER SÚČASNEJ KRAJINY JE VÝSLEDNICOU ZLOŽITEJ HISTORICKEJ PREMENY A PREDSTAVUJE PRÍRODNÚ I KULTÚRNU HODNOTU ODKAZUJÚCU DO MINULOSTI A STAL SA TAK POSTUPNE VÝZNAMNOU KULTÚRNOU HODNOTOU, KTORÁ BY MALA BYŤ CITLIVÝMI PRÍSTUPMI ZACHOVANÁ. OCHRANA CHARAKTERU KRAJINY – KRAJINNÉHO RÁZU - JE VEĽMI ŽIVÁ TÉMA A DÔVODOM SÚ RÝCHLE, ČASTOKRÁT ŽIVELNEJ ZMENY VYUŽITIA KRAJINY NEVÍDANÝCH ROZMEROV.

(BUKÁČEK, MATĚJKA, BUKÁČKOVÁ, 2007)

4.1 Právo a ochrana krajinného rázu

Súčasnne platný zákon č. 114/1992 Sb. v § 12 určuje:

1. *Krajinný ráz, ktorým je zejména prírodná, kultúrna a historická charakteristika určitého miesta či oblasti, je chránen pred činnosťou snižujúcou jeho estetickú a prírodnú hodnotu. Zásahy do krajinného rázu, zejména umiestňovanie a povolovanie stavieb, môžu byť prováděny pouze s ohledem na zachování významných krajinných prvků, zvláště chráněných území, kulturních dominant krajiny, harmonické měřítko a vztahy v krajině.*
2. *K umístění a povolání stavieb, jakož i jiným činnostem, které by mohly snížit nebo změnit krajinný ráz, je nezbytný souhlas orgánů ochrany přírody. Podrobnosti ochrany krajinného rázu může stanovit ministerstvo životního prostředí obecně závazným právním předpisem.*
3. *K ochraně krajinného rázu s významnými soustředěnými estetickými a přírodními hodnotami, který není zvláště chráněn podle části třetí tohoto zákona, může orgán ochrany přírody zřídit obecně závazným předpisem přírodní park a stanovit omezení takového využívání území, které by znamenalo zničení, poškození nebo rušení tohoto území.*

4.2 Vymedzenie podrobností ochrany krajinného rázu

Ochrana krajinného rázu je vo svojej podstate tradičným prejavom konzervatívnych postojov, ktoré vysoko hodnotia hlavne historické objekty ako doklad kontinuity ľudskej spoločnosti. Krajina je tak chápaná ako materiálny historický prameň, akýsi vrstvený otisk histórie. Na druhej strane môže byť médium sprostredkujúcim vplyv tradície, nositeľom kultúrnej kontinuity, regionálnej identity a kultúrnej diverzity. Krajina môže byť braná aj ako nositeľ dôležitej časti národnej identity a historickej pamäte. Je teda chápaná ako dedičstvo zanechané predkami, ktoré je našou povinnosťou chrániť a rozvíjať. (Šarapatka, Niggli, 2008)

Základným metodickým problémom ochrany krajinného rázu orgánom ochrany prírody je teda stanovenie miery ochrany v danom území.

Je pritom isté, že krajinný ráz si zaslúži vyššiu ochranu tam -

- kde je dobre dochovaný,
- kde je spoločensky zvlášť užitočný,
- kde najmenej prekáža iným aktivitám,
- kedy je jeho určitý typ vzácny.

Zvýšenú ochranu si však zaslúži krajinný ráz aj vtedy, ak si to prajú tí, ktorí v ňom žijú a ktorým územie patrí.

Výber území je však iba jedným aspektom. Druhým aspektom je miera ochrany a tretím spôsob ochrany krajinného rázu. (Löw, 2003)

Na ochranu krajinného rázu s významnými sústredenými a prírodnými hodnotami, ktorý nie je zvlášť chránený, môže orgán ochrany prírody zriadiť obecnou záväzným právnym predpisom prírodný park a stanoviť obmedzenia takeho využitia územia, ktoré by znamenalo zničenie, poškodenie alebo rušenie stavu tohto územia.

Význačným nástrojom ochrany krajinného rázu sú taktiež významné krajinné prvky (VKP). Významné krajinné prvky sú ekologicky, geomorfologicky alebo esteticky hodnotné časti krajiny, ktoré utvárajú jej typický vzhľad alebo prispievajú k udržaniu jej stability. Existujú významné krajinné prvky zo zákona (lesy, rašeliniská, vodné toky, rybníky, jazerá, údolné nivy) alebo registrované VKP (hlavne mokrade, stepné trávniky, remízy, medze trvalé trávne plochy, náleziská nerastov a skamenelín, umelé i prirodzené skalné útvary a odkryvy). Registre ich príslušný poverený úrad.

Dôležitú úlohu v ochrane krajiny hrajú i územné systémy ekologickej stability. Krajina je taktiež chránená vo zvlášť chránených územiach, ako maloplošných, tak veľkoplošných. (Škoudlínová, 2006)

OBR. č. 6 Krajina predhoria Bielych Karpát

5 UDRŽATEĽNÝ ROZVOJ

Prístupy k pojmu „trvalo udržateľného rozvoja“ v celosvetovom meradle sú v súčasnosti veľmi bohaté a rôznorodé. Rozoberajú sa z najrôznejších aspektov. Pojem „trvalá udržateľnosť“ a jeho rôzne spojenia a modifikácie (trvalo udržateľný rozvoj, trvalo udržateľný život, trvalo udržateľné hospodárenie, trvalo udržateľná budúcnosť a pod.) sa stali v súčasnosti už módnymi hitmi. Píšu o ňom odborníci v oblasti životného prostredia, politici, novinári, umelci, horlivci za životné prostredie – amatéri. (Izakovičová, 2009)

PO PRVÝKRÁT SA KONKRÉTNE POJEM SUSTAINABILITY OBJAVIL V ŠPECIÁLNO M ČÍSLE ČASOPISU THE ECOLOGIST, KDE SA DEKLARovalo: ZÁSADNOU CHYBOU PRIEMYSelnÉHO SPôSOBU ŽIVOTA A JEHO ETOSU EXPANZIE JE, ŽE NIE JE TRVALO UDRŽATEĽNÝ. (KOZOVÁ A KOL., 1995)

Udržateľný rozvoj je novým rámcom stratégie civilizačného rozvoja. Vychádza z klasickej a široko prijatej definície Komisie OSN pre životné prostredie a rozvoj z roku 1987, ktorá považuje rozvoj za udržateľný vtedy, ak naplní potreby súčasnej generácie bez toho, aby ohrozil možnosti naplniť potreby generácií nasledujúcich. Trvalo udržateľný rozvoj predstavuje proces zmeny vedúci k harmonizácii využívania prírodných zdrojov, smerovania investícií, orientácie technologického rozvoja a inštitucionálnych zmien a k zvyšovaniu potenciálu uspokojovania ľudských potrieb súčasných i budúcich generácií. (Izakovičová, 2009)

Cieľom je taký rozvoj, ktorý zaistí rovnováhu medzi tromi základnými piliermi : sociálnym, ekonomickým a environmentálnym tak, aby jeden nebol preferovaný pred druhým.

Podstatou udržateľnosti je naplnenie troch základných cieľov:

- sociálny rozvoj, ktorý rešpektuje potreby všetkých
- účinná ochrana životného prostredia a šetrné využívanie prírodných zdrojov
- udržanie vysokej a stabilnej úrovne ekonomického rastu a zamestnanosti

Princípy trvalo udržateľného rozvoja sú najkomplexnejšie a na najvyššej politickej úrovni určené výsledkami Konferencie OSN o životnom prostredí a rozvoji z Rio de Janeiro z r. 1992 – RIO SUMMIT 92, ktorý dal podnet k celosvetovému riešeniu problematiky trvalo udržateľného rozvoja. Tieto dokumenty môžeme v celku považovať za inštrukcie pre trvalo udržateľný rozvoj. V Rio sa prijalo 5 dokumentov podporujúcich stratégiu trvalo udržateľného rozvoja:

1. Zmluva o zachovaní biologickej rôznorodosti - zameraná na ochranu podmienok a foriem života na úrovni krajiny,
2. Zmluva o zmene klímy - definuje potrebné opatrenia na zlepšenie situácie v oblasti problémov klímy - globálne otepľovanie atmosféry, skleníkový efekt, kyslé dažde a pod.,
3. Zásady obhospodarovania lesov - obsahujú princípy riadenia a trvalo udržateľného využívania všetkých typov lesov,
4. Rio deklarácia, vznikla namiesto Charty Zeme, deklaruje základné povinnosti jednotlivých štátov z hľadiska potrieb zachovania života na Zemi,
5. Agenda 21 (Akčný plán) - predstavuje program starostlivosti o životné prostredie sveta v zmysle princípu trvalej udržateľnosti. Pozostáva zo štyroch častí:

- prvá časť je venovaná sociálnym a ekonomickým aspektom životného prostredia. Predkladá zmeny vzorcov spotreby, t.j. zmeny životného štýlu najmä v rozvinutých krajinách. Sú tu zakotvené otázky medzinárodnej spolupráce ochrany ľudského zdravia, boj proti chudobe, otázky populačnej explózie, budovanie trvalo udržateľného rozvoja ľudských sídiel a pod.,
- druhá časť je venovaná jednotlivým oblastiam životného prostredia v globálnom meradle. Zaoberá sa otázkami ochrany atmosféry, biodiverzity, ochrany morí, oceánov, pevninských vôd, ochrany lesných ekosystémov, boja proti dezertifikácii a suchu, podpory udržateľného poľnohospodárskeho a vidieckeho rozvoja, biotechnológií, ekologického managementu chemikálií, všetkých druhov odpadov a pod. Z hľadiska Českej republiky a Slovenska rozhodujúcim dokumentom predkladanej práce je kapitola 10: Integrovaný prístup k manažmentu krajinných zdrojov. Táto sa opiera o priestorovú organizáciu krajiny a explicitne menuje metodiku krajinnoeologického plánovania LANDEP (Ružička, Miklós, 1982) ako vhodnú metodiku na riešenie týchto problémov,
- tretia časť sa zaoberá skupinami, ktoré má Agenda 21 osloviť. Týka sa posilnenia úlohy tzv. „veľkých skupín“, ako sú ženy, mládež, domorodci, nevládne organizácie, miestne správy, vedci, technici, robotníci, roľníci a pod. v procese trvalej udržateľnosti,

- štvrtá časť sa zaoberá prostriedkami implementácie Agendy 21 do života. Venuje sa finančným zdrojom v medzinárodnom meradle, vedeckým výskumom, rozvoju technológií, vzdelávaniu, budovaniu medzinárodných inštitúcií, medzinárodným právam, informáciám a spôsobom ich prenosu.

Teda konferencia v Rio, ale hlavne jej dokumenty položili základ nového trendu v rozvoji ochrany životného prostredia. Nový trend sa zakladá na integrovanom prístupe k riešeniu problémov životného prostredia zabezpečujúcim zachovanie rôznorodosti podmienok a foriem života. (Izakovičová, 2009)

5.1 Implementácia trvalo udržateľného rozvoja v ČR

Po prijatí tzv. Agendy 21 (jedná sa o dokument upravujúci implementáciu princípov udržateľného rozvoja do národných politík) sa štáty mimo iné zaviazali, že do desiatich rokov každý štát vytvorí národnú politiku udržateľného rozvoja, kde budú popísané ciele udržateľnosti a nástroje, pomocou ktorých má byť cieľov dosiahnuté. V nadväznosti na tento fakt bola v roku 2004 v ČR prijatá tzv. Strategie udržateľného rozvoje České republiky a v roku 2010 potom Strategický rámec udržateľného rozvoje ČR.

Na národnej úrovni teda politiku udržateľného rozvoja upravuje Strategie udržateľného rozvoje České republiky resp. Strategický rámec udržateľného rozvoje ČR.

Na regionálnej (krajskej) a lokálnej (obecnej) úrovni je udržateľný rozvoj ČR aplikovaný obligatórne prostredníctvom stavebného zákona (zákon č. 183/2006 Sb., o územnom plánovaní a stavebním rádu) a fakultatívne prostredníctvom miestnej Agendy 21 a prípadne v krajských či obecných stratégiách, politikách alebo strategických plánoch udržateľného rozvoja. (Louda, 2012)

5.2 Územné plánovanie a udržateľný rozvoj

Jednou z úloh územného plánovania, stanovených v stavebnom zákone (zákon č. 183/2006 Sb., o územnom plánovaní a stavebnom rádu), je tiež vyhodnotenie vplyvu územne plánovacej dokumentácie (ÚPD) na vyvážený vzťah územných podmienok pre priaznivé životné prostredie, pre hospodársky rozvoj a pre súdržnosť spoločenstva obyvateľov územia – tzv. vyhodnotenie vplyvov na udržateľný rozvoj územia. Jeho súčasťou je posúdenie vplyvov na životné prostredie (spracované podľa prílohy k tomuto stavebnému zákonu) a posúdenie vplyvu na európsky významnú lokalitu alebo vtáčiu oblasť (tzv. lokality systému NATURA 2000), pokiaľ príslušný orgán ochrany prírody svojim stanoviskom takýto vplyv nevylúčil.

Stavebný zákon ďalej stanovuje, že na úrovni územia obce je ako ÚPD spracovávaný územný plán, ktorého súčasťou je aj vyhodnotenie vplyvov na udržateľný rozvoj územia, pokiaľ príslušný úrad vo svojom stanovisku k návrhu zadania uplatnil požiadavku na posúdenie územného plánu z hľadiska vplyvu na životné prostredie.

Územný plán obce stanoví hlavne základnú koncepciu rozvoja územia obce, ochrany jeho hodnôt, jeho plošného a priestorového usporiadania (urbanistickú koncepciu), usporiadanie krajiny a koncepciu verejnej infraštruktúry. Vymedzí zastavané územie, plochy a koridory, hlavne zastaviteľné plochy a plochy vymedzené na zmenu súčasnej zástavby, na obnovu alebo na opätovné využitie znehodnoteného územia (plochy prestavby), pre verejne prospešné stavby, pre verejne prospešné opatrenia a pre územia rezervy a stanoví podmienky pre využitie týchto plôch a koridorov. Náležitosti obsahu územného plánu a všeobecné požiadavky na využívanie územia stanoví vyhláška č. 500/2006 Sb., o územne analytických podkladoch, územne plánovacej dokumentácii a spôsobe evidencie územne plánovacej činnosti; a vyhláška č. 501/2006 Sb., o obecných požiadavkách na využívaní území.

Štruktúra a obsah vyhodnotenia vplyvu územného plánu (ÚP) na udržateľný rozvoj územia (URÚ) je uvedená v prílohe č. 5 k vyhláške č. 500/2006 Sb., o územne analytických podkladoch, územne plánovacej dokumentácii a spôsobe evidencie územne plánovacej činnosti, nasledovne:

Časť A tohto vyhodnotenia vplyvov na URÚ obsahuje vyhodnotenie vplyvov ÚP na životné prostredie podľa prílohy stavebného zákona (ďalej len vyhodnotenie SEA). Štruktúra a obsah vyhodnotení SEA je uvedená v prílohe stavebného zákona, v bodoch 1-10. Vo vyhodnotení SEA sa popisujú a vyhodnocujú zistené a predpokladané závažné vplyvy územného rozvoja na životné prostredie a prijateľné alternatívy naplňajúce ciele zásad územného rozvoja.

Časť B tohto vyhodnotenia vplyvov na URÚ obsahuje vyhodnotenie vplyvov ÚP na územia Natura 2000, pokiaľ orgán ochrany prírody závažný vplyv na tieto územia nevylúčil.

Časť C obsahuje vyhodnotenie vplyvov ÚP na stav a vývoj územia podľa vybraných sledovaných javov obsiahnutých v územno analytických podkladoch (ÚAP). Územno analytické podklady (na úrovni obcí a na úrovni kraja) sú územno plánovacie podklady, ktoré obsahujú jednak podklady pre zaistenie a vyhodnotenie stavu a vývoja územia (vrátane hodnôt a limitov územia), jednak rozbor udržateľného rozvoja územia (RURÚ). Obsah ÚAP obcí a kraja je stanovený v časti A a časti B v prílohe č. 1 k vyhláške č. 500/2006 Sb. podľa tzv. sledovaných javov (pre ÚAP obcí 119 sledovaných javov).

Časť D obsahuje predpokladané vplyvy na výsledok SWOT analýzy v území – vplyv na elimináciu alebo zníženie hrozieb riešeného územia, vplyv na posilnenie slabých stránok riešeného územia, vplyv na využitie silných stránok a príležitostí riešeného územia a vplyv na stav a vývoj hodnôt riešeného územia.

Časť E obsahuje vyhodnotenie prínosu ÚP k naplneniu priorít územného plánovania pre zaistenie udržateľného rozvoja územia, ktoré boli schválené v zásadách územného rozvoja (ZÚR) kraja.

Časť F obsahuje zhrnutie vyhodnotení vplyvov na udržateľný rozvoj územia, a to jednak vyhodnotenie vplyvov na vyváženosť vzťahu podmienok pre priaznivé životné prostredie, pre hospodársky rozvoj a pre súdržnosť spoločenstva obyvateľov územia, ktoré boli zaistené v rozbere udržateľného rozvoja územia (RURÚ), jednak zhrnutie prínosu ÚP na vytváranie podmienok na predchádzanie zistených rizík potrieb života súčasnej generácie a na vytváranie podmienok na predchádzanie predpokladaným ohrozeniam podmienok života generácií budúcich.

6 KRAJINNÉ PLÁNOVANIE

S narastajúcou intenzitou využívania prírodných zdrojov, novými technickými možnosťami, ekonomickými záujmami a s rastúcim tlakom populácie sa mení funkcia krajiny a zväčšuje sa dopad človeka na krajinu. Rôznorodé záujmy na využívanie sa často stretávajú a krížia. Kompetenčné spory mnohokrát prerastajú do neriešiteľných konfliktov a vyúsťujú do jednostranne presadzovaných riešení, ktoré majú pre krajinu mnohokrát veľmi negatívne dôsledky.

JE POTREBNÉ SI UVEDOMIŤ, AKÚ KRAJINU CHCEME, AKÚ JU POTREBUJEME, AKÉ FUNKCIE OD NEJ OČAKÁVAME. ČI JU CHCEME CHRÁNIŤ TAKÚ, AKÁ BOLA, AKÁ JE ALEBO CHCEME VYTVORIŤ KRAJINU ÚPLNE NOVÚ. MUSÍME SI STANOVIŤ, ČO MÁ BYŤ KONEČNÝM CIEĽOM. „RÁMEC PRE HĽADANIE ODPOVEDÍ BY NÁM MALO DAŤ HIERARCHICKÉ PLÁNOVANIE A JEHO NÁSTROJOM BY MALO BYŤ KRAJINNÉ PLÁNOVANIE, KTORÉ BY V PRVOM RADE ZABEZPEČILO HARMONICKÝ ROZVOJ A OPTIMALIZÁCIU VZŤAHU MEDZI ČLOVEKOM A PRÍRODOU V DANOM PRIESTORE, ROVNAKO TAK I OCHRANU IDENTITY KRAJINY A ČLOVEKA V NEJ.“ (SALAŠOVÁ, 2003)

6.1 Definícia krajinného plánovania

Krajinné plánovanie ako pojem nie je definovaný v súčasných českých právnych predpisoch. Vzhľadom na túto skutočnosť je jednotlivými autormi používaný v mnohých významoch a súvislostiach.

Vo všeobecnej polohe sa krajinné plánovanie zameriava na reguláciu hospodárenia v krajine. Je zacielené na racionálne formy využívania obnoviteľných a neobnoviteľných prírodných zdrojov, na riadenie oblastného ekonomického a sociálneho rozvoja pri zachovaní všetkých prírodných, estetických a kultúrnych hodnôt krajiny. Krajinné plánovanie je vo svojom obsahu orientované na harmonizáciu rozvoja socioekonomických činností v krajine s jej potenciálom.

Interdisciplinárny charakter krajinného plánovania má široké väzby na vedy o Zemi (ako je geológia, geomorfológia, geografia, pedológia, hydrológia, klimatológia, biológia a ekológia), na disciplíny zaoberajúce sa tvorbou priestoru (územné plánovanie a urbanizmus) a disciplín zameraných na plánovanie sociálno-ekonomických procesov (ekonómia, demografia, sociológia, hospodárska politika, legislatíva, informatika apod.)

Od krajinného plánovania sa vyžaduje kvalifikovaná výpoveď hlavne o perspektívnom vývoji krajiny na základe navrhovaného spôsobu jej využívania, cieľavedomého usporiadania jej štruktúry a regulácie procesov a vzťahov tejto štruktúry. (Petřík, 1991)

6.2 Formy krajinného plánovania

Podľa Skleničku (2003) je krajinné plánovanie racionálna činnosť, ktorá prevažne formou preventívne vyhotovenej dokumentácie reguluje činnosť človeka v krajine. Nejedná sa teda o žiadny špecifický druh plánovacej činnosti, ale o zahrnutie všetkých jej foriem. Je teda nie len súhrnným označením pre rôzne formy, ale tiež pre rôzne úrovne plánovania. Niektoré z foriem krajinného plánovania sú zreteľne definované zákonom, iné sú formulované s ohľadom na konkrétne územie, jeho problémy, potreby objednávateľa atď. Z legislatívneho hľadiska môžeme rozlišovať:

- 1 *obligatorné formy* krajinného plánovania, u ktorých je povinnosť ich obstarania daná zákonom. Jedná sa o lesné hospodárske plány, územné systémy ekologickej stability, plány starostlivosti o zvlášť chránené územia a rekultivácie;
- 2 *podmienene obligatorné formy* krajinného plánovania – územné plánovanie, pozemková úprava
- 3 *fakultatívne formy* krajinného plánovania – revitalizácie, krajinárske úpravy, ekologické optimalizácie. Ich spracovanie je dobrovoľné.

Tabuľka č. 1 Prehľad základných foriem krajinného plánovania v ČR

Formy krajinného plánovania	Územná platnosť	Hlavné ciele
OBLIGATORNE A PODMIENENE OBLIGATORNE * FORMY KRAJINNÉHO PLÁNOVANIA (ZOZNAM)		
územné plánovanie	celoplošne	Komplexné riešenie využitia územia, stanovenie zásad jeho organizácie a časová koordinácia zahrnutých aktivít.
pozemková úprava	mimo zastavané územia a lesy	Usporiadanie majetko-právnych vzťahov k pozemkom, ochrana ZPF, ochrana prírody a krajiny.
hospodárska úprava lesov a lesný hospodársky plán	lesná pôda	Prezentácia súčasného stavu lesných porastov, určenie cieľov, úloh a techník hospodárenia v lesoch.
územný systém ekologickej stability	celoplošne	Podpora ekologickej stability krajiny, jej polyfunkčného využitia, ochrana a podpora zdrojov genofondu.
plán starostlivosti o zvlášť chránené územia	ZCHÚ	Stanoví zásady a opatrenia pre ochranu rastlín a živočíchov, starostlivosť o les, pôdu, vzhľad krajiny, ekologické limity osídlenia, dopravy, turistiky a hospodárenia v rámci zvlášť chránených území
rekultivácie	predmetné územie	Úprava dotknutých plôch pre plnenie ďalších (pôvodných) krajinných funkcií.
FAKULTATÍVNE FORMY KRAJINNÉHO PLÁNOVANIA (NAJVÝZNAMNEJŠIE PŘÍKLADY)		
revitalizácie	tok (niva, povodie)	Obnova prirodzeného či prírode blízkeho stavu vodných prvkov.
program obnovy vidieka	obec	Všestranný rozvoj (rehabilitácia a revitalizácia) vidieckeho priestoru a osídlenia v súlade s princípmi ochrany prírody a krajiny.
zakladanie a obnova biotopov na poľnohosp. pôde	lokálne	Návrat rozptýlenej zelene do krajiny, podpora ekologickej stability krajiny, zakladanie biotopov pre kľúčové druhy, zvýšenie estetických kvalít krajiny,... Vcelku spojené s krajinotvornými programami.
sadovnícke a krajinárske úpravy	lokálne	Prevažne vegetačné (prípadne terénne) úpravy územia s dôrazom na estetické hľadisko.
hospodársky plán poľnohosp. podniku	farma, statok (poľnoh. družstvo)	Stanovenie zásad hospodárenia s ohľadom na racionálne využitie prírodných zdrojov.
* Termín podmienene obligatorné je v tejto súvislosti použitý v zmysle povinnosti spracovať danú formu krajinného plánovania v rámci vybraných území (teda nie celoplošne).		

Zdroj: SKLENIČKA, P. Základy krajinného plánovania

6.3 Úlohy a ciele krajinného plánovania

Ciele krajinného plánovania

Cieľom krajinného plánovania je usporiadanie socio-ekonomických činností v krajine v súlade s krajinno-ekologickými podmienkami a hľadanie cesty celkovej kultivácie priestoru pre človeka, ale i pre ostatné organizmy. Je ním ochrana životného prostredia človeka vo všetkých jeho zložkách a zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja krajiny.

Úlohy krajinného plánovania

- a) stanovenie limitov a potenciálov krajiny z hľadiska jej využívania človekom,
- b) stanovenie zásad priestorovej organizácie krajiny na základe vlastností jej štruktúry a potenciálov,
- c) komplexné riešenie funkčného využitia krajiny v súlade s rozvojom ľudskej spoločnosti,
- d) určenie vecnej a časovej koordinácie činností, ktoré ovplyvňujú rozvoj priestoru,
- e) vytváranie autoritatívnych podkladov pre ostatné plánovacie činnosti, ktoré sa uplatňujú v koordinácii územného plánovania,
- f) vymedzuje základné smery výhľadového rozvoja krajiny, stanoví územnú diferenciáciu krajiny,
- g) na základe územnej diferenciácie rieši a navrhuje jej optimálne využitie – vypracováva funkčnú diferenciáciu krajiny,
- h) na základe priestorovej a funkčnej diferenciácie rieši optimálne usporiadanie krajiny, určuje rozvrhnutie a rozsah plôch pre určité využitie a stanoví ich organizáciu,
- i) vymedzuje územia, ktoré z hľadiska prírodných alebo kultúrno-historických kvalít vyžadujú zvláštnu ochranu, stanoví ich ochranné pásma a navrhuje spôsoby ochrany a využitia,
- j) vymedzuje územia narušené prírodnými pochodmi alebo antropickou (= ľudskou) činnosťou a navrhuje nutné asanačné a rekultivačné zásahy,
- k) eviduje a vyhodnocuje rozmiestnenie sústredenej výstavby v území z hľadiska jeho vplyvu na krajinu a životné prostredie,
- l) navrhuje zachovanie a ochranu obnoviteľných a neobnoviteľných prírodných zdrojov prostriedkami vecnej a časovej regulácie ich využitia,
- m) rieši zvyšovanie životnej úrovne obyvateľstva štátu, ochranu a tvorbu životného prostredia v regionálnom, prípadne globálnom rozsahu. (Nepomucký, Salašová, 1996)

7 KRAJINNÝ PLÁN

Termín krajinný plán nie je v Českej republike stále legislatívne zakotvený pojem. Avšak medzi zainteresovanými z oblasti ochrany a tvorby krajiny, územného plánovania, plánovania územných systémov ekologickej stability, pozemkových úprav atď. nie je pojmom neznámym. V štátoch Európskej únie existuje krajinný plán prirodzene už dlhú dobu, a to v najrôznejších podobách – ako samostatný proces, dokument alebo v podobe zavedenia metód krajino-ekologického plánovania do procesu plánovania územného.

„S PŘIJETÍM EVROPSKÉ ÚMLUVY O KRAJINĚ DO PLÁNOVÁNÍ KRAJINY SICE VSTOUPIL NOVÝ NÁSTROJ – KRAJINNÝ PLÁN, ZÁKON O ÚZEMNÍM PLÁNOVÁNÍ JEJ DOKONCE OKAMŽITĚ ZAŘADIL DO SVÉ SOUSTAVY NÁSTROJŮ JAKO ZVLÁŠTNÍ TYP REGULAČNÍHO PLÁNU NEZASTAVITELNÉHO ÚZEMÍ, NICMĚNĚ V PRAXI UPLATNĚNÍ BOHUŽEL ZATÍM NENAŠEL.“

(LÖW, 2003)

Česká republika stále hľadá svoju vlastnú cestu uplatnenia krajinného plánu. Namiesto komplexného, systémového prístupu ku krajine, tak ako tomu je v iných krajinách, sa utápa v čiastkových, často jednooborových výstupoch, ktoré sú viac či menej úspešne pridávané k územnému plánu, lebo je to momentálne jediná cesta ako zámery previesť z papiera do reality.

7.1 Definícia krajinného plánu

Ciele krajinného plánovania

Krajinný (resp. krajinný – ekologický) plán je v európskom priestore označenie pre dokument alebo proces, ktorý zjednodušene povedané komplexne posudzuje vlastnosti krajiny (jej možnosti a slabé stránky, rizikové faktory a zóny) a odporučí všetkým užívateľom a správcom územia spôsob racionálneho využívania krajiny i nutné ozdravné opatrenia. (Psotová, Salašová, 2004)

Krajinný plán (alebo strategický plán krajiny) je nástrojom pre zabezpečenie celkovej ochrany a starostlivosti o krajinu v zmysle Európskeho dohovoru o krajine. Je odborným podkladom pre všetky plánovacie procesy na území obce (alebo viacerých obcí).

Je podkladom pre vydávanie stanovísk orgánov ochrany prírody a krajiny hlavne v plánovacích procesoch. Metodické výstupy, praktické skúsenosti a nástroje krajinného plánovania sa dajú využiť:

- v rámci územného plánovania
- pri tvorbe ÚSES
- pri projektoch pozemkových úprav
- pri lesných hospodárskych plánoch
- pri tvorbe plánov managementu povodí
- pri programoch starostlivosti o chránené časti prírody
- a pri ďalších strategických plánoch dotýkajúcich sa krajiny

(Kozová, Pauditšová, 2010)

Krajinný plán treba chápať ako oborový dokument aktívnej ochrany a tvorby krajiny, ktorý však vďaka charakteru kultúrnej krajiny rešpektuje ekonomické, kultúrne a sociálne väzby. Musí byť vždy utváraný na základe všetkých dostupných podkladov a znalostí, ktoré v danej dobe poskytuje krajinná ekológia a ostatné obory.

Stanovuje celkovú stratégiu obce (resp. združení obcí) v prístupe k starostlivosti o krajinu.

Krajinný plán môže výrazne uľahčiť prácu pri spracovaní územného plánu a podstatne ju skvalitniť (projektant by potom nemal urobiť dnes tak bežné chyby plynúce z neznalosti fungovania krajinného systému). Štátna správa tak na jednej strane získa kvalitný argumentačný materiál pre svoje kompetentné územné rozhodnutia a stanoviská. (Salašová, 2009)

Krajinný plán je:

- nástrojom preventívnej (konceptne pojímanej) ochrany krajiny (mal by teda byť zásadným plánovacím nástrojom MŽP a významným územno plánovacím podkladom)
- expertíznym podkladom (s prvkami participácie verejnosti) pre všetky kauzálne územné rozhodnutia (napr. EIA, dotačné programy, plánovanie veľkých investícií v krajine a pod.)
- podkladom pre management územia (návrh opatrení môže byť doplnený návrhom finančných zdrojov)

Strategický plán krajiny reaguje na požiadavky stanovené Európskym dohovorom o krajine na lokálnej úrovni. Reaguje aj aktuálne zmeny v krajine a potrebu ich regulácie. Strategický plán krajiny hlavne:

- vymedzuje hodnoty krajiny, špecifikuje ich stav, úlohu v systéme krajiny a podmienky pre ich kvalitatívne zmeny; v súčinnosti so zainteresovanými občanmi s ostatnými užívateľmi krajiny stanoví prioritné hodnoty krajiny, stanoví typológiu krajiny obce,
- vymedzuje možné ohrozenie hodnôt krajiny predpokladanými vplyvmi prírodnými a antropickými,
- navrhuje limity využívania krajiny, ktoré zohľadnia záujem na zachovaní hodnôt krajiny; limity využívania krajiny navrhuje s prihliadnutím k záujmom občanov a ostatných užívateľov krajiny,
- odôvodňuje navrhované zmeny a špecifikuje dôsledky ich nevykonania,
- navrhuje postupy, spôsoby a poradie realizácie navrhovaných zmien využívania krajiny a odporúča realizátorov zmien,
- navrhuje indikátory pre sledovanie efektov navrhovaných zmien využívania krajiny.

(Salašová, 2009)

7.2 Metodika spracovania krajinného plánu

Spracovanie krajinného plánu predstavuje rozsiahly komplex činností a postupov. V nasledujúcej časti textu sú uvedené hlavné etapy spracovania krajinného plánu a ku každej etape je uvedená stručná charakteristika. Ako modelová metodika bol vybraný metodický rámec spracovania strategického plánu krajiny doc. Ing. Aleny Salašovej.

Postup spracovania krajinného plánu pozostáva z troch krokov:

- A. prípravné práce
- B. zadanie krajinného plánu
- C. spracovanie krajinného plánu

A. Prípravné práce

Prípravné práce sú pre kvalitu následného spracovania krajinného plánu nevyhnutné. Ich cieľom je vymedziť rozsah a podrobnosti spracovania krajinného plánu, špecifikovať požiadavky na prípadné špeciálne časti krajinného plánu, stanoviť rozsah a spôsob zapojenia verejnosti do spracovania krajinného plánu. Za prípravné práce zodpovedá zadávateľ.

V rámci prípravných prac je nevyhnutné:

- vymedzenie záujmového územia pre krajinný plán
- špecifikácia požiadaviek na rozsah, podrobnosť a obsahovú stránku krajinného plánu s ohľadom na vlastnosti územia a predpokladané využitie krajinného plánu v ďalších plánovacích procesoch
- stanovenie požiadaviek na profesné zloženie tímu spracovateľov
- vymedzenie rozsahu a spôsobu zapojenia verejnosti do procesu (scenár participatívneho plánovania alebo tzv. participatívny plán, požiadavky na facilitátorov, finančné a organizačné zabezpečenie procesu)
- informovanie verejnosti zvoleným spôsobom
- sústredenie podkladov nevyhnutných pre spracovanie krajinného plánu
- prieskumy a rozbor územia, pokiaľ je to pre spracovanie zadania nevyhnutné (zadáva obec)

B. Zadanie krajinného plánu

Navrhovaný obsah dokumentácie vychádza z predpokladu, že krajinný plán bude expertným posúdením územia, zahŕňajúcim ale významným spôsobom i participáciu obyvateľov územia. Rozsah expertnej a participatívnej časti je nutné stanoviť konsenzom na počiatku procesu (v zadaní dokumentácie). Predpokladá sa, že v prípade väčších (územie obce s rozšírenou pôsobnosťou) alebo komplikovanejších území nude dominovať expertná časť, v menších územiach potom participatívna.

Obsah krajinného plánu môže byť ďalej upravený i podľa spôsobu ďalšieho použitia dokumentácie (pre potreby územného plánovania, pozemkových úprav, realizácie krajinotvorných opatrení, prípravy management plánu pod.), respektíve môžu byť detailnejšie špecifikované vlastnosti určitých zložiek,

javov alebo vlastností kultúrnej krajiny). Všetky požiadavky na špecifikáciu metodického postupu musia byť definované v zadaní dokumentácie.

Kvalita posudzovania stavu krajiny (interpretačná a diagnostická časť) závisí od kvality, dostupnosti a komplexnosti vstupných dát a podkladov. Je potrebné špecifikovať v zadaní dokumentácie, ktoré dátové súbory a podklady sú pre spracovanie krajinného plánu relevantné, sú k dispozícii a ktoré je potrebné získať ďalším šetrením.

Zadanie špecifikuje požiadavky na rozsah, podrobnosť, časový a vecný postup spracovania krajinného plánu. Vymedzuje zvláštne požiadavky na spracovanie špecializačných častí. Stanovuje scenár a časový plán zapojení verejnosti do spracovania krajinného plánu (tzv. participatívny plán).

Zadanie krajinného plánu schvaľuje obecné zastupiteľstvo.

C. Spracovanie krajinného plánu

Samotné spracovanie krajinného plánu sa delí do troch krokov:

1. Rozborovej časti
2. Diagnostickej časti
3. Návrhovej časti

1. Rozborová (interpretačná) časť

Cieľom je stanoviť, ktoré vlastnosti krajiny sú pre plánovanie rozvoja územia dôležité. Definuje kvalitatívny stav územia.

V rámci rozboru územia je potrebné vyhodnotiť všetky relevantné informácie, ktoré možno získať z nasledujúcich informačných a dátových zdrojov. K najvýznamnejším patria:

- územne analytické podklady a platná územne plánovacia dokumentácia
- odborná literatúra, historické a špeciálne kartografické podklady
- tematické dátové skupiny verejne prístupné na vzdialených serveroch (napr. CENIA)
- ústne zdelenia miestnych obyvateľov a pamätníkov, obecné kroniky, miestne názvy (toponomastické informácie)

Diferenciáciu územia podľa zmeny charakteristík jednotlivých zložiek prírodného alebo kultúrneho prostredia je vhodné spracovávať tematicky v GIS. Jednotlivé tematické vrstvy potom môžu byť vzájomne porovnávané, konfrontované alebo inak spracované prekryvom. Každá tematická vrstva vyžaduje textové spracovanie s krátkou charakteristikou a vyhodnotením základných súvislostí (čo vyplýva z analýzy vzhľadom k využitiu alebo obmedzeniu využitia územia).

Rozborová časť musí byť doplnená, aktualizovaná a preverovaná terénnym prieskumom.

Hlavné metodické kroky:

- širšie vzťahy územia

- interpretácia vlastností primárnej krajinnej štruktúry (prírodné faktory)

- horninové podložie
- reliéfne charakteristiky
- klimatické podmienky
- režim povrchových a podpovrchových vôd
- pôdne prostredie
- potenciálna prirodzená vegetácia, fauna
- aktuálny stav vegetácie
- súčasná ekologická záťaž územia

- interpretácia vlastností sekundárnej krajinnej štruktúry

Predmetom je skúmanie:

- využitia pozemkov (land use)
- vegetačného krytu
- zmien vo využití územia
- sídelnej štruktúry, vrátane plôch bývania, občianskej vybavenosti, výroby a služieb, dopravnej a technickej infraštruktúry
- architektonických znakov
- mimoprodukčného využívania územia

- interpretácia vlastností terciárnej krajinnej štruktúry (socio-ekonomické faktory)

Za dôležité možno považovať vyhodnotenie dát o:

- demografickom vývoji územia
- zdraví obyvateľstva
- základných aspektoch historického vývoja, ktoré mali vplyv na podobu súčasnej krajiny
- ochranných režimov v území
- priestorovej kompozícii

- základné aspekty genézy krajinného priestoru (hlavné krajinotvorné faktory, historické krajinné štruktúry)

- krajinne ekologická diferenciácia krajiny

- zonácia krajiny podľa ekologických limitov a rizík

Pre vyhodnotenie je možné použiť napr. metodiku zonácie ekologických limitov a rizík podľa Kučery (2002).

- charakter krajiny (krajinný ráz vrátane percepčného posúdenia priestoru)

- klasifikácia krajiny – typy a individuálne jednotky krajiny – oblasti a miesta krajinného rázu
- percepčné hodnotenie krajiny
- diferenciácia územia podľa hodnôt krajinného rázu
- zonácia územia podľa citlivosti k zmenám krajinného rázu

- rozbor existujúcich stratégií (predstava obce o rozvoji)

2. Diagnostická časť

Cieľom je vymedzenie problémov a stretov v území a rekapitulácia možností a obmedzení rozvoja krajiny (v zmysle udržateľného rozvoja).

Hlavné metodické kroky:

CITLIVOSŤ ÚZEMIA

Objektívne stanovenie citlivosti krajiny ekologických jednotiek alebo celej krajiny, ktoré je podkladom pre odhad únosnosti krajiny vzhľadom k jej ďalšiemu možnému využitiu, je z hľadiska metodického náročného a navyše nemá doposiaľ v ČR dôsledne popracovanú teóriu a metodický postup. Jej vyhodnotenie v krajinnom pláne je ale kľúčové.

PROBLÉMY V ÚZEMÍ

Konfrontácia zonácie podľa ekologických limitov a rizík a vymedzenie hodnôt územia so súčasným využívaním územia, vymedzenými ekologickými zaťažami a plánovanými rozvojovými zámermi. špecifikácia hlavných disproporcií ohrozujúcich kvalitu krajiny v budúcnosti. Hodnotenie možno dokumentovať v zvláštnych prípadoch priestorovou simuláciou (modely vývoja krajiny).

Expertné hodnotenie problémov v území sa doplní o výsledky hodnotení obyvateľmi (účastníkmi participatívnej časti).

Diferenciáciu územia podľa citlivosti a vymedzenie problémov v území je nutné spracovať tiež vo forme výkresu.

3. Návrhová časť

Cieľom je súbor odporúčaní pre orgány obecnej samosprávy a štátnej správy. Návrh riešení vymedzených problémov.

Hlavní metodické kroky:

CIEĽOVÁ KVALITA KRAJINY

Vypracovanie tejto kapitoly predpokladá a vyžaduje participáciu verejnosti. (viď participatívny plán). K dispozícii je celý rad metodických možností, techník a scenárov postupu. Je nutné zvoliť taký, ktorý bude najefektívnejší z hľadiska organizačnej, časovej a finančnej náročnosti a prinesie pokiaľ možno objektívni záznam predstáv verejnosti o budúcom využití krajiny.

Vymedzovanie cieľovej kvality má naznačiť hierarchiu hodnôt miestnych obyvateľov a reflektovať ich prania a potreby. Výsledky získané napr. formou riadenej verejnej diskusie na zhromaždení, workshopoch alebo pomocou dotazníkov alebo ankiet, je nutné považovať iba za podklad pre vypracovanie návrhové časti.

- a) návrh zmien využitia územia (zmeny priestorovej organizácie, v odôvodnených prípadoch zmeny intenzity využitia, návrh pre nepovolenie zmien vo vybraných častiach územia)
- b) návrh a odôvodnenie vymedzenia nezastavitelnosti územia
- c) návrh potrebných asanačných, revitalizačných, rekultivačných a kompenzačných opatrení (napr. návrh potrebných vegetačných úprav v území vrátane prípadnej revízie ekologických dielí, návrh protierozných, protipovodňových a ďalších vodohospodárskych opatrení apod.)
- d) návrh opatrení pre ochranu alebo obnovu krajinného rázu
- e) návrh pre management ZCHÚ a významných krajinných prvkov zo zákona
- f) doporučení pre zlepšenie priestupnosti územia
- g) návrh zmien krajiny sledujúcich zvýšenie estetickéj a obytnej hodnoty krajiny, jej atraktivít pre cestovný ruch a návrh šetrného využitia rekreačného potenciálu územia
- h) návrh ďalších úprav managementu územia (napr. doporučená etapizácia zmien)
- i) návrh indikátorov pre sledovanie účinnosti realizácie návrhov krajinného plánu
- j) návrh spôsobu implementácie krajinného plánu do ďalších plánovacích procesov
- k) špecifikácie a zdôvodnenie zapracovania (alebo nezapracovania) výsledkov spolupráce s verejnosťou

Väčšia časť návrhov bude spracovaná textovo alebo tabuľkovo. Návrh zmien využitia územia je nutné spracovať tiež vo forme výkresu.

7.3 Obsah a štruktúra dokumentácie krajinného plánu

Z formálneho hľadiska obsahuje krajinný plán časť textovú, grafickú, prípadne tabuľkovú.

OBSAH DOKUMENTÁCIE:

1. Rozborová (interpretačná) časť

- a) Vymedzenie riešeného územia
- b) Krajinná analýza

- širšie vzťahy – väzby riešeného krajinného priestoru na okolie, typ kultúrnej krajiny
- prírodné faktory a ich vplyv na vývoj krajiny
- človek a jeho vplyv na krajinu
- členenie krajiny podľa krajinných ekologických vlastností, významné priestorové väzby
- charakter krajiny (krajinný ráz) – oblasti a miesta krajinného rázu, určujúce znaky charakteru krajiny
- vnímanie krajiny (krajinný obraz)
- hodnoty krajiny (ekologické, historické, estetické, úžitkové)
- vyhodnotenie rozvojových zámerov

2. Diagnostická časť (krajinná diagnóza)

Vymedzuje problémy v území a rekapituluje možnosti a obmedzenia rozvoja krajiny (v zmysle udržateľného rozvoja).

- citlivosť a únosnosť územia
- problémy a strety v území

3. Návrhová časť

Súbor odporúčaní pre orgány obecnej samosprávy a štátnej správy. Návrh riešení vymedzených problémov

- cieľová kvalita krajiny (akú krajinu chceme)
- možné scenáre vývoja krajiny
- návrh zmien využitia krajiny a ďalšie navrhované opatrenia
- návrh ukazateľov pre ďalšie sledovanie zmien kvality krajiny a napĺňanie krajinného plánu
- väzba návrhu na ďalšie plánovacie procesy
- spôsob realizácie návrhov (manažérske opatrenia)

8 METODIKA PRÁCE

PODKLADY

mapové:

- Základná mapa ČR 1:25 000, mapové listy
- Geologická mapa ČR 1:50 000, mapové listy Hodonín 34-22, Veselí nad Moravou 35-11
- Hydrogeologická mapa ČR 1:50 000, mapové listy Hodonín 34-22, Veselí nad Moravou 35-11
- Pedologická mapa ČR 1:50 000, mapové listy Hodonín 34-22, Veselí nad Moravou 35-11
- Základná mapa ČR 1:10 000, mapové listy 34-22-15, 34-22-20, 34-22-25, 34-24-05, 35-11-15, 35-11-21
- ZABAGED – polohopis, ZABAGED – výškopis 3D vrstevnice

ostatné:

- Územní plán mesta Strážnice, Atelier URBI
- Plán péče o CHKO Bílé Karpaty (2012-2021)

Práca má dve základné časti: teoretickú a praktickú. Prvá, teoretická časť sa zaoberá poznatkami o krajine, o vplyvoch využívania krajiny na udržateľný rozvoj, o optimalizácii využívania krajinného priestoru a krajinným plánom ako nástrojmi optimalizácie využívania krajinného priestoru. Taktiež rozoberá problematiku ochrany krajinného rázu.

Na teoretickú časť nadväzuje druhá, praktická časť, ktorá rieši konkrétne modelové územie. Vo svojich jednotlivých častiach stavia na nasledujúcich základoch:

- práca s dokumentáciou správnych jednotiek (hlavne Zásady územního rozvoje Jihomoravského kraje, Územní plán města Strážnice) a ďalšími textovými materiálmi
- analýza a interpretácia mapových podkladov
- prieskum terénu

Na základe analytických podkladov sú definované problémy vo využívaní územia, ktoré sú následne rozpracované v podobe návrhu riešenia.

Postup prác –

1. Zber dát a zoznámenie sa s územím
2. Terénne prieskumy
3. Krajinná analýza
 - rozbor primárnej, sekundárnej a terciárnej krajinej štruktúry
 - rozbor historického a kultúrneho vývoja
4. Interpretácia vlastností krajiny
5. Diagnostika krajiny
6. Definícia problémov, stanovenie cieľov riešenia
 - úlohou je zhodnotenie aktuálneho stavu krajiny a vydefinovanie hlavných problémov a potenciálov a návrh optimálneho usporiadania riešeného územia

7. Návrh

- návrh funkčného usporiadania územia a jeho regulatívov
- návrh krajinárskych úprav

EKOLOGICKÁ ZONÁCIA

Na základe analýzy primárnej krajinej štruktúry a prekryvov jej rôznych vrstiev bola vypracovaná mapa ekologickej zonácie, ktorá vymedzuje plochy na základe ich ekologickej zraniteľnosti. Sledované boli hlavne charakteristiky geologické, pedologické, hydrogeologické, klimatické a morfológia terénu.

Z metodiky podľa Kučery sa rozlišujú tieto ekologicke zóny:

- plochy ekologickej limitov vyššieho stupňa – obmedzujúce
- plochy ekologickej limitov nižšieho stupňa – okrajové
- plochy ekologickej rizík vyššieho stupňa - vylučujúce
- plochy ekologickej rizík nižšieho stupňa – podmieňujúce
- plochy bez ekologickej regulácie

Pokiaľ ekologicke riziko označujeme ako vylučujúce, je tým vyjadrovaná hlavne bezpodmienečná nutnosť prispôbiť spôsob využívania ekologickej podmienkam územia. V prípade rizík podmieňujúcich alebo limitov obmedzujúcich je využitie viazané na definované podmienky (spravidla na realizáciu ochranných opatrení).

HODNOTENIE ERÓZNEHO OHROZENIA

Ohrozenie územia vodnou eróziou bolo zisťované na základe výpočtu topografického faktoru LS (potenciálnej erózie odvodenej od sklonu svahu a dĺžky svahu po spádnicí).

Pre výpočet bol použitý program ArcGIS. Zo získaných údajov je vidieť, že najviac ohrozené sú pozemky polí v južnej časti územia. Sklon svahov sa tu pohybuje od 6-10°. Hodnoty topografického faktoru LS tu stúpajú nad hodnotu 1,7, ktorá je kritickou medznou hodnotou hydrologickej bilancie. Na základe hodnôt LS faktoru a sklonu svahu môže byť potom zistená maximálne prípustná dĺžka svahu po spádnicí, ktorá nemusí byť krytá vegetáciou a pritom nedochádza k eróznemu splachu pôdy.

V problémovej mape sú následne zaznačené plochy, na ktorých je potrebné umiestniť protierózne opatrenia.

Zber dát o riešenom území a terénne prieskumy prebiehali postupne v priebehu rokov 2013-2015.

využitý software:

- Microsoft Word pre textovú časť
- Google SketchUp detaily riešenia
- Adobe Photoshop CS4 pre tvorbu vizualizácií návrhov a úpravu schém a máp
- Adobe InDesign CS5 pre grafické výstupy
- ArcGis 10 pre tvorbu analýz a máp

PRAKTICKÁ ČASŤ

MODELOVÉ ÚZEMIE STRÁŽNICE - ROZBOROVÁ ČASŤ

9 CHARAKTERISTIKA ZVOLENÉHO ÚZEMIA

9.1 Vymedzenie územia

Modelové územie leží v juhovýchodnej časti Jihomoravského kraja, v okrese Hodonín. Hranice územia sú vymedzené katastrálnym územím mesta Strážnice a jeho rozloha je 3 140 ha. Mesto leží v približnej nadmorskej výške 177 m. Nachádza sa pri hranici Českej republiky so Slovenskom. Najbližšie slovenským mesto je mesto Skalica. Územie sa nachádza v Dolnomoravskom úvale a na severe ním preteká rieka Morava (do jej povodia náleží celé územie). Prevažne rovinatý terén nivy sa na južnej až juhovýchodnej hranici územia zdvíha do Bielych Karpát. Územie je tvorené komplexom rôznych typov prírodných i kultúrnych spoločenstiev, od jedinečných lužných lesov v meandroch rieky Moravy a chránených orchideových lúk Bielych Karpát až po intenzívne obhospodarované lány polí. Neodmysliteľnou súčasťou územia sú vinice a záhrady a samozrejme všadeprítomný ovocný strom.

9.2 Širšie vzťahy

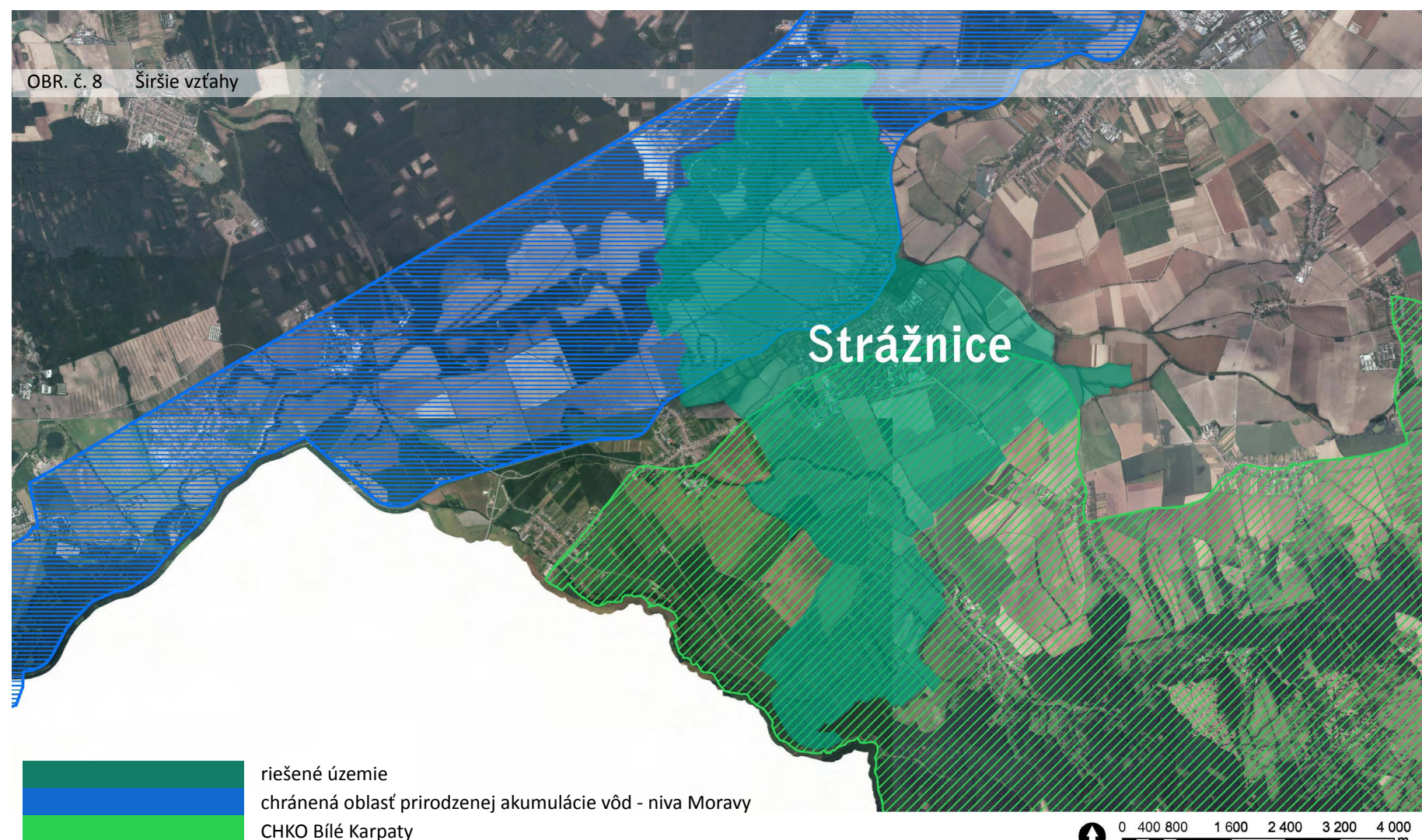
Modelovým územím prechádza frekventovaná komunikácia I. triedy I/55 Olomouc – Uherské Hradiště – Břeclav – štátna hranica ČR/SR v majetku štátu a cesta II. triedy II/426 do Brency v majetku JMK. Mesto leží na regionálnej železničnej trati Hodonín – Veselí nad Moravou, ktorá je v Hodoníne napojená na hlavnú železničnú trať Břeclav – Přerov. Vodnú cestu územiu využívanú pre rekreačnú osobnú dopravu zabezpečuje plavebný a závlahový kanál známy ako Baťov kanál. Centrami vyššieho občianskeho vybavenia sú blízke mestá Hodonín a Veselí nad Moravou, ktoré je aj miestom pracovných príležitostí.

Strážnice leží v turisticky atraktívnom území, pričom samotné mesto je cieľom nadregionálneho významu. Je vyhľadávané pre medzinárodne známe folklórne slávnosti, ktoré sa v ňom každoročne konajú. Okrem kultúrnych zaujímavostí je územie vďaka svojmu rovinatému terénu vhodné pre pešiu a cykloturistiku. Mestom a okolím prechádza niekoľko značených turistických a cyklistických trás. Častým turistickým cieľom bývajú blízke Biele Karpaty a Chříby.

Územím prechádza hranica biosférickej rezervácie a Chránenej krajinej oblasti Biele Karpaty, hranica Prírodného parku Strážnické Pomoraví a hranica Chránenej oblasti prirodzenej akumulácie vôd – Kvartér rieky Moravy, ktorá zasahuje do modelového územia v severnej časti.

OBR. č. 7 Lokalizácia riešeného územia

OBR. č. 8 Širšie vzťahy

riešené územie
chránená oblasť prirodzenej akumulácie vôd - niva Moravy
CHKO Biele Karpaty

0 400 800 1 600 2 400 3 200 4 000 m

10 PRIMÁRNA KRAJINNÁ ŠTRUKTÚRA PRÍRODNÉ PODMIENKY

10.1 Biogeografické členenie územia

Podľa Culka (2005) je územie členené takto:

provincia: stredoeurópskych listnatých lesov

podprovincia: západokarpatská

bioregión: **3.3 Hlucký** – tvorený teplou pahorkatinou na ílovitom flyši, 2. – 3. vegetačný stupeň, v lesoch biota karpatského podhoria, mimo les prenikajú panónske prvky, prevláda orná pôda

biochory: 2Nh úzke hlinité nivy 2. v.s.

2RN plošiny na zahlinených pieskoch 2. v.s.

2PC pahorkatiny na vápnitom flyši 2. v.s.

bioregión: **3.6 Bělokarpatský** – má charakter vyššieho pohoria z vápniťého flyšu, 3. a 4. vegetačný stupeň, z okolitých nížin vystupuje vysoko teplomilná biota

biochory: 3BC rozrezané plošiny na vápnitom flyši 3. v.s.

provincia: panónska

podprovincia: severopanónska

bioregión: **4.5 Dyjsko-moravský** – široké riečne nivy náležiacie do 1. vegetačného stupňa, územie osídlené už od praveku, v súčasnosti lužný les a orná pôda

biochory: 1Lh širšie hlinité nivy 1. v.s.

10.2 Geomorfologické členenie a reliéf

system: Alpsko-himalájsky

provincia: Západní Karpaty

subprovincia: Vnější Západní Karpaty

oblasť: Slovensko-moravské Karpaty

celok: Vizovická vrchovina

• **podcelok:** Hlucká pahorkatina

Bílé Karpaty

• **podcelok:** Žalostinská vrchovina

provincia: Západopanónska pánev

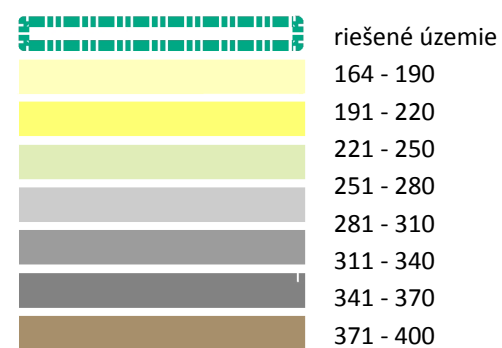
subprovincia: Vídenská pánev

oblasť: Jihomoravská pánev

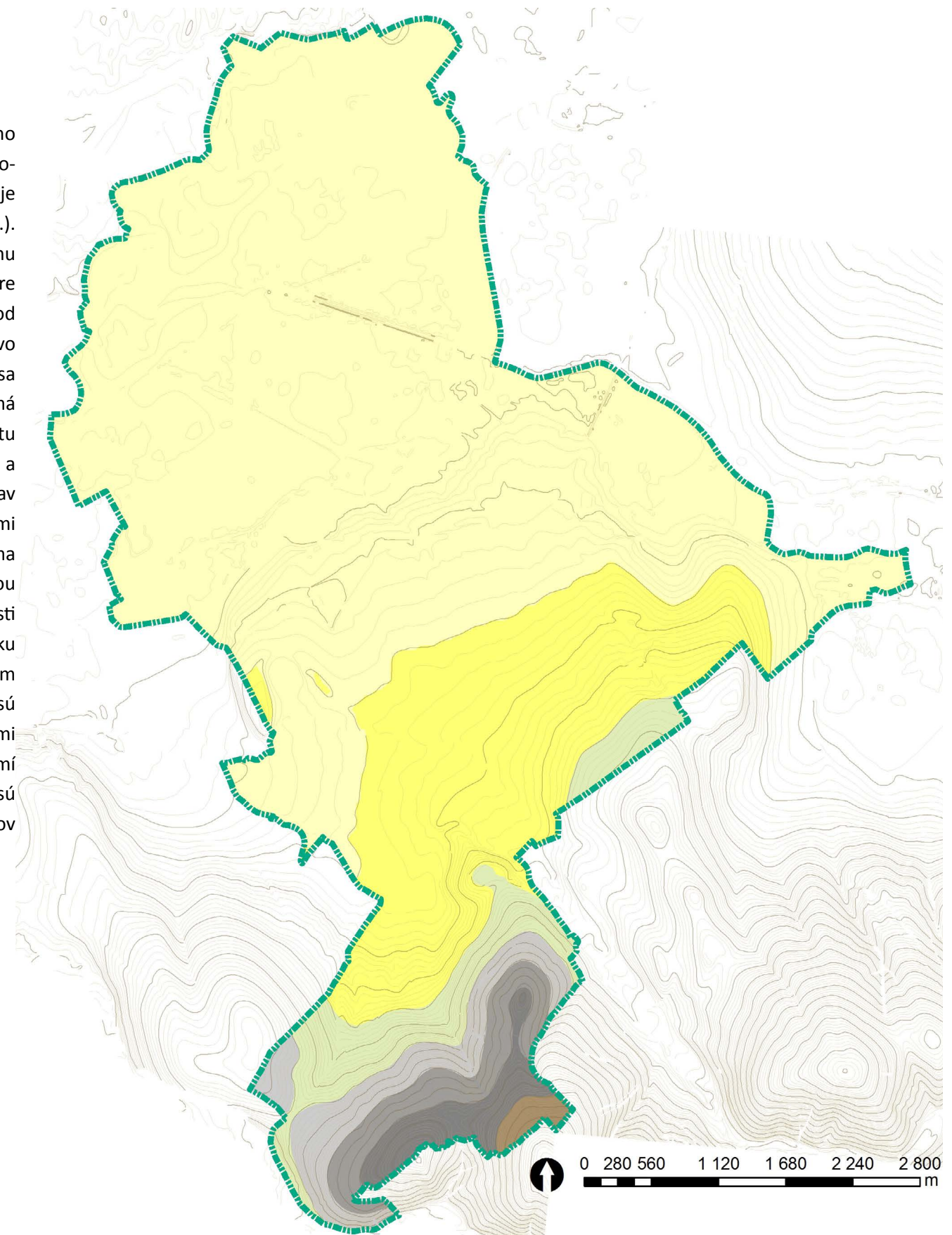
celok: Dolnomoravský úval

• **podcelok:** Dyjsko-moravská niva

Väčšia časť územia patrí do geomorfologického celku Dolnomoravský úval podcelku Dyjsko-moravská niva (v týchto miestach dosahuje priemerná nadmorská výška hodnotu 168 m n.m.). Reliéf územia predstavuje akumuláciu riečnu rovinu. Charakteristický znak nív, voľné meandre možno sledovať v úseku toku Moravy v oblasti od Bzence – Přívozu po Rohatec, kde rieka tečie vo svojom prirodzenom koryte. Výnimočný úkaz sa nachádza v oblasti, ktorá bola v roku 1999 vyhlásená za prírodnú pamiatku Osypané břehy. Rieka tu odoberá z mocného súvrstvia viatych pieskov a utvára strmé steny vysoké až 15m. Súčasný stav nivy je pozmenený vodohospodárskymi úpravami riečky Morávky a Vešky. Od nivy sa územie zdvíha do Hluckej pahorkatiny (pri Strážnici s výškovou členitosťou 0-30 m), na ktorú v juhovýchodnej časti územia nadväzuje celok Bílé Karpaty v podcelku Žalostinská vrchovina s dominantou územia, vrchom Žerotín (322 m n.m.). Pre reliéf tohto územia sú typické mätko modelované chrbty s miernymi dlhými svahmi a ostro zarezanými stržami. Na území s flyšovým podložíom sú taktiež časté zosuvy, ktoré sú spôsobené schádzaním vrchných vrstiev pieskovcov po vrstvách ílovcov.

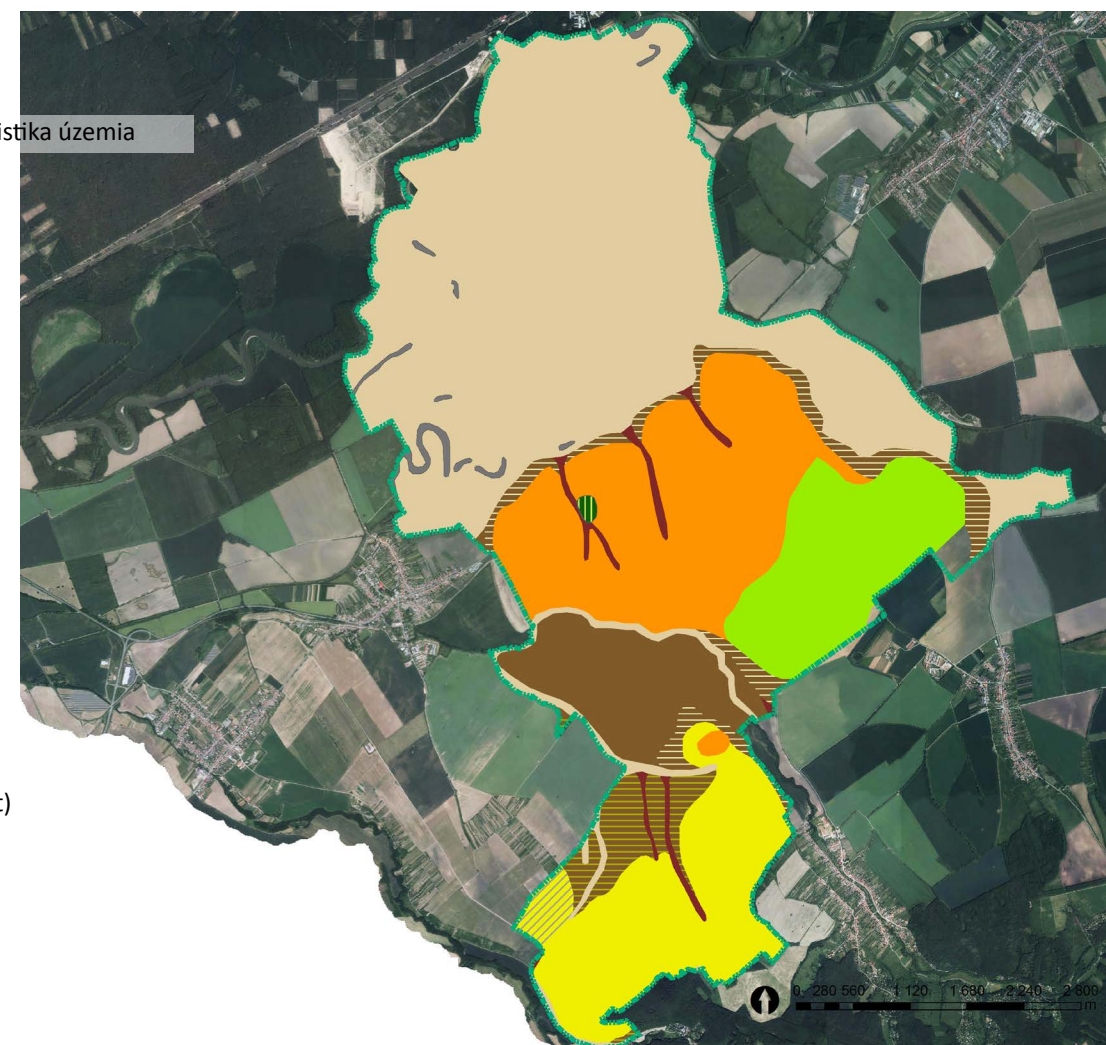
OBR. č. 9 Hypsometria

10.3 Geologická charakteristika územia

Riešené územie tvoria sedimenty kvartéru (hliny, spraše, piesky, štrky) uložené na treťohorných horninách alpsky zvrásnených (pieskovce a bridlice). Geologické podložie v území nivy tvoria neogéne sedimenty viedenskej panvy, ktoré sú prekryté mocnými nánosmi kvartérnych fluvialných sedimentov rieky Moravy. Niva je tvorená hlavne súvrstvím štrkov a štrkopieskov, ktoré pokrývajú prevažne piesčito - hlinité povodňové hliny. Základným geologickým podkladom mimo nivy je flyš – séria striedajúcich sa vrstiev ílovitých bridlíc a pieskovcov, miestami prekryté sprašou.

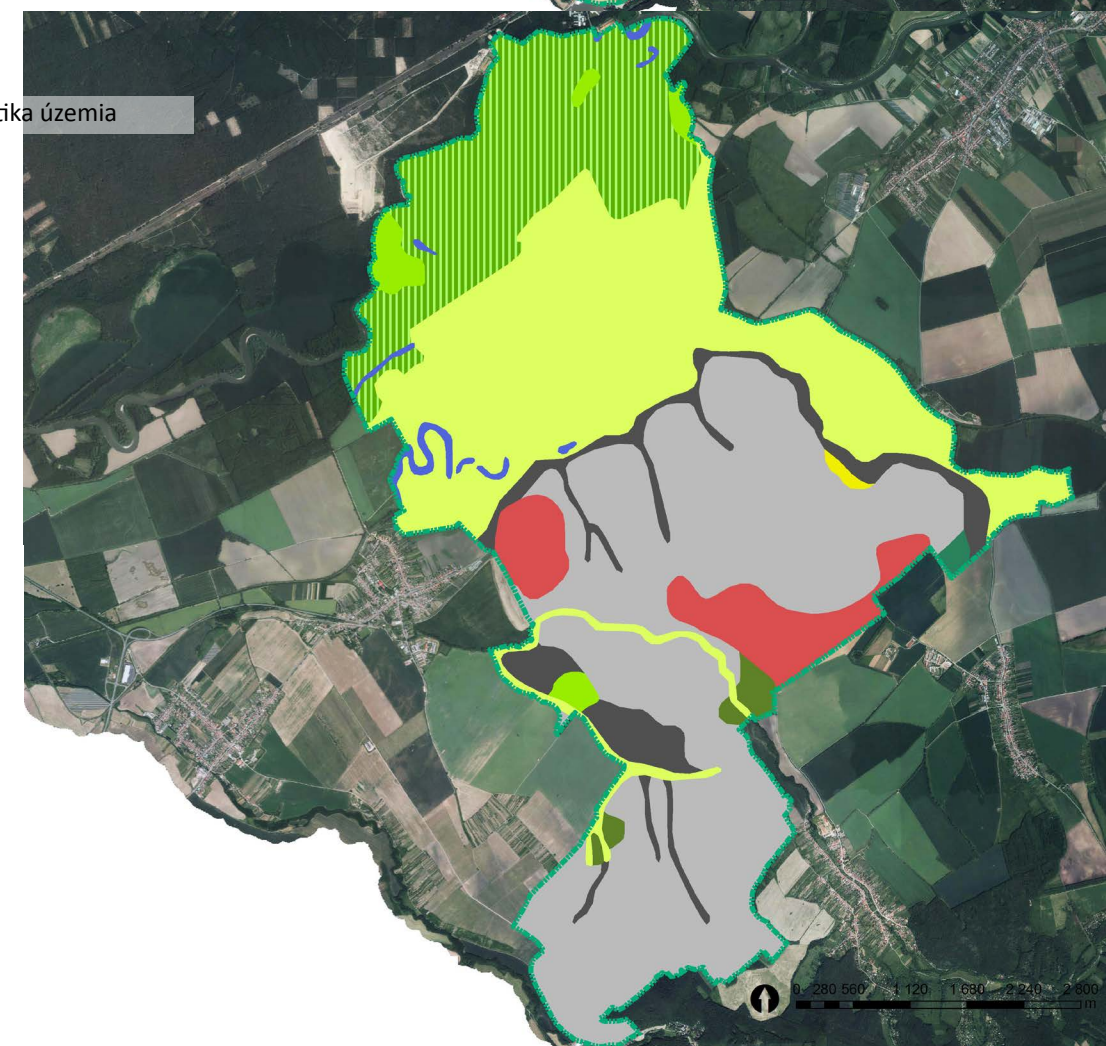
OBR. č. 10 Geologická charakteristika územia

10.4 Pedologická charakteristika územia

V závislosti od miestnych geomorfologických a klimatických podmienok sa v území vytvorili fluvizeme, hnedozeme, černoze a černice. Prevažujúci pôdny typ v nive je ťažšia, živinami bohatá fluvizem povodňových sedimentov. Fluvizem modálna sa nachádza hlavne v lesných porastoch. Objavuje sa v subtype fluvizem glejová. Ďalej od vodných tokov, na poľnohospodársky obhospodávaných pôdach, sa nachádza černica vyvinutá z karbonátových uloženín. Objavuje sa v subtype čenica fluvická glejová. V oblasti podmáčaných znížení sa pozdĺž potokov vyvinuli černoze arenické a černické. Na plošinách riečnych terás v centrálnej časti územia tvorí pôdny pokryv hlavne černoze modálna. Na flyšových vrstvách Hluckej pahorkatiny a Radějovskej vrchoviny vznikli černoze modálne a hnedozeme modálne. Tie sú doplnené černicou glejovou a černozeou luvickou v okolí toku Radějovka.

OBR. č. 11 Pedologická charakteristika územia

10.5 Hydrologická a hydrogeologická charakteristika

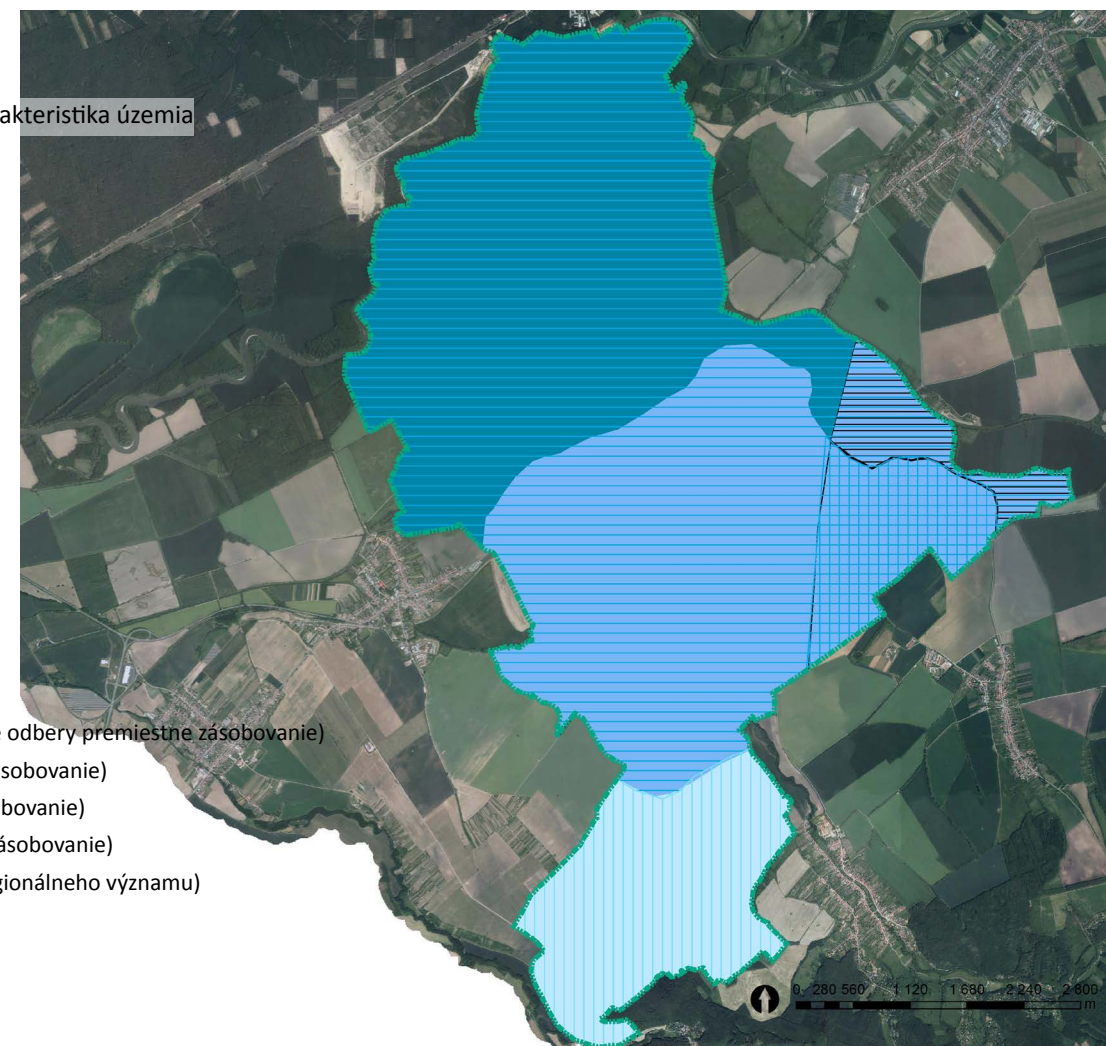
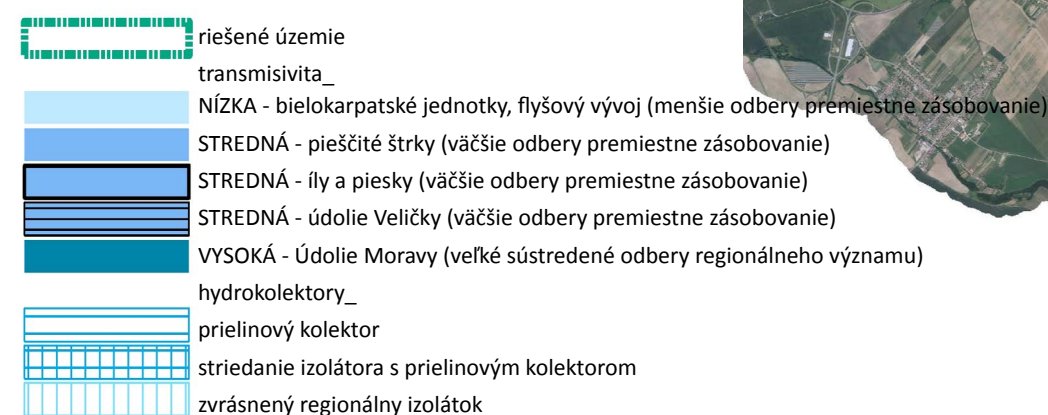
Celé územie náleží do povodia rieky Moravy. Oblasť je charakterizovaná rozdielnou hustotou riečnej siete. Strážnické Pomoraví má vyvinutú bohatú hydrografickú sieť, tvorenú meandrujúcou Moravou (priemerný prietok pri Strážnici 58 m³.s⁻¹) s hlavným prítokom Veličkou (priemerný prietok pri ústí 0,9 m³.s⁻¹) a Baťovým kanálom. Ďalej územím preteká Radějovka (priemerný prietok pri ústí 0,17 m³.s⁻¹) ústiaca do Baťovho kanálu (plavebný a závlahový kanál, bývalá Morávka). V lužnom lesa sa do Veličky sprava vlieva potok Vešky. Ďalšími prítokmi sú potok Rousovec, Újezdský potok a staré rameno Veličky. Do Radějovky je nad Petrovom zaústená Bažantnice, ktorá je hlavným odvodňovacím kanálom tvoreným potokmi Hraničný odpad a Dílový a ďalšími menšími odvodňovacími odpadmi bez názvu. Sústavu rybníkov nachádzajúcu sa v zámockom parku napája melioračný kanál Mašinhaus, ktorý z rybníkov ústi do plavebného a závlahovacieho kanálu (Baťov kanál), ktorý je súčasťou sústavy závlah v Pomoraví – systém Strážnice – Rohatec. Kanál je zároveň využívaný ako vodná dopravná cesta s rekreačným a športovým charakterom.

V území z hľadiska hydrologickej bilancie prevažuje výrazne výpar nad odtokom. Strážnické Pomoraví je súčasťou chránenej oblasti prirodzenej akumulácie vôd Kvartér rieky Moravy. Charakter podzemných vôd je ovplyvnený geologickým podložím. Väčšina podpovrchovej vody je prielinového typu na kvartérnych fluviálnych sedimentoch. Jedná sa o kvalitnú zásobáreň pitnej vody spadajúci do kategórie I (podľa ukazateľov ČSN 83 0611b), ktorá vyžaduje minimálne úpravy.

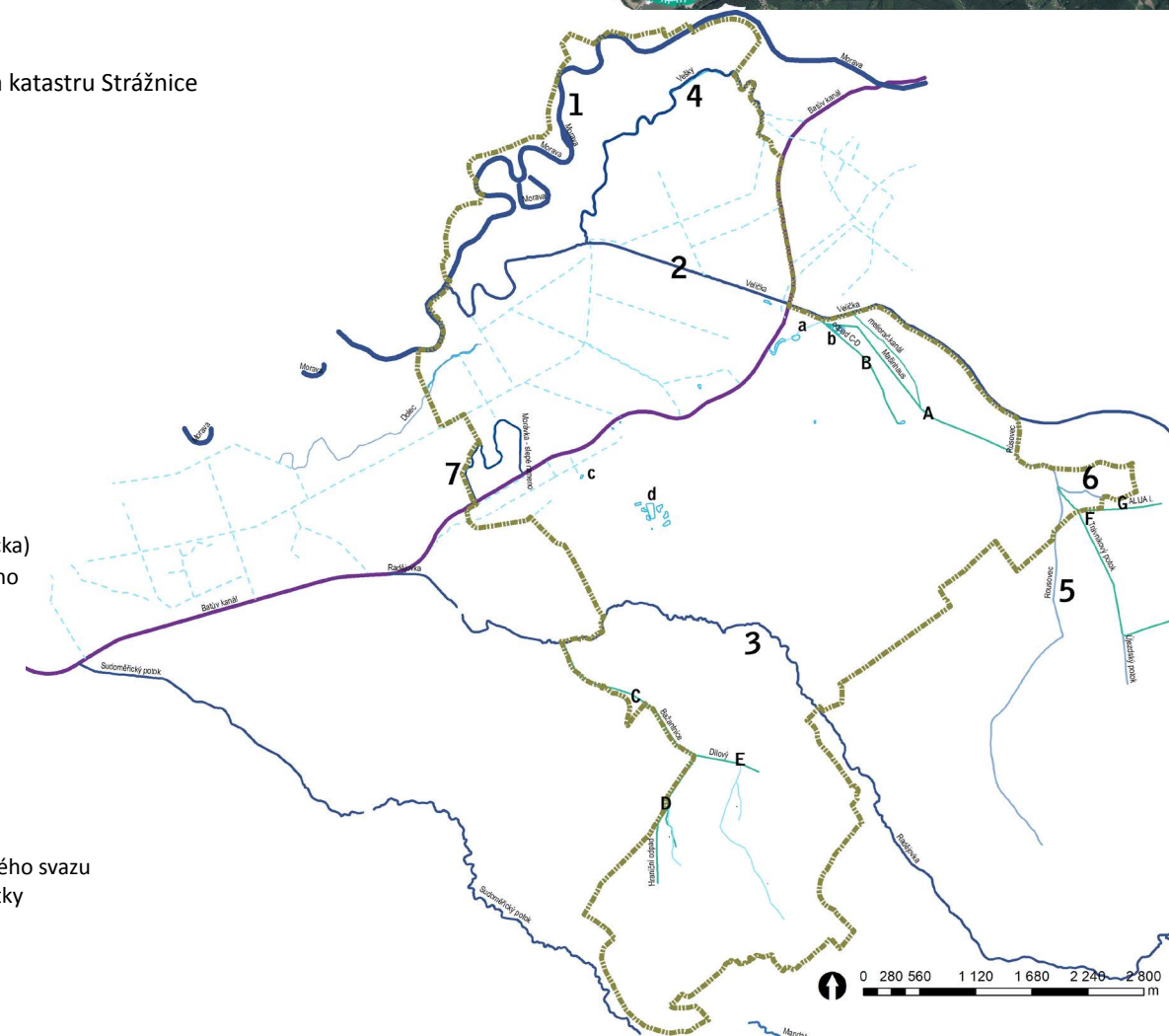
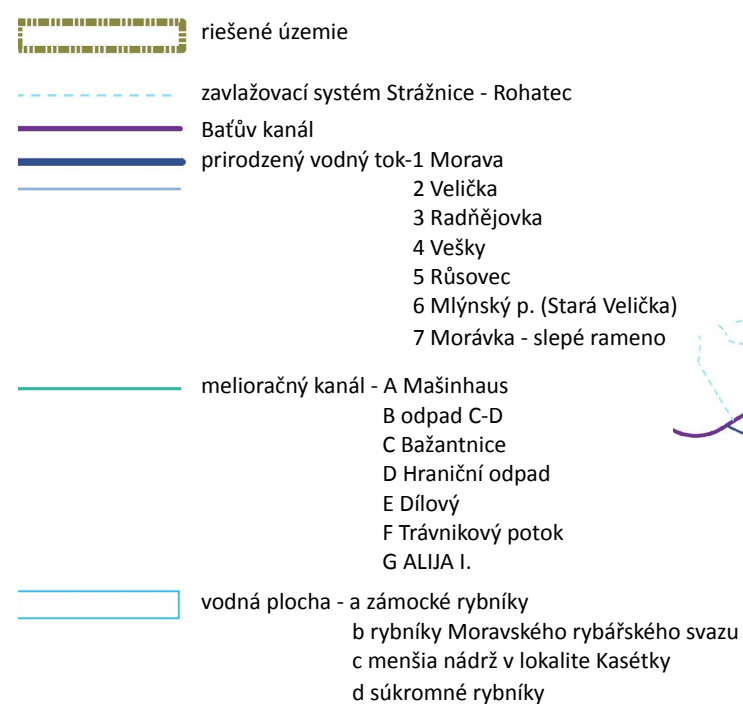
10.6 Klimatické podmienky

V oblasti nivy rieky Moravy a jej okolia je podnebie teplé až veľmi teplé, mierne suché až mierne vlhké. V Hluckém bioregiónu relatívne vlhké. Teplotné sumy za malé vegetačné obdobie sú 2400-2800 °C. V údoliach sa prejavujú teplotné inverzie, na plošinách nadmerná veternosť. V nive dôsledkom depresnej polohy sú významné prízemné teplotné inverzie a vďaka zvýšenej vlhkosti pôdy je častý výskyt hmiel. Na odlesnených svahoch sa prejavuje odtekanie chladného vzduchu, a tým dochádza k vzniku teplých svahových zón. Zrážky sú priemerné. Ročný úhrn zrážok sa pohybuje od 500 – 700 mm. Vyššie množstvo zrážok sa vyskytuje na náveterných svahoch Bielokarpatského bioregiónu. (Culek, 2005) Klimaticky územie radíme do oblasti teplej - T2 až veľmi teplej - T4. (podľa Quitta) Priemerná ročná teplota vzduchu sa pohybuje okolo 9°C (stanica Bzenec, 204 m n. m.). Celkové prúdenie vzduchu je charakterizované prevládajúcim severozápadným smerom, v zimnom období taktiež smerom juhovýchodným.

OBR. č. 12 Hydrogeologická charakteristika územia

OBR. č. 13 Vodná sústava katastru Strážnice

10.7 Geobiocenologická charakteristika

Na území boli zmapované nasledujúce skupiny typov geobiocénov:

1 BC-C 3-4 Ulmi-fraxineta carpini inferiora (hrabojilmové jeseniny nižšieho stupňa)

Hlavnými drevinami stromového poschodia v hlavnej úrovni sú *Quercus robur*, *Fraxinus angustifolia*, *F.excelsior*, *Populus alba*, *P. nigra*, *Ulmus laevis*, *U. minor*. Pravidelnú prímies tvoria lipy, hrab a čremcha. V synúzii podrastu dominujú mezofyty, veľmi často s nitrofilnou tendenciou.

1 BC-C 4-5a *Querci-roboris fraxineta inferiora* (dubové jaseniny nižšieho stupňa)

V prírode blízkych segmentoch lužných lesov tieto skupiny majú dominantné postavenie *Quercus robur*, *Fraxinus excelsior*, *Ulmus laevis*, *U. minor*, *Populus alba*, *P. nigra*, *P. canescens*, *Acer campestre*, *Tilia cordata*. Často až súvislo je utvorená kríková etáž v ktorej sa vyskytujú *Sambucus nigra*, *Viburnum opulus*, *Frangula alnus*, *Swida sanguinea*. Synúzia podrastuje charakteristická spoločnou účasťou nitrofilných a vlhkomilných druhov.

1 C 4-5a Ulmi- fraxineta populi inferiora (topolojilmové jaseniny nižšieho stupňa)

Ráz stomovej etáže určujú *Populus alba*, *P. nigra*, *P. canescens*, k hlavným drevinám ďalej patrí *Fraxinus angustifolia*, *F.excelsior*, *Ulmus laevis*, *U. minor*, *Quercus robur*, *Alnus glutinosa*, *Salix alba*. V podraсте sa výrazne uplatňujú nitrofilné druhy.

2 BC-C 4 Ulmi-fraxineta carpiny superiora (hrabojilmové jaseniny vyššieho stupňa)

Podobne ako v nižšom stupni sú druhovo bohatým spoločenstvom charakteru lužného lesa. Na rozdiel sa tu nenachádza jaseň úzkolistý, naopak pribúdajú javory.

2 B 3 Fagi-querceta typica (typické bukové duby)

Hlavnou drevinou prirodzených biocenóz je *Quercus petraea*, *Carpinus betulus* a *Fagus sylvatica*, ktorý tu rastie na hranici svojej ekologickej amplitúdy. Môžu byť aj prímiesi *Tilia cordata*, *Sorbus torminalis*. Z kríkov je to potom *Crataegus monogyna*, *Ligustrum vulgare*, *Coryllus avellana* a ďalšie. Ráz synúzie podrastu udávajú druhy trávovitého charakteru.

2 BD 3-4 Tili-querceta roboris superiora (lipové duby vyššieho stupňa)

Stromovú etáž tvorí *Quercus robur*, *Tilia cordata*, *Carpinus betulus*, *Ulmus minor*, *Acer campestre*. V nesúvislom kríkovom podraсте sa vyskytujú hlohy, vtáčí zob, svída a ďalšie. V synúzii podrastu prevládajú druhy mezotrofné, vyskytujú sa i druhy znášajúce striedavé zamokrenie.

2 B-BD 3 Fagi-querceta tiliae (lipové bukové duby)

Drevinná etáž je druhovo bohatá – *Quercus petraea*, *Q. robur*, *Q. pubescens*, *Carpinus betulus*, *Acer campestre*, *Sorbus torminalis*, prímies *Fagus sylvatica*. V kríkovej etáži sa vyskytujú apoň niektoré druhy s kalcifilnou tendenciou – *Cornus mas*, *Viburnum lantana*, *Staphylea pinnata*, *Rhamnus cathartica*, *Euonymus verrucosa* a ďalšie. V druhovo bohatej synúzii bylín je charakteristický spoločný výskyt mezotrofných a kalcifilných druhov. Vždy sa vyskytujú aspoň niektoré teplomilné druhy.

(charakteristika jednotlivých STG – Buček, Lacina 1999)

10.8 Zoologická charakteristika

Na riešenom území sa nachádzajú dve chránené územia. Prírodný park Strážnické Pomoraví a CHKO Bílé Karpaty. Rôzne druhy živočíchov sú naviazané a rozličné druhy prírodných stanovišť. Ak budeme vychádzať s rozmanitosťou rastlinných biotopov Bielych Karpát a aj Strážnického Pomoravia, dostaneme sa k výsledku, že riešené územie hostí širokú paletu živočíchov. Z týchto je nezanedbateľné množstvo chránených, a to robí tunajšiu faunu v mnohých ohľadoch jedinečnú.

Charakteristické druhy – lesné druhy- Vtáky: holub plúžik (*Columba oenas*), krutohlav hnedý (*Jynx torquilla*), d'ateľ veľký (*Dendrocopos major*), d'ateľ prostredný (*Dendrocopos medius*), d'ateľ bielochrbtý (*Dendrocopos leucotos*), bocian čierny (*Ciconia nigra*), volavka popolavá (*Ardea cinerea*), jastrab lesný (*Accipiter gentilis*), myšiak lesný (*Buteo buteo*), vlha obyčajná (*Oriolus oriolus*), jarabica poľná (*Perdix perdix*). Obojživelníky: ropucha zelená (*Bufo viridis*), ropucha bradavičnatá (*Bufo bufo*), skokan hnedý (*Rana temporaria*), kunku žltobruchá (*Bombina variegata*), salamandra škvrnitá (*Salamandra salamandra*). Plazy: slepúch lámavý (*Anguis fragilis*), jašterica živorodá (*Zootoca vivipara*). Cicavce: bobor vodný (*Castor fiber*), srnec lesný (*Capreolus capreolus*), ježko východný (*Erinaceus concolor*), bielozubka bielobruchá (*Crocidura leucodon*). Hmyz: Křižiak pásavý (*Argiope bruennichi*), modlivka zelená (*Mantis religiosa*). Motýle - perlovec dvojradový (*Brenthis hecate*), modráčik horcový (*Maculinea alcon*), modráčik krvavcový (*Maculinea teleius*), vretienka vičencová (*Zygaena carniolica*) a rôzne druhy mŕ.

11 SEKUNDÁRNA KRAJINNÁ ŠTRUKTÚRA

11.1 Urbanistický vývoj mesta Strážnice

Strážnice leží v odnedávna obývanej krajine, ale konkrétne informácie o obývaní sú dochované až pre 12. storočie. Z tejto doby je archeologicky doložené osídlenie v priestore neskoršieho tzv. Nového mesta okolo súčasného námestia Svobody. V období Veľkej Moravy ležalo dolné Pomoraví v centre významnej ríše, no po jej rozvrátení sa stalo nárazníkovou zónou medzi českým a uhorským štátom.

V druhej polovici 13. storočia v podstate začína vývoj Strážnice ako mesta. V tejto dobe ako opora hranice boli vybudované hrady Uherský Ostroh, Veselí nad Moravou a Strážnice. Strážnický hrad bol situovaný do nivy Moravy, severne od terajšieho mesta. V podstate súčasne s pôvodným hradom, po roku 1270, bolo lokované i nové sídlisko. Jedná sa o terajšie Staré mesto, tvorené veľkým a veľmi pretiahnutým obdĺžnikovitým trhoviskom s rozmermi 265 x 42 m. Na prelome 13. a 14. storočia bolo opevnené zemným valom. Z obranných dôvodov bolo zámerné umiestnené mimo hlavnú tranzitnú komunikáciu. Historická trasa cesty je dodnes zachovaná priebehom ulíc Skalická, Masarykova a Veselská. V priebehu 14. storočia sa strážnické Staré mesto rozvíjalo a zástavba sa rozširovala východne a južne od opevnenia. Približne v 40. rokoch 15. storočia rovnako v nadväznosti na rameno Moravy, ale bližšie k hradu vzniká strážnické Nové mesto. Dokladá to skutočnosť, že okolo roku 1443 tam bol postavený nový farský kostol sv. Martina. Z pôdorysnej štruktúry vyplýva, že námestie bolo pričlenené k už existujúcej osade Rybáře (teraz Rybrská ulica), ktorá mala (a stále má) podobu obojstrannej ulicovej zástavby pozdĺž pobrežnej cesty spájajúcej Staré mesto a hrad. Základ Nového mesta tvorí veľké obdĺžnikové námestie s rozmermi 125 x 68 m. Rovnako ako Staré mesto aj Nové bolo založené bokom od hlavnej diaľkovej cesty.

Urbanistická štruktúra strážnickej aglomerácie v polovici 15. storočia bola zaujímavá tým, že tu existovali dve samostatné jadrá a okolo nich prechádzala diaľková cesta. Dynamika rozvoja v 2. polovici 15. storočia bola veľká, a pretože vnútri opevnených jadier boli možnosti obmedzené, začal sa rozvoj v predmestskej zóne. Vyrástla nadväzujúca sústava dlhých ulicových, respektíve vretenovitých predmestí okolo hlavnej tranzitnej cesty. Bol to Suchý rádek (Skalická), a potom najväčšia a najširšia Bednářská ulice (Masarykova). Tá ústila do najdôležitejšieho komunikačného uzlu aglomerácie, trojuholníkového trhoviska (aj v súčasnosti zvané Předměstí). Paralelne s Bednářskou vznikala zástavba Německé ulice (Komenského) na spojnici Staré a Nové mesto.

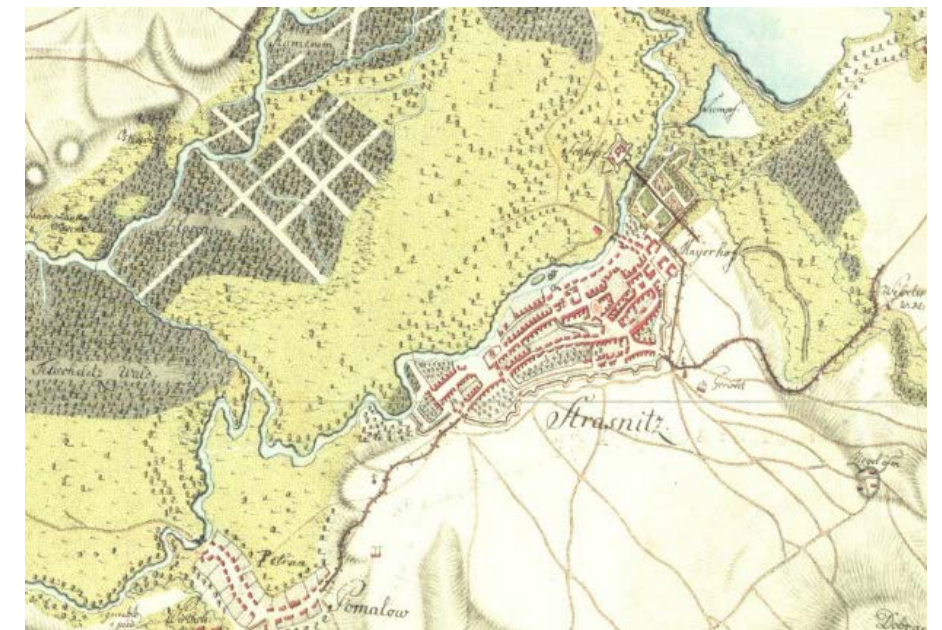
Urbanistickú štruktúru mesta doplnil počiatkom 16. storočia veľký vrchnostenský dvor na severovýchodnom okraji aglomerácie a Žerotínska ulica uzatvárala západný okraj. Rozsah strážnickej aglomerácie na počiatku 16. storočia bol i v moravskom kontexte mimoriadny. V dôsledku politicko – vojenskej a geografickej situácie došlo k opevneniu celej aglomerácie. Ako ukazuje I. vojenské mapovanie, vlastné opevnenie bolo zosilnené trojuholníkovitými ravelínmi. Hlavný vstup do mesta umožňovali mohutné pevnostné brány – západná Skalická a juhovýchodná Veselská. Veľkoryso vedená línia opevnenia ponechala pomerne veľké nezastavané plochy, ktoré sa ešte v 16. storočí podarilo zastavať. Vznikol tak Újedz medzi predmestským trhoviskom, panským dvorom a opevnením a čiastočne súběžná Kovářská ulica. Rozrástla sa aj židovská štvrť a Bzenecká ulica. Celkovo sa všetka výstavba odohrávala vnútri opevnenia a šlo vlastne o rozširovanie „vnútorného mesta“. Okrem novomestského námestia mala ostávajúca zástavba výrazne rustikálny charakter, takže išlo vlastne o veľkú opevnenú dedinu.

S príchodom 17. storočia začali Strážnici ťažké časy. Častým vojenským vpádom, morovej epidémii, požiarom a vpádom Tatárov Strážnický zámok vďaka opevneniu odolal, no poddanské mesto predstavovalo koncom 17. storočia len torzo. Koncom storočia je možné pozorovať počiatky barokovej stavebnej aktivity. Najvýznamnejším a najrozsiahlejším barokovým stavebným počínom bola výstavba piaristického komplexu. Piaristické budovy v tvare písmena L vymedzili nové námestie, ktorého dominantou sa stal kostol sv. Martina.

Od poslednej tretiny 18. storočia začala Strážnice konečne rásť. Všetka výstavba sa rozvíjala vnútri hradieb a nemenila sa ani uličná sieť. V podstate išlo o doplnenie prelúk.

Vo výslednej historickej podobe, ktorú zachytáva mapa stabilného katastru (1827) už bola celá ohradená plocha mesta rovnomerne zastavaná. I v tejto dobe má nová výstavba vidiecky charakter. Súčasne s týmto stavebným rozvojom prišlo k postupnému odstráneniu opevnenia, z ktorého do dnešnej doby pretrvali len hlavné brány. Rovnako tiež prakticky úplne zaniklo opevnenie zámku a v jeho juhozápadnom a juhovýchodnom susedstve vznikol krajinnársky park.

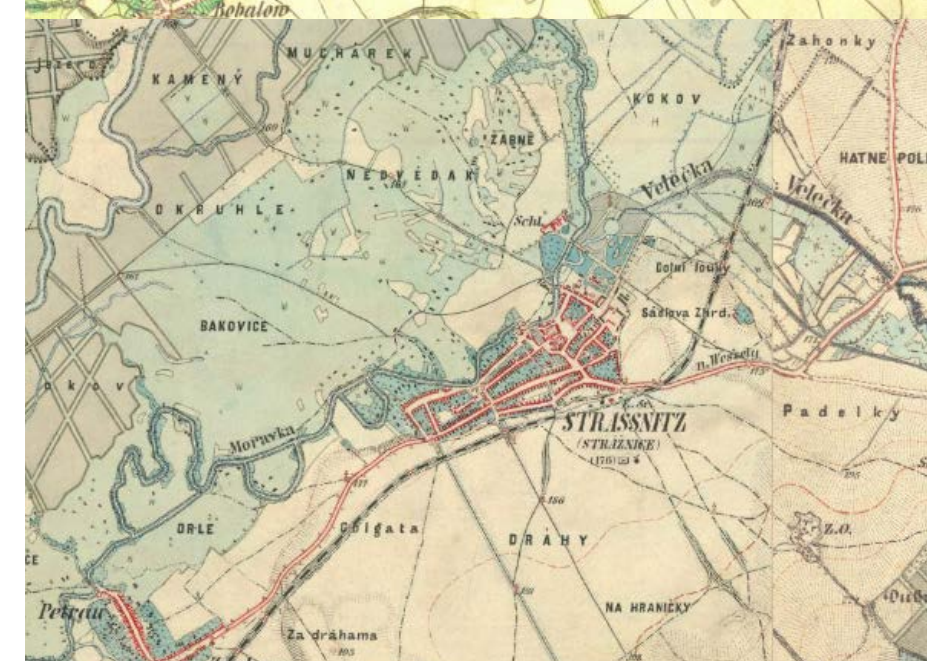
V roku 1887 k rozvoju prispela aj lokálna železnica. Trať bola vedená bezprostredne pozdĺž juhovýchodného okraju intravilánu a rovnobežne s hlavnou osou mesta. Za 1. republiky výstavba pokračovala. Zástavba prízemných radových domov vyplnila tiež približne trojuholníkové územie západne od nádražia (medzi ulicami Třešňovou a Radějovskou).

OBR. č. 14 mapa I. vojenského mapovania (1764 - 1768)

OBR. č. 15 mapa II. vojenského mapovania (1836 - 1852)

OBR. č. 16 mapa III. vojenského mapovania (1876 - 1878)

11.2 Vývoj využitia územia

Krajina Strážnicka bola obývaná už v mladšej dobe kamennej. Najstaršie osídlenie bolo v oblasti nivy rieky Moravy a v období vrcholného stredoveku sa rozšírilo aj do lesov Bielych Karpát. Prví obyvatelia do vzhľadu krajiny moc nezasahovali. Krajina mala lesný charakter. Až stredovek spojený so zahusťovaním cestnej siete začal okolitý priestor prispôbovať potrebám vtedajšieho života.

Na mapách I. vojenského mapovania je v území vidieť niekoľko typov využitia územia. Čo sa týka priestoru nivy rieky Moravy môžeme rozlíšiť plochy lesa a rozsiahle plochy lúk so solitérnymi drevinami, ktoré siahajú až k mestu Strážnici. Korytá vodných tokov majú ešte prirodzený charakter, takže môžeme predpokladať, že sa jednalo a periodicky zaplavované lesy a lúky. Ďalej môžeme rozlíšiť brehové porasty pozdĺž vodných tokoch, ktoré sú znázornené ako rozvoľnené. Severovýchodne od mesta sa nachádza sústava rybníkov napojená na rieku Morávku. Smerom južne od mesta sa rozprestierajú rozsiahle plochy poľí s hustou sieťou poľných ciest. V južnej časti územia za riekou Radějovka sa nachádza objekt nazývaný ako Fasan garten, čo v preklade znamená bažantnica. V jeho blízkosti môžeme vidieť rybník. Svahy vrchu Žerotín a Starej hory boli už v tejto dobe využívané ako vinice.

V 19. storočí v území pribudli sady a vinice a rybník pri bažantnici bol vysušený a premenený na lúky. Rovnako tak aj rybníky nad mestom. Priestor medzi riekou Moravou a jej prítokom Morávkou stále pokrývajú lúky a pasienky a severnej časti dominuje les. Celkovo prišlo k zahusteniu cestnej siete. Koncom 19. storočia bola vybudovaná lokálna železnica prechádzajúca územím rovnobežne z hlavnou tranzitnou komunikáciou, ktorú pri juhovýchodnom okraji mesta križuje. V 30. rokoch 20. storočia dochádza k napriamaniu toku Morávka a vybudovaniu plavebného a závlahového kanálu známeho ako Baťov kanál. Spolu s ním bola vybudovaná závlahová sústava Pomoraví, systém Strážnice – Rohatec, ktorá bola vybudovaná pre závlahu tunajších lúk. Taktiež do priestoru nivy pribúda napriamený tok rieky Velička, ktorý sa napája na tok Vešky a spolu s ním sa vlieva do Moravy. V prvej polovici 20. storočia je krajiny typická traťovým usporiadaním oráčín (jednalo sa o drobnú držbu), s hustou sieťou poľných ciest, solitérnymi drevinami v krajine a drobnou štruktúrou záhrad a viníc. Niva bola používaná ako zásobáreň sena. Všetka nelesná pôda sa poľnohospodársky využívala, nezarastala krovinami. Krajina bola stabilná, racionálne využívaná a krajinný obraz bol pôsobivý.

Po druhej svetovej vojne mesto a jeho okolie podstúpilo najväčšie zmeny. Po roku 1948 dochádza k propagácii poľnohospodárskej veľkovýroby a novej výstavbe. Veľkovýrobné a uniformné poľnohospodárstvo nerešpektujúce prírodné danosti negatívne ovplyvnilo štruktúru, úrodnosť i vodný režim pôd a zdevastovalo celú krajinu. Zotrvačnosť týchto procesov doznieva do súčasnosti a len pomaly sa pristupuje k nápravám škôd.

OBR. č. 17 Krajina Strážnice pred kolektivizáciou

OBR. č. 18 Krajina Strážnice po kolektivizácii

11.3 Aktuálny spôsob využitia krajiny

Príloha – Mapa Land Use

Územie vzhľadom na súčasnú krajinnú štruktúru a využitie zeme môžeme charakterizovať ako poľnohospodársku krajinu. Podľa analýzy zozbieraných dát poľnohospodársku pôdu tvorí 70,98% z celej výmery katastru. Na nepoľnohospodársku pôdu (lesné pozemky, vodné toky a plochy, zastavané územie a ostatné plochy) pripadá 29,02%.

Z hľadiska štruktúry jednotlivých plôch využitia je územie členené takto:

Tabuľka č. 2 Prehľad využitia územia

	plocha (ha)	podiel plôch (%)
Výmera celkom	3140,96	100,00
Poľnohosp. pôda celkom	2 229,48	70,98
z toho: orná pôda	1 555,15	49,51
vinice	183,00	5,83
záhrady	104,68	3,33
sady	84,75	2,70
trvalé trávne porasty	301,90	9,61
Lesné pozemky	433,88	13,81
Vodné toky a plochy	138,10	4,40
Zastavané územie	88,88	2,83
Ostatné plochy	250,62	7,98

V tabuľke č. 2 je vidieť, že hlavné využitie poľnohospodárskej pôdy tvorí orná pôda (49,51%). Prevláda veľkoplošné hospodárenie. Maloplošné hospodárenie na ornej pôde v podobe drobnej držby sa zachovalo v podobe záhrad v nive rieky Moravy v okolí Baťovho kanálu a pri rieke Velička. Rozsiahlejšie plochy maloplošného hospodárenia v podobe tratí viníc, záhrad a sadov sa zachovali v oblasti Žerotína. V súčasnej dobe však dochádza miestami k pomalému úpadku obrábania pozemkov majiteľmi či už z dôvodu ich nezáujmu alebo nedostatku voľného času. Jedným z ďalších problémov je odstraňovanie trávnych porastov viníc v tejto oblasti z dôvodu ľahšej údržby vinice, čo vedie k zvýšenej vodnej erózii v území.

Zastúpenie trvalých trávnych kultúr je pomerne nízke. Predstavuje 9,61% z celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy. Tieto sa nachádzajú hlavne v nive rieky Moravy a čiastočne na vrchu Žerotín.

Lesné pozemky územia predstavujú 13,8% celkovej plochy a sú situované prevažne do severnej časti modelového územia, pozdĺž rieky Moravy. Ide o lužné lesy, ktoré spadajú do kategórie hospodárskych lesov s prevahou jedného či dvoch druhov. Spôsob obhospodarovania je holosečný, podrastný alebo násečný. Druhové zastúpenie – *Quercus robur*, *Fraxinus excelsior*, *Populus sp.* ako druhy hlavné s prímiesou *Juglans nigra*, *Tilia cordata*, *Quercus rubra*, *Betula pendula*, *Alnus glutinosa*, *Acer platanooides*, *Acer campestre*, *Ulmus minor*. Zaujímavosťou sú aleje *Quercus robur* a *Platanus x acerifolia*, ktoré doprevádzajú niektoré lesné cesty. Väčšinou sú vyhlásené za pamätne stromy. Lesy v nive Moravy sú v správe Lesů České republiky s.p. – Lesní správa Strážnice. Čo sa týka ďalších plôch lesa, v južnej časti sa nachádza les Bažantnice, ktorý je pod správou mesta a vďaka výskytu chránených druhov podrastových bylín je zaradený do 1. zóny CHKO Bílé Karpaty. Zaujímavosťou je stará monokultúrna alej z *Tilia cordata*.

Pre mapovanie využitia územia boli vyčlenené kategórie využitia územia – polia, trvalé trávne porasty (vrátane lúk), lesné plochy, plochy nelesnej drevinnej vegetácie, vinice, sady a záhrady, zastavané územie (sídlo vrátane záhrad), športové a rekreačné areály, priemyselné areály, plocha parku, cintorín a vodné plochy. Pri porovnaní využitia riešeného územia s minulými rokmi je vidieť, že sa neustále rozširuje plocha sídla a záhradkárskych kolónií, a táto tendencia má pretrvať aj do budúcnosti. V ÚP sú vyznačené nové plochy pre zástavbu a plochy záhrad. Ako ďalší je zaznamenaný pokles veľkosti plôch lúk a trvalých trávnych porastov.

Tabuľka č. 3 Zmeny využitia územia

rok	1896	1925	1938	2005	2013
(výmera celkom 3140 ha)	(údaje v ha)*				
orná pôda	1689	1632	1598	1698	1555,2
lúky a TTP	640	868	886	319	301,9
lesy a krajinná zeleň	510	390	369	468	433,9
sídlo (vrátane záhrad)	296	298	337	387	399,2
sady a vinice	204	151	149	268	268

*údaje z rokov 1869, 1925, 1938 podľa (Skácel, 1999) uvádzajú výmeru katastru 3339 ha.

11.4 Aktuálna vegetácia

Krajina modelového územia je typickou intenzívnou poľnohospodárskou krajinou. Prevažnú časť krajiny tvoria agrocenózy, na ktorých sú pestované monokultúry poľnohospodárskych plodín. Podiel ornej pôdy predstavuje 49,5% celkovej plochy. Trvalú vegetáciu tvoria lesy, sady, záhrady, vinice, lúky a vegetácia pozdĺž vodných tokov a závlahových kanálov.

Lesy (viď kapitola 11.3 Aktuálny spôsob využitia krajiny)

Sady, záhrady a vinice

Plochy sadov a viníc sú sústredené hlavne na Žerotíne a Starej hore. Ide prevažne o rozlohou malé vinice, ktoré sú intenzívne obhospodarované. V rámci viníc sú pestované aj ovocné stromy ako jablone, hrušky, slivky, orechy. Významné zastúpenie má výskyt jedincov jarabiny oskorušovej (*Sorbus domestica*), ktorá sa v rámci Žerotína vyskytuje v niekoľkých exemplároch chránených pamätných stromov. Okrem územia katastru Strážnice je typický ich výskyt aj v okolitej krajine. V tejto lokalite sa taktiež nachádzajú extenzívne sady (prevaha pestovania jabloní a sliviek) s typickým podrastom lúčnych spoločenstiev. Veľké plochy záhrad a extenzívnych sadov sa nachádzajú v záhradkárskej kolónii, ktorá leží severne od Strážnice na pravom brehu Baťovho kanálu. Časté sú vysokokmene ovocných stromov s lúčnym podrastom.

Lúky a trvalé trávne porasty

V krajine sa lúk a trvalých trávnych porastov už veľa nenachádza. Rozsiahlejšie zvyšky lúčnych spoločenstiev možno nájsť v nive rieky Moravy na západnom okraji modelového územia. Ide o kosené lúky polokultúrnej a kultúrnej povahy s vysokou druhovou diverzitou. Rozsiahle plochy lúk tvorili kedysi hlavnú krajinnú pokrývku nivy Moravy, no po druhej svetovej vojne prišlo k ich rozoraniu a premene na ornú pôdu.

Drobnejšie plochy trvalých trávnych porastov charakteru bielokarpatských lúk sa dochovali na Žerotíne a vďaka iniciatíve CHKO Bílé Karpaty boli v roku 2004 rozšírené tiež na severnom svahu Žerotína.

Brehová a sprievodná vegetácia vodných tokov

Kvalitné brehové porasty sú v rámci modelového územia sústredené v okolí toku rieky Radějovka, pozdĺž plavebného a závlahového kanálu Baťov kanál, popri starom koryte Veličky a pozdĺž zamoreného (slepého) ramena riečky Morávky.

Tieto porasty tvoria predovšetkým rôzne druhy vrb a topoľov, olša lepkavá, javor mlieč a javor babyka, svída krvavá, hlohy a ďalšie druhy. V okolí slepého ramena Morávky sa nachádzajú tiež plochy prirodzených spoločenstiev podmáčaných lúk.

Na brehoch ochrannej hrádze v okolí Veličky je ruderalizovaný travinnobylinný porast z väčšinou vlhkomilných druhov. Obdobná situácia je pozdĺž závlahových kanálov.

Sprievodná zeleň komunikácií

Pozdĺž ciest modelového územia sú časté ovocné stromoradia s podrastom ruderalizovaných travinnobylinných spoločností. Druhovo sú stromoradia monokultúrne tvorené druhmi rodu *Prunus*, *Malus*, *Cerasus* a *Sorbus*. Väčšina sa nachádza v rôznych štádiách rozpadu a zarastania náletovými drevinami. V roku 2014 boli pozdĺž cesty Strážnice - Tvarožná Lhota obnovené stromoradia na oboch stranách cesty. Použité dreviny boli rodu *Prunus*.

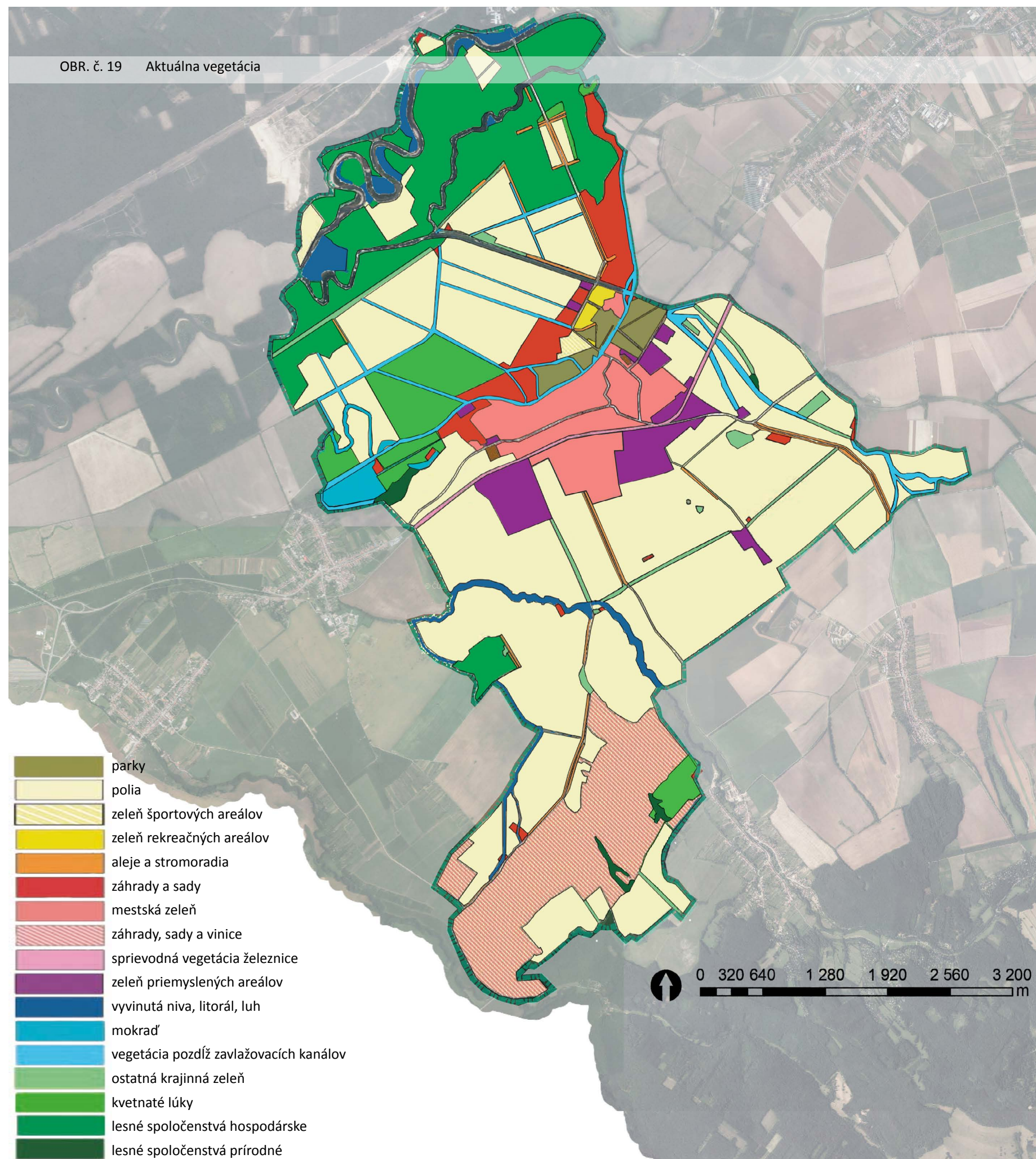
V priestoroch lesov sa pozdĺž lesných ciest vyskytujú monokultúrne aleje a stromoradia z dubu letného (*Quercus robur*) a platanu javorolistého (*Platanus x acerifolia*). Poľné cesty sprievodnú drevinnú vegetáciu spravidla postrádajú. Miestami sa objavujú úzke ruderalizované travinnobylinné pásy. V nive Moravy sa vyskytuje roztrúsená sprievodná vegetácia tvorená jedincami vrbí bielej (*Salix alba*) a jaseňu štíhleho (*Fraxinus excelsior*). Pozdĺž jedného zo zavlažovacích kanálov a časti poľnej cesty rastie vetrolam z druhu topoľa čieneho (*Populus nigra*).

Zeleň mesta

V modelovom území sa nachádza významná plocha zelene, ktorú predstavuje zámocký park. Leží na rozhraní intravilánu a extravilánu. Bol vybudovaný v 19. storočí ako romantický krajinný park, prepojený alejami s okolitou krajinou v dvoch na seba kolmých osiach vychádzajúcich z neho do okolia. Do dnešnej doby sa zachovala platanová alej ležiaca na jeho západnej strane. Výrazný zásah do kompozície parku bol uskutočnený v roku 1946 vybudovaním pódia a javísk pre Strážnické slávnosti a premena zámockej štepnice na autokemp. Do dnešnej doby sa v parku zachovalo množstvo exotických drevín a obmedzene prístupná krajinná časť so zámockými rybníkmi, ktorá vytvára zázemie pre vzácne druhy rastlín a živočíchov napr. ako medvedí cesnak, dymnivka dutá, pakost hnedočervený a pyrenejský, bradáčik vajcovitolistý a iné.

Ďalšou významnou plochou zelene mesty je múzeum dediny juhovýchodnej Moravy. Ide o umelo vytvorený priestor, kde pôvodné ľudové stavby dopĺňa rôznorodá vegetácia, prevažne však ovocné stromy a trávne porasty.

V súčasnej dobe sa realizuje obnova mestskej zelene s dôrazom na jedinečnosť miesta. Na obnovu boli vybrané rastliny, ktoré zapadajú do krajinného rázu mesta, ktoré reprezentuje slovácky vidiek. Obnovila sa čerešňová alej pozdĺž hlavnej cesty a čerešňová alej v Čerešňovej ulici, ktorá nadväzuje na alej pokračujúcu do krajiny. Medzi ďalšie obnovy, ktoré zasahujú aj do krajiny patrí výsadba izolačnej zelene cintorína. Jedná sa o stromoradie líp pozdĺž cintorínskeho múru.

12 TERCIÁRNA KRAJINNÁ ŠTRUKTÚRA

12.1 Ochrana prírody a krajiny a NATURA 2000

Chránená krajinná oblasť Biele Karpaty

Južná časť modelového územia je súčasťou Chránenej krajinnnej oblasti Biele Karpaty, ktorá zasahuje až do južnej časti zastavaného územia mesta Strážnice¹. Hospodárenie v chránených krajinných oblastiach sa uskutočňuje podľa zón odstupňovanej ochrany. V CHKO Biele Karpaty boli vymedzené 4 zóny odstupňovanej ochrany prírody, pričom prvá zóna má najprísnejší režim ochrany a štvrtá najnižší. Do prvej zóny je na území zaradený lesný komplex Bažantnica a prírodná pamiatka Žerotín. Kopec Žerotín je súčasťou tretej zóny ochrany.

1.zóna, prírodná jadrová – PP Žerotín, lesný komplex Bažantnica, Radějovka
V prvej zóne sú zaradené lesné a lúčne porasty, rozmanité mokradné a stepné lúky, ktoré tvoria najvzácnejšie a biologicky najcennejšie ekosystémy. Jedná sa hlavne o tie časti, ktoré vykazujú vysokú biodiverzitu a vysokú mieru prirodzenosti alebo sa jedná o unikátne stanovisko. V týchto porastoch sú preferované najšetrnejšie spôsoby hospodárenia a sú vylúčené intenzívne formy. Je tu uplatňovaná prirodzená obnova porastov.

3.zóna, kultúrno-krajinná – kopec Žerotín

V tretej zóne sa nachádzajú človekom pozmenené lesné ekosystémy s druhovo úplne zmenenou skladbou na stanoviskách vhodných na intenzívne využitie a ďalej mozaika lúk, pastvín a polí, s bohatou mimo lesnou zeleňou, s rozptýlenou zástavbou, prípadne s malými sídlami. Cieľom je uchovanie a dotváranie harmonického krajinného rázu stmelujúceho všetky zóny CHKO.

4.zóna, okrajová sídelná – ostatné plochy polí a južná časť mesta Strážnice
Súvislo zastavané územie sídiel s územnou rezervou a prípadne nadväzujúca intenzívne obhospodarovaná orná pôda bez kostry ekologickej stability. Cieľom sú vhodne zastavané územia pre rozvoj podnikateľských aktivít v CHKO (vrátane náročnejších foriem cestovného ruchu) a bývanie. V intenzívne poľnohospodárskej krajine je odporúčané vytváranie a starostlivosť o územný systém ekologickej stability.

(spracované podľa – Plán péče o CHKO Biele Karpaty, na obdobi 2012-2021)

Maloplošné zvlášť chránené územia

Prírodná pamiatka Žerotín

Výmera 1,4 ha, nadmorská výška 290-322 m n.m.

Nachádza sa 1 km od Radějova na kopci Žerotín (322m n.m.). Nachádza sa tu katolícka kaplnka postavená v roku 1949 a drevený kríž. Predmetom ochrany sú lesné a trávnaté porasty zahŕňajúce fragment šípákových dúbav a lúky s početnými teplomilnými druhmi rastlín a živočíchov.

Vegetácia - Časť rezervácie porastajú kroviny a skupiny dubu plstnatého (šípák) (*Quercus pubescens*), ktoré tvoria jediný zachovaný fragment šípákovvej dúbavy v CHKO Biele Karpaty. Na plytkých skeletových pôdach tvorí bezlesnú vegetáciu teplomilná lúka s prevahou tráv kostřavy žlábkaté (*Festuca rupicola*) a sveřepu vzpřímeného (*Bromus erectus*). Rastie tu mnoho chránených rastlín, ako napr. koniklec veľkokvetý (*Pulsatilla grandis*) a sasanka lesná (*Anemone sylvestris*), orchidey tořič čmelákovitý (*Ophrys holosericea*) a vstavač bledý (*Orchis pallens*), ďalej plamének príjímý (*Clematis recta*), kozinec dánský (*Astragalus danicus*), len žltý (*Linum flavum*), chrpa chlumná (*Centaurea triumfetta*), hadí mord nachový (*Scorzonera purpurea*), hvězdnice chlumná (*Aster amellus*) a kosatec pestrý (*Iris variegata*). Na území tejto prírodnej pamiatky sa na jedinej lokalite v CHKO Biele Karpaty vyskytuje hvězdnice zlatovlásek (*Aster linosyris*) a tiež zahořanka žlutá (*Orphantha lutea*).

Živočišstvo – Žerotín je významnou lokalitou teplomilného hmyzu. napr. cikáda chlumná (*Cicadetta montana*), kudlanka nábožná (*Mantis religiosa*) alebo drvodělka fialová (*Xylocopa vilacea*). Hojný je aj výskyt rôznych druhov motýľov a po dlhšej dobe bol znovu potvrdený výskyt okáče madyňkového (*Hipparchia fagi*), ktorý bol viac ako 30 rokov v Bielych Karpatoch nezvestný.

Prírodná pamiatka Osypané Břehy

Vyhlásená v roku 1999

Výmera 75,9 ha, nadmorská výška 165 - 172 m n.m.

Je súčasťou prírodného parku Strážnické Pomoraví. Nachádza sa približne 3km severozápadne od mesta Strážnice. Predmetom ochrany je neregulovaný úsek rieky Moravy s tromi vyvinutými meandrami a ich okolie. Ide aj o významné hniezdiská vtákov.

Vegetácia – druhová skladba okolitých lužných lesov bola pozmenená v dôsledku hospodárenia v lesoch. Brestové luhy a dubové jaseňiny boli nahradené porastmi topoľu čierneho (*Populus nigra*). V menšej miere sa objavujú porasty dubu (*Quercus robur*), jaseňa (*Fraxinus excelsior* a *F. angustifolia*) ďalej lipy (*Tilia cordata*) a brestu (*Ulmus minor*). Bylinný podrost tvorí nitrofilná *Urtica dioica*, *Solidago gigantea*, invazívne druhy *Impatiens noli-tangere* a *I. parviflora*. Doplnené sú o *Rubus sp.*

Pamätne stromy

V riešenom území v lokalite lužného lesa sa nachádza niekoľko významných stromoradií, ktoré sa zachovali ako pozostatok pravdepodobnej krajinnárskej kompozície z 19. storočia, teda z doby, keď vznikal zámocký park. Druhové zloženie týchto stromoradií je monokultúrne. Tvoria ich druhy *Quercus robur* a *Platanus x acerifolia*. Sú vyhlásené orgánom ochrany prírody na základe § 46 odst. 1 zákona č.114/92Sb. ako pamätne stromy. Na sútoku rieky Veličky a jej prítoku Vešky sa nachádza exemplár dubu letného, ktorý je vyhlásený ako pamätný strom. Ďalšími pamätnými stromami modelového územia sú staré solitérne stromy oskoruší (*Sorbus domestica*) v lokalite Stará hora a Žerotín. Ide o staré odrody, ktoré boli zasadené do tunajších záhrad skoršími

vlastníkmi. Za zmienku stojí aj lipové (*Tilia cordata*) stromoradie v lese Bažantnica. Pamätne stromy sú chránené pred poškodením a ničením (§ 46 odst. 2 a 6 vyššie uvedeného zákona).

Kategória ochrany krajinného rázu (podľa § 12 zak. Č. 114/92 S.)

Prírodný park Strážnické Pomoraví

Prírodný park bol založený v roku 1993 vyhláškou Okresného úradu Hodonín za účelom ochrany krajinného rázu údolia nivy rieky Moravy. Približne 31km² takto chránenej krajiny je ukážkou harmonickej krajiny bezprostredného okolia prirodzeného vodného toku so zvyškami slepých ramien, mokřými lúkami a fragmentom každoročne zaplavovaného lužného lesa. Tieto prvky prirodzenej lužnej krajiny dopĺňajú staré sady a záhrady, hodnotné hospodárske lesy a kultúrne lúky a utvárajú dnes už vzácny obraz obojstranne prospešného súžitia hospodáriaceho človeka a prírody.

Hospodárenie na pozemkoch nie je výrazným spôsobom obmedzené. Zakázané alebo podmienené vydaním súhlasu orgánov ochrany prírody sú len také činnosti, ktoré by mohli narúšať biologickú hodnotu a krajinný ráz územia.

Významné krajinné prvky

Významnými krajinnými prvkami sú všeobecne lesy, rašeliniská, vodné toky, rybníky, jazerá, údolné nivy a ďalej iné časti krajiny, ktoré príslušný orgán ochrany prírody zaregistruje podľa §6 zákona.

Na území na nachádzajú z všeobecne vymenovaných významných krajinných prvkov lesy, vodné toky a zachovaná časť nivy. Významné krajinné prvky registrované podľa § 6 zákona doposiaľ v území nie sú zastúpené. Registráciu podľa § 6 zákona vyžadujú tie časti vymedzených ekologicky významných segmentov krajiny, ktoré nie sú všeobecne vymenovanými krajinnými prvkami (nelesné sprievodné porasty drevín pozdĺž vodných tokov, lúky).

NATURA 2000

Na riešenom území v oblasti Strážnického Pomoraví bola vymedzená vtáčia oblasť a dve európsky významné lokality.

- **vtáčia oblasť Bzenecká Doubrava – Strážnické Pomoraví**
Rozloha vtácej oblasti je 11 725 ha. V oblasti bolo zistených 238 druhov vtákov, z čoho 149 druhov tu aj hniezdi. Sú tu vhodné podmienky ako pre vodné a mokradné druhy vtákov alebo druhy lužného lesa, tak aj pre druhy viazané na suché a lesostepné prostredie. Na modelovom území zaberá severnú a severozápadnú časť.
- **európsky významná lokalita - Strážnicko**
Rozloha okolo 219 ha. Má chrániť posledné zvyšky rozsiahlych, zachovaných lúčnych spoločenstiev a vodných plôch v aluviu dolného toku rieky Moravy.
- **európsky významná lokalita Stážnická Morava**
Rozloha 659 ha. Hlavnými kvalitami sú porasty tvrdého luhu (menšie časti s pralesovitým charakterom a roôznovekou štruktúrou). V menšej miere sa dochoval mäkký luh.

¹ v súčasnej dobe sa prejavujú snahy o zmenu (posunutie) hranice CHKO tak, aby nezasahovala do zastavaného územia mesta Strážnice

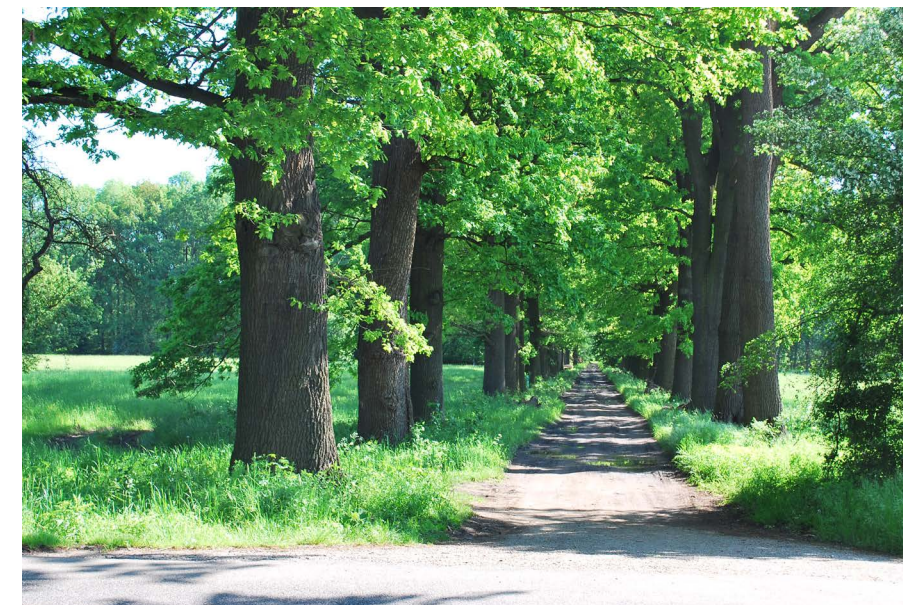
CHOPAV Kvartér rieky Moravy

Pre CHOPAV sú typické priaznivé prírodné podmienky pre využitie zásob povrchovej a podzemnej vody. Ako preventívne opatrenie, ktorého cieľom je prioritná ochrana vodných zdrojov, je taxatívne vymedzený súbor zákazov a obmedzení, vzťahujúcich sa na rad typov antropogénnych činností, ktorými by mohli byť negatívne ovplyvnené vodohospodárske pomery a podmienky využitia zdrojov v dlhodobom alebo trvalom časovom horizonte.

Územie je na väčšine územia pod rôznymi stupňami ochrany, ktoré sa vo viacerých prípadoch prelínajú. Rovnako ako kladnou hodnotou územia sú však aj prírodnou limitou, brániacou rozvoju v rôznych smeroch.

OBR. č. 20 Lávka cez rameno Morávky

OBR. č. 21 Dobové aleje v lužnom lese

OBR. č. 22 Kulturní krajina pod Žerotínom

OBR. č. 23 Seníky na Strážnických lúkách

OBR. č. 24 Lužný les nivy Moravy

OBR. č. 25 Boží muka pod Žerotínom

OBR. č. 26 Žerotín

OBR. č. 27 Osypané břehy

12.2 Územný systém ekologickej stability modelového územia

Územný systém ekologickej stability bol prevzatý z územného plánu mesta Strážnice (Arch.Design, s.r.o. 2012) a porovnaný so systémom ÚSES uverejneným na portáli www.cenia.cz a portáli Informačného systému ochrany prírody, ako aj so ZÚR Jihomoravského kraja.

Nadregionálna a regionálna úroveň ÚSES je v území podľa ZÚR a podľa materiálov na portáli AOPK ČR dvomi nadregionálnymi biokoridormi a do nich vloženými regionálnymi biocentrami. Nadregionálny biokoridor (NRBK) s republikovým kódom NRBK18 prechádza severozápadným okrajom strážnického katastru údolnou nivou Moravy. NRBK18 má dve osy situované do toku a do nivy Moravy, ktoré reprezentujú charakteristické vodné a nivné ekosystémy. V osi biokoridoru leží regionálne biocentrum (RBC) RBC160 Oskovec (podstatnou časťou zasahujúce do modelového územia). Južná hranica riešeného územia prechádza po hranici nadregionálneho biokoridoru NRBK20 Čertoryje – hranice ČR. Je zložený z jednej osi a reprezentuje hlavne teplomilné hájové spoločenstvá dubohrabín. Zaisťuje prechod do Hluckého bioregiónu. Do osi NRBK20 sú vložené dve RBC, pričom do modelového územia zasahuje čiastočne na juhu katastra RBC168 Mlýnky.

Základné charakteristiky prvkov regionálneho ÚSES

Prvky NRBK18

Regionálne biocentrum Oskovec (RBC160)

Typ spoločenstva: lesný typ, biochora: 1Lh širšie hlinité nivy 1. v.s., STG: 1 C 4-5a *Ulm-fraxineta populi inf.*, biotop: Tvrdé luhy nížinných riek

Súčasný stav spoločenstva: lužný les s meandrami Veličky a Moravy

Regionálny biokoridor RBK1 Morava – vodná os (dĺžka 1850m)

Súčasný stav spoločenstva: ruderalizované trávno-bylinné porasty pozdĺž toku, sprievodné porasty lužných drevín

Regionálny biokoridor RBK2 Morava – nivná os (dĺžka 530m), Regionálny biokoridor RBK3 Morava – nivná os (dĺžka 450m) a Regionálny biokoridor RBK4 Morava – nivná os (dĺžka 260m)

Typ spoločenstva: lesný, biochora: 1Lh širšie hlinité nivy 1. v.s.,

STG: 1 B-C 4-5a *Querc-roboris fraxineta inf.*, biotop: Tvrdé luhy nížinných riek

Súčasný stav spoločenstva: lužný les s pozmenenou skladnou drevín

Lokálne biocentrum LBC1 Čerták a Lokálne biocentrum LBC2 Za Moravou

Výmera: 5 ha a 6 ha

Typ spoločenstva: lesný, biochora: 1Lh širšie hlinité nivy 1. v.s.,

STG: 1 B-C 4-5a *Querc-roboris fraxineta inf.*, biotop: Tvrdé luhy nížinných riek

Súčasný stav spoločenstva: lužný les s pozmenenou skladnou drevín

Prvky NRBK20

Regionálne biocentrum Mlýnky (RBC168)

Biochora: 3 BC rozrezané plošiny na vápenitom flyši 3. v.s.,

STG: 2 B-BD 3 *Fagi-querceta tiliae*

Súčasný stav spoločenstva: listnatý lesný komplex na prudkých a členitých južne orientovaných svahoch spadajúcich do nivy Sudoměřického potoka, v nive lúky a brehové porasty.

Cieľový stav: teplomilné hájové spoločenstvá karpatských dubohrabín, v nive brehové a sprievodné porasty, lúky.

Regionálny biokoridor RBK Sudoměřický potok

Spája dnom údolia Sudoměřického potoka na hranici so Slovenskom RBC Mlýnky a RBC Sudoměřický potok nachádzajúci sa mimo riešené územie.

Základné charakteristiky prvkov lokálneho ÚSES

V modelovom území sa nachádza päť vetiev lokálneho ÚSES, ktoré reprezentujú vlhké a zamokrené stanoviská nivných polôh a teplé polohy okrajových svahov Bielych Karpát.

Cieľové spoločenstvá nivných polôh sú vodné (spoločenstvá tečúcich vôd) a nivné (rôzne typy spoločenstiev na podmáčaných stanoviskách v údolnej nive Moravy a v nive rieky Radějovky, spoločenstvá lesné a extenzívne využívané trvalé trávne porasty). Cieľové spoločenstvá teplých polôh svahov Bílých Karpat sú spoločenstvá karpatských kvetnatých lúk s rozptýlenou drevinou vegetáciou a extenzívne využívané trvalé trávne porasty.

Prvá vetva lokálneho ÚSES

reprezentuje vlhké a zamokrené stanoviská nivných polôh, je vedená po upravenom toku rieky Velička, vychádza z regionálneho biocentra Oskovec a modelové územie opúšťa v západnej časti územia, kde tok rieky Velička prechádza do susedného katastra. Na tejto vetve leží lokálne biocentrum lesného typu (severná prírodná časť zámockého parku), spoločné pre biokoridor Morávky. Súčasný stav biocentra pozostáva z lužných porastov s pozmenenou druhovou skladbou.

Biochora: 1Lh širšie hlinité nivy 1. v.s., STG: 1 BC-C 3-4, ktorému odpovedá biotop tvrdého luhu nížinných riek.

Lokálny biokoridor LBK1 - Velička – Dĺžka: 2025 m

Lokálny biokoridor LBK9 - Velička – Dĺžka: 2500 m

Lokálne biocentrum LBC2 - Klokov – Výmera: 3 ha

Druhá vetva

je viazaná na plavebný kanál a reprezentuje vlhké a zamokrené stanoviská nivných polôh, je vedená po toku Morávka (plavebný kanál - Baťov kanál). Ležia v nej dve lokálne biocentra lúčneho a kombinovaného typu využívajúce rozsiahlych podmáčaných a ľadom ležiacich plôch, stojatých vôd slepého ramena Morávky a brehových porastov Baťovho kanála. Biokoridor Morávky má spoločné biocentrum LBC 2 Klokov s biokoridorom Veličky.

Biochora: 1Lh širšie hlinité nivy 1. v.s., STG: 1 B-C 3-4 *Ulm-fraxineta carpini inf.*, biotop aluviálnych psiarkových lúk, stojatých vôd a tvrdého luhu nížinných riek.

Lokálne biocentrum LBC2 – Klokov – opísané v prvej vetve

Lokálne biocentrum LBC3 - Za pivovarom – Výmera: 3 ha

Lokálny biokoridor LBK2 – Morávka – Dĺžka: 1600 m

Lokálny biokoridor LBK3 – Morávka – Dĺžka: 1800 m

Lokálny biokoridor LBK4 – Morávka - Dĺžka: 900 m

Lokálny biokoridor LBK5 – Morávka - Dĺžka: 2100 m

Doplnenie nových skladobných častí- (návrhová časť)

Lokálne biocentrum LBC4 - Petrovské lúky – Výmera: 23 ha

Lokálny biokoridor LBK6 – Dĺžka: 900 m

Tretia vetva

reprezentuje vlhké a zamokrené stanoviská nivy, je viazaná na tok Radějovky. Nachádza sa južne od mesta Strážnice, prechádza východno-západným smerom. Na vetve je navrhnuté miestne biocentrum lesného typu nachádzajúce sa na krížení toku a cesty k Žerotínu.

Biochora: 2PC pahorkatiny na vápenatom flyši 2. v.s.,

STG: 2B3 *Fagi-querceta typica*.

Lokálny biokoridor LBK17 – Radějovka - Dĺžka: 1240 m, (I. zóna CHKO)

Lokálny biokoridor LBK22 – Radějovka - Dĺžka: 1200 m, (I. zóna CHKO)

Doplnenie nových skladobných častí- (návrhová časť)

Lokálne biocentrum LBC8 – Za potokom - Výmera: 4,5 ha

Štvrtá vetva

reprezentuje teplé stanoviská okrajov Bielych Karpát. Nachádza sa v južnej časti katastra, vychádza z regionálneho biocentra Mlýnky a do územia vstupuje na Staré hoře a pokračuje severným smerom. Na tejto vetve leží lokálne biocentrum (kombinovaného typu), ktorého jadro tvorí prírodná pamiatka Žerotín. Ide o trávno-bylinné spoločenstvá s typickými predstaviteľmi bielokarpatskej kveteny s výskytom chránených druhov a pozostatkom šípákovej dúbravy. Časť územia je vyhlásená ako zvlášť chránené územie v kategórii prírodná pamiatka. (I. zóna CHKO Bíle Karpaty). Z biocentra pokračuje biokoridor mimo riešené územie na k. ú. Radějov.

Biochora: 3BC rozrezané plošiny na vápenatom flyši 3. v.s., STG: 2 B-BD 3 *Fagi-querceta tiliae*, krotému odpovedá biotop Karpatských dubohrabín.

Lokálne biocentrum LBC11 – Žerotín - Výmera: 4 ha

Lokálny biokoridor LBK23 – Žerotín - Dĺžka: 1290 m

Piata vetva

reprezentuje vlhké a zamokrené stanoviská Kněždubskéj kotliny. Je vedená po Újezdskom potoku vo východnej časti katastra. Táto vetva prichádza z k.ú. Tvarožná Lhota a je cez biokoridor viazaný na odvodňovací kanál a jeho sprievodnú vegetáciu zaústená do biokoridoru Veličky.

Biochora: 2Nh užšie hlinité nivy 2. v.s., STG: 2B3 *Fagi-querceta typica*

Lokálny biokoridor LBK13 – Mlýnsky potok - Dĺžka: 730 m

Lokálny biokoridor K12 – Újezdský potok - Dĺžka: 980 m

Lokálny biokoridor K11 – Mašínhaus - Dĺžka: 1100 m

Lokálny biokoridor K10 – Mašínhaus - Dĺžka: 1100 m

Doplnenie nových skladobných častí- (návrhová časť)

Lokálne biocentrum LBC5 – Pazderna – Výmera: 8,4 ha

Lokálne biocentrum LBC6 – Trní – Výmera: 3 ha

12.3 Ochrana kultúrneho dedičstva

12.3.1 Kultúrne pamiatky

Príloha – mapa Kultúrne a percepčné hodnoty územia.

V Strážnici sa nachádzajú objekty, ktoré sú pamiatkovo chránené podľa zákona č. 20/1987 Sb., o štátní památkové péči.

Na katastrálnom území mesta Strážnice sú štyri plošne chránené územia – mestská pamiatková zóna vo dvoch samostatných lokalitách, ich ochranné pásmo a územie Múzea dediny Juhovýchodnej Moravy, ktoré leží taktiež vnútri ochranného pásma mestskej pamiatkovej zóny.

Medzi hlavné pamiatky patrí novorenesančný zámok s klasicistickými prvkami s príľahlým krajinárskym parkom z 19. storočia, v ktorom sídli Ústav ľudovej kultúry. V meste zostali zachované tiež zvyšky mestskeho opevnenia z 16. storočia Veselská a Skalická brána. Severne od námestia Svobody stojí časť niekdajšej židovskej štvrti vrátane unikátnych rituálnych kúpeľov. 250m severovýchodne od námestia Svobody stojí Židovská synagóga postavená v roku 1804. Má neobvyklú polohu, je obklopená z troch strán cintorínom, čo je u synagóg celkom výnimočný prípad. Z 18. storočia pochádza rozsiahly areál piaristických budov s chrámom Nanebevzetí Panny Marie a kláštorom.

Na riešenom území sa nachádzajú tieto nemovité kultúrne pamiatky:

registračné č.	názov
2390	zámek
2391	předzámčí
2392	hájovna
2392	brána – v šancích jižne od zámku
2394	kaple Panny Marie – park Bludník
2395	poklona sv. Jana Nepomuckého – v parku před zámkom
2396	park
2397	piaristická kolej
2398	klášterní kostel P. Marie
2399	kostel sv. Martina
2400	věž - ulice Kostelní
2401	fara
2402	kaple sv. Rocha
2403	dům - nám. Svobody č.p.486
2404	dům - nám. Svobody č.p. 507
2405	dům – ulice Pánská č.p.482
2406	Skalická brána
2407	Veselská brána
2408	socha Immaculaty
2409	socha sv. Jana Nepomuckého – u bývalého piaristického kostela
2410	socha vinaře – v ulici J. Fučíka (Fr. Úprka)
2411	židovský hřbitov
2412	náhrober rodiny Doležalovy – na hřitově při ohradní zdi

2413	kaplička sv. J. Nepomuckého – za drahou
2414	boží muka - u silnice do Radějova na okraji města
2415	kříž před Skalickou branou
7002	starý pivovar – areál skanzenu
7076	obytný dům, č.p. 251
7212	dům – nám. Svobody č.p. 490-491
8526	budova židovské synagogy
8549	kaplička sv. Rozálie
8602	Pomník lesného Maximiliána Haigera na břehu řeky Moravy – v trati Kamenný čerták

12.3.2 Drobné sakrálné stavby

Vznik sakrálnych stavieb v Strážnici a jej okolí bol úzko spojený s náboženskými predstavami a vierou, ktorá každodenne sprevádzala tunajších pri ich ceste životom. Drobná sakrálna architektúra tu je nielen svedectvom zbožnosti tunajších ľudí, ale tiež dokladom cítenia, vďaka ktorému ľudia formovali a pretvárali podobu svojho životného prostredia. Príčiny ich vzniku sú rôzne. Stavali sa na miestach tragických udalostí, v blízkosti hromadných hrobov, či popravisiek. Ďalšími dôvodmi ich vzniku bolo poďakovanie za ochranu alebo uzdravenie, ako pamiatka na padnutých vo vojne, či viera v ochrannú moc pred živelnými katastrofami alebo epidémiami. S týmito pamiatkami sa stretávame ako v intraviláne mesta, tak aj vo voľnej krajine. Ako príklad sú uvedené niektoré z nich –

KAPLNKY KAPLNKA SV. ROZÁRIE

Pochádza z obdobia kedy mesto postihla morová epidémia. Je postavená za Skalickou bránou smerom na Petrov. Je zasvätená Sv. Rozárii, patrónke Strážničanov. Prosebné procesie ku kaplnke sa konali vždy v dobe epidémií, či prírodných katastrof.

OBR. č. 28 Kaplnka sv. Rozálie

KAPLNKA SV. JANA NEPOMUCKÉHO

Kaplnka za dráhou bola postavená v roku 1701. Podľa povesti bola postavená z peňazí, ktoré vyhrabali myši pri božích mukách. Je zasvätená patrónovi českých zemí Janovi Nepomuckému.

OBR. č. 29 Kaplnka sv. Jana Nepomuckého

KAPLNKA P. MARIE ZA SKALICKOU BRÁNOU

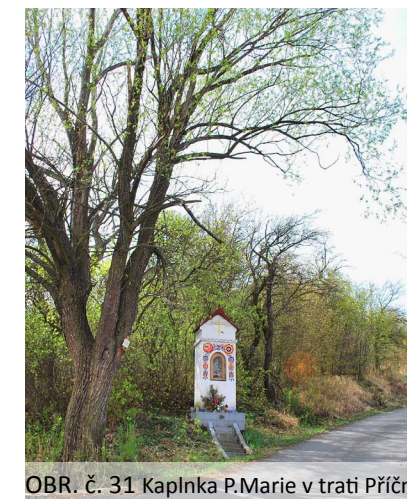
Na vznik sakrálnych stavieb mali vplyv aj svetové vojny. Kaplnka za Skalickou bránou bola vysvätená 23.9.1917. Podnetom k jej výstavbe bola prosba o ukončenie vojny.

OBR. č. 30 Kaplnka P. Marie

KAPLNKA P. MÁRIE VO VINOHRADNEJ TRATI PŘÍČNÁ

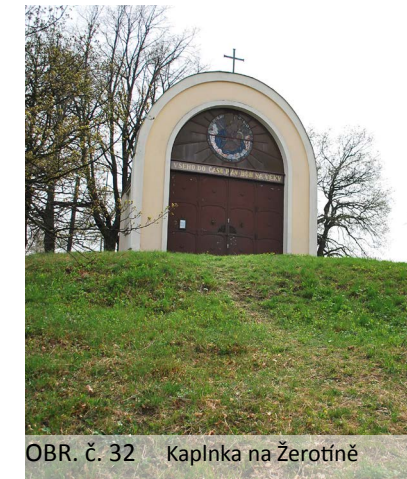
Kaplnka, ktorá dnes stojí na tomto mieste nie je pôvodná. V roku 1999 v dôsledku poveternostných vplyvov pôvodnú kaplnku zničilo. Je zasvätená Panne Márii Lurdskej a dali ju svojpomocne postaviť majitelia okolitých vinohradov.

OBR. č. 31 Kaplnka P. Marie v trati Příčná

KAPLNKA NA ŽEROTÍNĚ

Bola postavená v rokoch 1948-49 ako poďakovanie za uzdravenie päťmesačného syna továrnikara Jana Hrdého. Bola zasvätená Panne Márii.

OBR. č. 32 Kaplnka na Žerotíně

BOŽIE MUKY

BOŽIE MUKY NA HRADEČNĚ

Strážnicu postihol v roku 1680 mor, ktorý sa sem dostal z Uhorska a prvé obeť epidémie boli vtedy pochované na tejto ceste. Na pamiatku tejto udalosti bol pôvodne na tomto mieste zavesený svätý obrázok. V roku 1845 tu bola na podnet Františky Patočkovej postavené božie muky.

OBR. č. 33 Božie muky na Hradečné

KRÍŽIKY

KRÍŽ POD LIPAMI, POD KOPCOM ŽEROTÍN

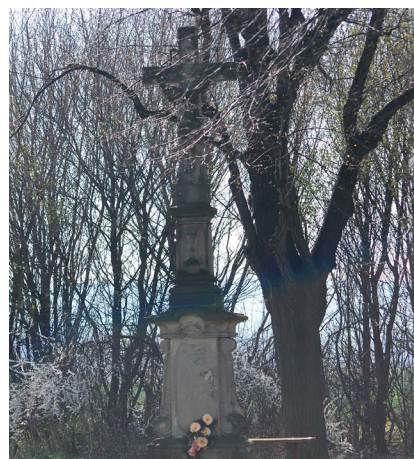
Postavený bol v roku 1889 na mieste kde blesk zabil 8 ľudí, ktorí sa tu ukrývali pred búrkou. V roku 1964 bol opravený.

OBR. č. 34 Kríž pod lipami

BAADERŮV KRÍŽ (PRI CESTE SMEROM NA RADĚJOV)

Podľa nápisu na kríži bol postavený v roku 1889 na náklady Vincence a Františky Baaderových. Bol znovu vysvätený v roku 1912.

OBR. č. 35 Baaderův kríž

KRÍŽ NA DRAHÁCH (ZA POĽNOHOSPODÁRSKYM DRUŽSTVOM)

Skôr sa po širokej ceste zvanej Drahý vodil dobytok na pastviny pod Žerotínom. Pri ceste pôvodne stál kríž z roku 1841 (postavený mešťanom Bartoškom), ktorý bol za okupácie zhodený. Po vojne bol obnovený (rodina Baňarova z Nové ulice, ktorej Nemci zastrelili syna). Kríž bol venovaný pamiatke 10 mužom, ktorí boli tesne pred oslobodením mesta v apríli 1945 zastrelení v bývalom pivovare. Na kríži sú uvedené ich mená.

OBR. č. 36 Kríž na drahách

Zoznam všetkých sakrálnych stavieb územia

KAPLNKY

Mestské - Kaplnka sv. Rozárie, Kaplnka sv. Jana Nepomuckého (za drahou) za Veselskou bránou, Kaplnka (poklona) sv. Jana Nepomuckého pri moste pred zámkom, Kaplnka P. Marie v Bratské ulici, Kaplnka P. Marie za Skalickou bránou, Kaplnka P. Marie v parku pri štadióne Bludník, Kaplnka sv. Rocha, Kaplnka za Veselskou bránou.

V krajine – Kaplnka P. Marie vo vinohradskej trati Příčná, Růžencková kaplnka P. Marie, Kaplnka sv. Urbana (vo vinohraoch), Kaplnka na Žerotíne.

KRÍŽE

Mestské – Kamenný kríž pri kaplnke sv. Rocha, Kamenný kríž za Skalickou bránou, zlatý kríž (v Nádražnej ulici), Kamenný kríž pred kostolom sv. Martina, kríž vedľa kostola sv. Martina, kríž na Piaristockom námestí pri kostole P. Marie, kríž na cintoríne, kríž v šutrovni.

V krajine – kríže na Žerotíne, Baaderův kríž, kríž pod lipami (pod kopcom Žerotín), Kríž na Drahách.

BOŽIE MUKY

Mestské - Božie muky pri železničnom moste na ulici Třešňová, Božie muky na rozcestí ulíc Radějovská a Třešňová.

V krajine – Božie muky u cihelny, Božie muky Na Hrádečné.

SOCHY

nachádzajú sa len v zástavbe masta.

Socha sv. Jana Nepomuckého na Piaristickom námestí pri kostole P. Marie, Stĺp P. Marie na predmestí – Imaculáta, Socha sv. Floriána, Plastika P. Marie Bolestné pred cintorínom.

Na území sa nachádza aj niekoľko svätých obrázkov.

12.4 Etnografické charakteristiky územia

Strážnice leží v centrálnej časti národopisného regiónu Strážnicko v rámci Moravského Slovácka, resp. Dolňácka. Dolňácko nie je presne vymedzené a podľa niektorých prameňov zahŕňa oblasti od Napajedel a Uherského Brodu až po Klobouky u Brna. Vzhľadom k rozľahlosti tohto územia sa zaužívalo označenie jednotlivých častí podľa mestských centier a Strážnice je centrom jednej z nich tzv. strážnické Dolňácko. Región je typický malebnosťou krajiny, ktorá sa prenáša do malebnosti duše. Snáď nikde inde nie je výtvarný a hudobný prejav tak farbistý a pritom tak jednoduchý ako práve tu.

12.4.1 Slovácky verbuňk

Verbuňk je v Českej republike rozšírený iba na Slovácku, kde sa rozvinul do niekoľkých typov, medzi ktoré patrí aj verbuňk z okolia Strážnice. Slovácky verbuňk patrí medzi mužské tance skočného charakteru. Je tancom improvizovaným a má zvláštny ráz, lebo aj keď sa prevažne tancuje hromadne, každý z tanečníkov pritom tancuje sám za seba s výrazom svojej regionálnej a miestnej príslušnosti, svojho tanečného umenia a povahy.

Verbuňk je v súčasnosti súčasťou slávnostných sprievodov a celého komplexu hodových zvykov, kde sa uplatňuje najviac. Súťaž o najlepšieho tanečníka slováckeho verbuňku sa každoročne koná v rámci Medzinárodného folklórneho festivalu, ktorým je Strážnice preslávená aj za hranicami republiky. O súťaž ako aj o celý festival býva veľký záujem.

V roku 2005 bol slovácky verbuňk prehlásený generálnym riaditeľom UNESCO za Majstrovské dielo ústneho a nemateriálneho dedičstva ľudstva.

OBR. č. 37 Strážnický ornament

12.4.2 Strážnický ornament

Výraznou súčasťou tunajšieho folklóru, ktorý sa prejavil aj na stvárnení fasád domov a podpísal sa aj na typickej podobe malých sakrálnych stavieb je strážnický ornament. Je typickým žánrovým obrazom Slovácka. Vznik týchto maľovaných ornamentov súvisel s vierou v nadprirodzenú moc niektorých motívov. Ornamenty umiestňované na priečelia domov boli často maľované nad vstupnými otvormi (okná, dvere), kde chránili stavbu pred vstupom nečistých síl do domu. Postupne ich magickú a obradnú symboliku nahradilo okrasné a reprezentatívne fungovanie.

V Strážnici sa maľuje na biely podklad a základným motívom býva srdce alebo váza. Motívy sa rozvíjajú súmerne na obe strany a v detaile sa objavujú množstvá malých odlišností. Obľúbené časti ornamentov sa inšpirujú tunajšou prírodou. Sú to hlavne kvety – ruže, tulipány, trojlístky a plody – jablúčka a vínne hrozná. Typickým motívom je kohútik.

12.4.3 Architektonické a urbanistické znaky územia

V spôsobe zástavby obcí sa tu uplatňuje tiahly uličný pôdorysný typ sídla a ulicovka s usadlosťami zoradenými pozdĺž komunikácie. Po oboch stranách cesty sú tesne vedľa seba usporiadané domy, ktoré sa vyznačujú odkvapovou orientáciou tvoriace súvislú uličnú frontu. Typickým znakom je sedlová strecha. Mnohé domy sú v okolí okien a dverí zdobené maľovaným ornamentom. V spodnej časti domu sa nachádza pozdĺžny modrý pruh, nazývaný obrovňávka. Materiál pre stavbu tvorili pálené i nepálené tehly – kotovice. Niekedy boli omietnuté a bielo oliččené vápennými nátermi. Častým sprievodným znakom hlinených stavieb bolo žudro – klenutý prístavok pri vchode do domu alebo vinárskeho sklepu. Chránil vchod proti zlým poveternostným podmienkam. Špecifickým druhom stavieb sú vinné budy (lisovne a sklepy) spravidla murované a klenuté, prípadne zadné časti dlabané priamo do spraší. Na strážnických lúkach bývali typické senníky. Charakteristický typ oráčiny je traťová. Ukážky tradičných objektov predváža Múzeum dediny juhovýchodnej Moravy.

12.5 Hodnoty a limity územia

Hodnoty územia

Prílohy - Mapa hodnôt územia (prírodné), Mapa hodnôt územia (kultúrno-percepčné)

Ako hodnoty boli v území označené všetky prírodné charakteristiky územia. Ide o Chránenú krajinnú oblasť Bílé Karpaty, prírodný park Strážnické Pomoraví, systém ekologickej stability územia, maloplošné chránené územia Osypané břehy a Žerotín, prvky NATURA 2000 (európska významná lokalita Strážnicko a Strážnická Morava a vtáčia oblasť Bzenecká Doubrava – Strážnické Pomoraví), zámocký park, pamätne stromy (ako stromoradia v lužnom lese, tak aj solitéry oskoruší na Žerotíne), stromoradia a solitérne stromy pri drobných sakrálnych stavbách.

Za hodnoty kultúrne boli v území označené mestská pamiatková zóna, múzeum dediny juhovýchodnej Moravy, zámok, mestské brány (Skalická a Veselská) a drobné sakrálné objekty v krajine. Ako pohľadovo významná časť územia bola vyhodnotená južná časť územia, a to horizont vrchu Žerotín a Starej Hory.

Limity územia

Prílohy - Mapa limitov územia

Ako sú prírodné charakteristiky pre územie hodnotou, sú zároveň aj limitom pre rozvoj územia. Ako ďalšie limity boli vyhodnotené -

Technická infraštruktúra

Na území sa vyskytujú početné trasy vedení vysokého napätia. Existujúca cestná sieť, železničná trať predeľujú územie na dve časti. Tiež sú tu ochranné pásma elektrických vedení, ciest, železnice, hygienické ochranné pásmo a ochranné pásmo cintorína. Ďalším limitom pre rozvoj územia je aktívna záplavová zóna a chránená oblasť prirodzenej akumulácie vôd.

POHLÁDY DO KRAJINY

OBR. č. 38 Pohľad č. 1

OBR. č. 39 Pohľad č. 3

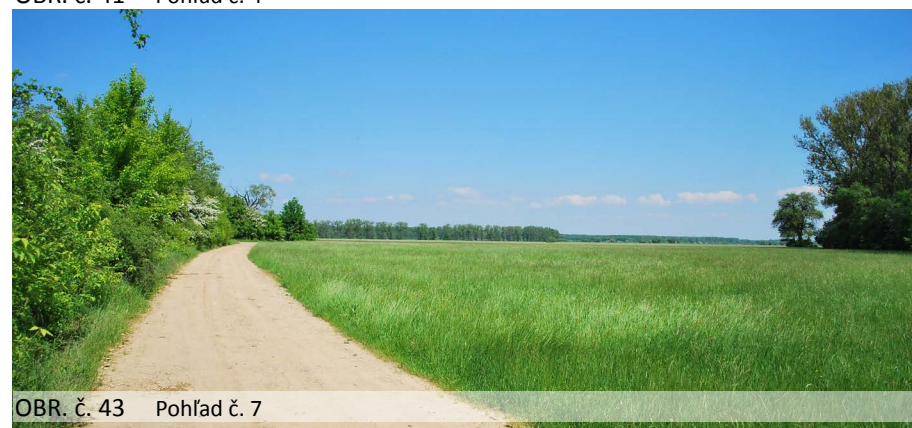
OBR. č. 40 Pohľad č. 2

OBR. č. 41 Pohľad č. 4

OBR. č. 42 Pohľad č. 6

OBR. č. 43 Pohľad č. 7

OBR. č. 44 Pohľad č. 8

12.6 Ekologická zonácia krajiny

V území na základe prekrytia primárnej krajinnej štruktúry a intenzity aktuálneho využitia krajiny vznikli tieto výsledky:

Niva rieky Moravy a Veličky predstavujú územie, kde boli stanovené riziká vylučujúce. Ide o záplavové územie s vysoko položenou hladinou spodnej vody, s priepustným nespevneným podložím v oblasti prirodzenej akumulácie vôd. Najšetrnejší spôsob využitia územia sú lesy a TTP.

Tabuľka č. 4 - vhodnosť rôznych využití územia

Využitie	zástavba	orná	TTP, sady	lesy	priemysel	obchvat
vhodnosť	---	-	++	+++	---	--

Na severozápade nivy sa nachádza plocha označená ako **limit okrajový**. Jedná sa o ložisko lignitu. Tým že sa nachádza priamo v nive, platia preň rovnaké podmienky využitia územia.

Centrálna časť územia predstavuje územie bez ekologickej regulácie.

Južná časť – vrch Žerotín a západná časť územia boli vyhodnotené ako plocha ekologických **limit obmedzujúcich**. Jedná sa o územie s flyšovým podložím na svahoch. Územie je teda ohrozené možnými zosuvmi pôdy a vodnou eróziou.

Tabuľka č. 5 - vhodnosť rôznych využití územia

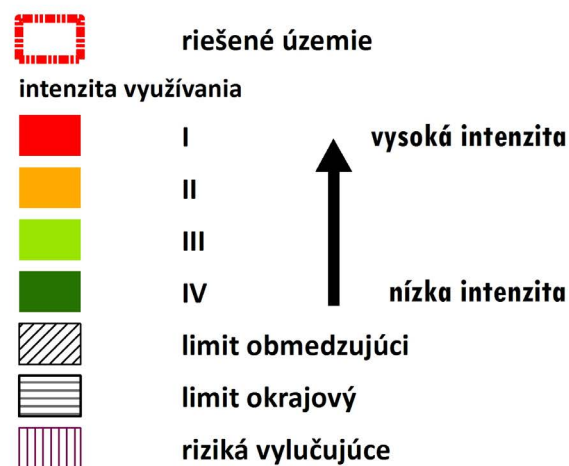
Využitie	zástavba	orná	TTP, sady	lesy	priemysel	voda
vhodnosť	--	---	+++	+++	---	---

Faktory formujúce toto územie predurčujú územie na vyššiu technickú náročnosť stavieb i poľnohospodárskeho využívania územia. Všeobecne povedané na juhu územia treba vylúčiť akúkoľvek obytnú či priemyslovú výstavbu a celkovo územie chrániť pred eróziou.

OBR. č. 45 Ekologická zonácia

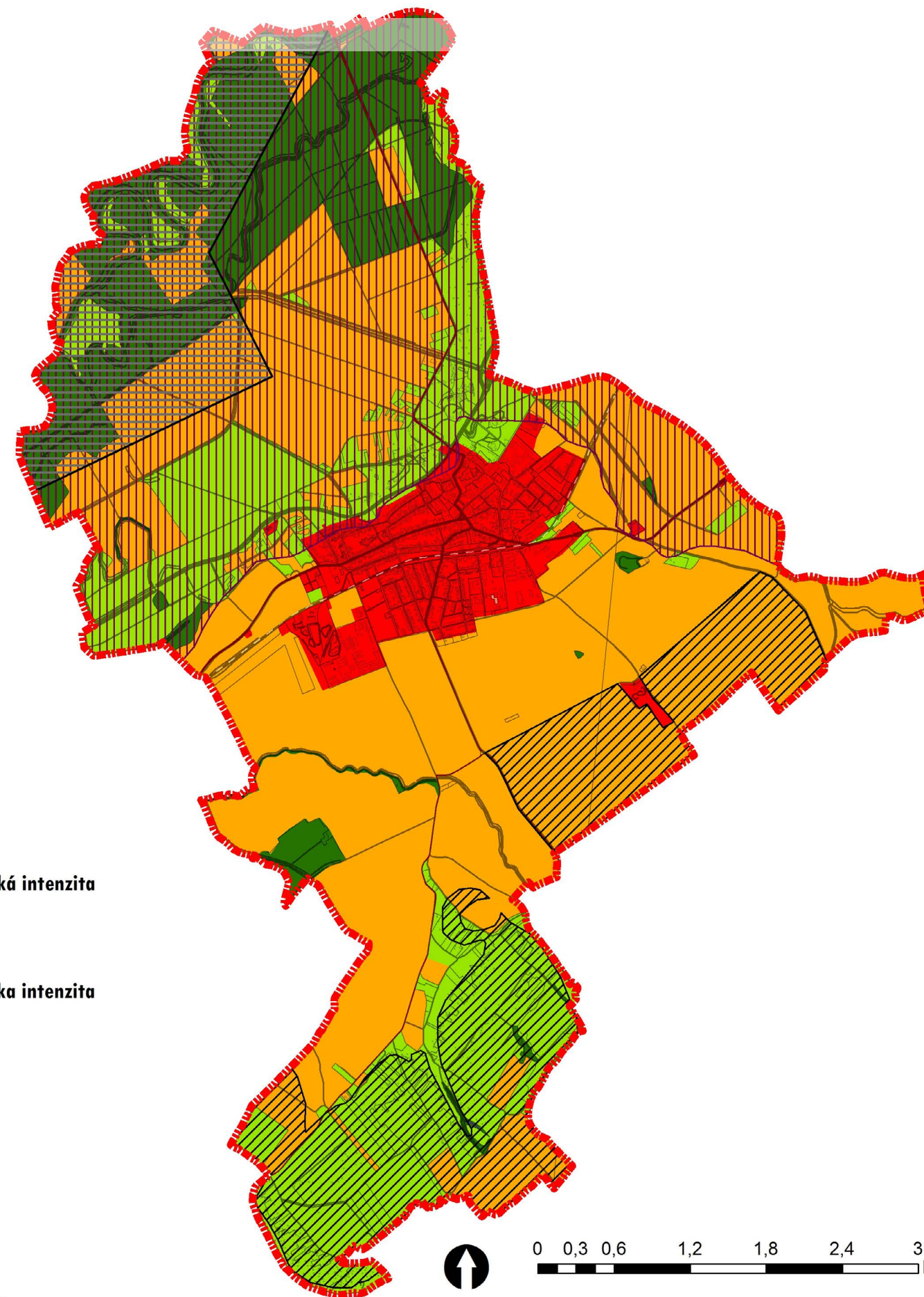
EKOLOGICKÁ ZONÁCIA

Legenda

intenzita I - zastavané územie
 intenzita II - orná pôda
 intenzita III - lúky, TTP, vinice, sady
 intenzita IV - lesy, kroviny

riziká vylučujúce - niva rieky Moravy a Veličky
 limit okrajový - chránená ložisková zóna lignitu
 limit obmedzujúci - vodná a veterná erózia flyšových svahov a svahy s ílovitým podložím

13 CHARAKTER KRAJINY

13.1 Vnímanie krajiny - Percepčné prejavy krajiny

Príloha – Mapa kultúrnych a percepčných hodnôt

Pohľadové horizonty

Modelové územie sa zaraďuje medzi krajiny širokých pohľadových horizontov. Konfigurácia terénu umožňuje výhľady širokých záberov. Pri pohľadoch z nivy rieky Moravy smerom ja juh sa na horizonte objavuje silueta Bielych Karpát. Z vrchu Žerotín, ktorý je najlepším vyhlídkovým bodom územia, sú najlepšie výhľady nie len na mesto Strážnice, ale aj na celé Pomoraví. Na horizonte (pri pohľade na severnú časť územia) sa črtajú Chřiby a zalesnené svahy Ždánického lesa. Dominantou krajiny, ktorá ale leží mimo riešeného územia je Kostol P.Marie vo Vnorovách.

Charakteristický pohľadový horizont tvoria tiež vrchy Žerotín a Stará hora, ktorý umocňujú sady a vinice na nich ležiace.

Pohľadové dominanty

Krajinné dominanty sú v území umiestnené pod hlavné pohľadové horizonty. V území mierne prevládajú negatívne pôsobiace objekty nad pozitívnymi dominantami. Vo výhľade na juh územia do obrazu najvýraznejšie zasahuje budova sila a guľa vodárenského zariadenia. Siluetu mesta ďalej narúšajú továrenské komíny za hmotou zámockého parku. Výraznou krajinnou dominantou je budova firmy KM BETA a.s. Bzenec, ktorá je červenej farby a týči sa nad lužný les. Je viditeľná zo širšieho územia.

Kladnou dominantou je Kostol P. Marie a veža na ulici Kostelná. Ich výraznosť silno prebija veľkosť budovy sila.

13.2 Krajinný ráz modelového územia

VYMEDZENIE TYPOV KRAJINNÉHO RÁZU:

V rámci kapitoly 10 PRIMÁRNA KRAJINNÁ ŠTRUKTÚRA boli popísané prírodné podmienky územia.

V kapitole 11 SEKUNDÁRNA KRAJINNÁ ŠTRUKTÚRA bol vyhodnotený druh krajínovotvorných spôsobov využitia územia.

Definícia dominant a typických znakov krajinného rázu

Typické znaky Strážnicka – plochý reliéf bez výraznejších prevýšení, lužný les, bohatá riečna sieť doplnená o zavlážovacie kanály, menšie záhrady s políčkami a zvyšky starých sadov pozdĺž Baťovho kanálu, zvyšky nívnych lúk so solitérnymi vrbami a topoľmi, chránené druhy vodného vtáctva, staré aleje a pamätne stromy (v lužnom lese a vo voľnej krajine), ovocné stromoradia v meste i v krajine, drobné sakrálne stavby často zdobené typickým slováckymi motívmi, pamiatkovo chránené časti mesta

s pôvodnou urbanistickou štruktúrou, skanzen, zámok a zvyšky opevnenia mesta (Skalická a Veselská brána), zámocký park, ľudové umenie a folklórne slávnosti, vinice a staré extenzívne sady, vrch Žerotín – zvyšky karpatských lúk a exempláre oskoruší, pálené, víno, ovocie, nevyrovnaný pomer medzi plochami polí a krajinnou zeleňou v strednej časti riešeného územia – veľké lány polí.

Dominanty územia – kostol P. Marie vo Vnorovech, pás Bílých Karpat na juhu územia, Vrch Žerotín, budova sila a kopula vodárenského zariadenia na okraji mesta, stožiare vysokého napätia.

Vymedzenie hodnotných častí krajiny z hľadiska krajinného rázu

Mestská pamiatková zóna v Strážnici.

Harmonický pomer medzi plochami s rôznymi textúrami v južnej časti územia – vinice, sady, záhrady, lúky a rozptýlená krajinná zeleň, doplnená o prvky drobnej sakrálnej architektúry.

Územie nivy rieky Moravy sa vyznačuje ako priestor hodnotný z hľadiska nepoznamenanosti stavebným ruchom. Nachádzajú sa tu veľký otvorený priestor, v ktorom sa striedajú plochy s rôznymi textúrami. Toto územie je aj z hľadiska krajinného rázu chránené zákonom (na základe §12 odst. 3 zákona č. 114/1992 Sb.) – prírodný park Strážnické Pomoraví.

nívná krajina

harmonická rekreačne využiteľná krajina, vyvážený pomer plôch ornej pôdy, lúk a lesov s plochami tzv. izieb lúky so solitérnymi a malými skupinami stromov

krajina mesta Strážnice

zástavba neukrajujúca okolitú krajinu, miesto akcií centrum riešeného územia

otvorená poľnohospodárska krajina

harmonická kultúrna krajina pravidelnejšie usporiadaná priestupná sieťou poľných ciest s prítomnosťou ovocných stromoradií

krajina sadov a viníc

krajina malej mierky s typickými lúkami, sady, záhradami a vinicami. krajina jedlá, plná ovocia

0 280 560 1 120 1 680 2 240 2 800 m

OBR. č. 46 Typy krajiny - s popisom cieľových vlastností

ROZČLENENIE KRAJINY NA JEDNOTLIVÉ TYPY KRAJINNÉHO RÁZU:

1. NIVA MORAVY (PP STRÁŽNICKÉ POMORAVÍ) 2. KRAJINA MESTA STRÁŽNICA 3. OTVORENÁ POĽNOHOSPODÁRSKA KRAJINA S MIERNE ZVLNENÝM TERÉNOM 4. KRAJINA SADOV A VINÍC – VRCH ŽEROTÍN A OKOLIE

Niva rieky Moravy (PP Strážnické Pomoraví)

Územie zahrnuté do toho typu zaberá severnú časť územia. Jedná sa o typickú krajinu hospodársky využívanej nivy. Krivku od územia vnáša meandrujúca rieka Morava. Je ako celok veľmi významná svojím do značnej miery zachovaným prírodným prostredím a výskytom chránených druhov živočíchov a rastlín. Je tvorená periodicky zavlažovaným lužným lesom a lúkami, zvyškami pôvodných ramien Moravy a Morávky, ich brehovými porastmi, zavlažovacími kanálmi, starými sadmi so senníkmi a tiež veľkoplošnými poľnohospodárskymi pozemkami.

OBR. č. 47 Niva rieky Moravy - Baťov kanál, niva, Petrovské louky, senník na Strážnických lúkach, solitérny jaseň, lužný les, dubová alej, rieka Velička, lúky a polia pozdĺž Baťovho kanálu

Krajina mesta Strážnica

Leží na okraji terasy vybiehajúcej do nivy Moravy. Je centrom celého územia a priťahuje k sebe dianie. Tvorí ho historická a novšia urbanistická štruktúra, staré mestské brány, zámocký park so zámkom, múzeum dediny juhovýchodnej Moravy a veľa iných nemovitých pamiatok.

OBR. č. 48 Krajina mesta Strážnice - Strážnická brána, Staré mesto, Kostel Nanebevzetí P. Marie, Kostel sv. Martina, Strážní věž, Kaple sv. Rocha, Baťov kanál

Otvorená poľnohospodárska krajina s mierne zvlneným terénom

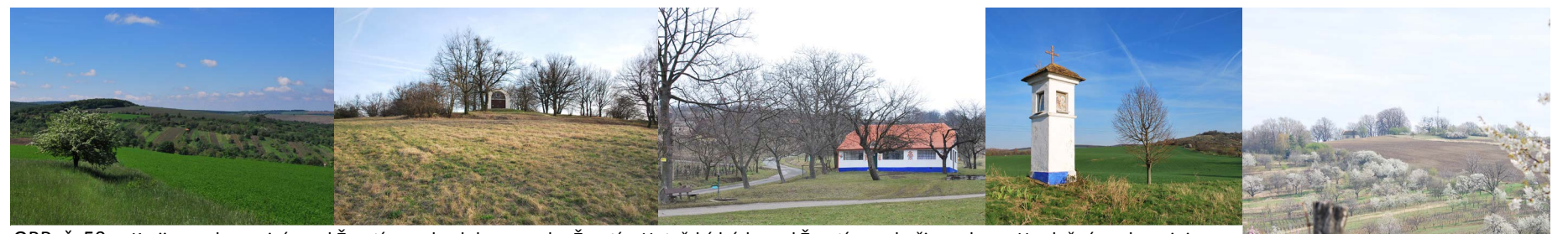
Rozkladá sa v strednej časti katastra. Reliéf má charakter slabo zvlnenej roviny až pahorkatiny. Krajina je tvorená prevažne intenzívnou poľnohospodárskou činnosťou. Dominujú veľkoplošné poľnohospodárske celky delené komunikáciami a vetrolamami. Vďaka veľmi vysokému stupňu intenzity využitia sa mierka krajiny zmenila na neprirodzene veľkú a stala sa na pobyt nepríjemnou. Rozptýlená zeleň skoro absentuje. Okrem vetrolamov sa v priestore nachádza sprievodná vegetácia vodného toku Radějovka. Ďalej sú to stromoradia okolo ciest.

OBR. č. 49 Poľnohospodárska krajina pri Strážnici, čerešňová alej pri ceste na Radějov, pohľad na mesto od vetrolamu, pohľad z Žerotína nakrajinu a rieku Radějovka, cesta pri vetrolame

Krajina sadov a viníc – vrch Žerotín a okolie

Tento typ krajiny zaberá južnú časť územia. Je výraznejšie reliéfné členená a ako stredná časť aj táto predstavuje poľnohospodársky obrábanú krajinu. Má však menšiu mierku. Krajinnú mozaiku tvoria vinice, extenzívne sady, záhrady, rozptýlená krajinná zeleň a drobná sakrálna architektúra. Vďaka výraznejšiemu výškovému členeniu poskytuje ďaleké výhľady do okolitej krajiny.

OBR. č. 50 Krajina sadov a viníc pod Žerotínom, kaplnka na vrchu Žerotín, Hotařská buda pod Žerotínom, božie muky na Hradečné, sady a vinice

14 PROBLÉMY A STRETY V ÚZEMÍ

14.1 Rozbor strategií mesta

Jednou z hlavných priorit rozvoja mesta je vybudovanie obchvatu, ktorý by odľahčil dopravu v meste, a tým zlepšil životné podmienky v ňom. V súčasne platnom územnom pláne mesta je zanesený ako územná rezerva plochy dopravy - silniční.

Jeho umiestnenie do nivy rieky Moravy však predstavuje výrazný zásah či už do prírodných podmienok prostredia, tak aj do prístupnosti krajiny. Výstavbou telesa obchvatu dôjde tiež k zmene krajinného rázu nivy, ktorý je chránený prírodným parkom Strážnické Pomoraví.

Analýza vplyvu obchvatu na priestor nivy

Na základe dopravno-technického preverenia trás, vzorového rezu a šírky cestného telesa bola stanovená jednotná šírka cestného koridoru na 100m. Niveleta cesty je kúsok nad úrovňou storočnej vody Q 100, to znamená že teleso cesty tvorí násyp výšky 3m a na km 0,7 sa koridor dotýka zastaviteľných plôch (individuálne bývanie). V týchto miestach niveleta predstavuje výšku 4m nad terénom.

Obchvat v území prekonáva niekoľko prekážok prostredníctvom mostov v celkovom počte 5 ks.

- Most cez Baťov kanál, dĺžka 60 m
- Nadjazd poľnej cesty P5, dĺžka 30m
- Most cez kanál, dĺžka 40 m
- Okružná križovatka s možnosťou dobudovania mimoúrovňovej križovatky a teda aj mostného objektu
- Most cez kanál, 10 m

Podľa hlukovej analýzy by mal spĺňať hygienický limit 60dB v dennej dobe (6:00-22:00) a 50 dB v nočnej dobe. Vzdialenosť, do akej by malo hlukové znečistenie ovplyvniť územie, sa nepodarilo zistiť.

Navrhovaný obchvat v súčasnej polohe zasahuje a ovplyvňuje tieto prírodné charakteristiky územia:

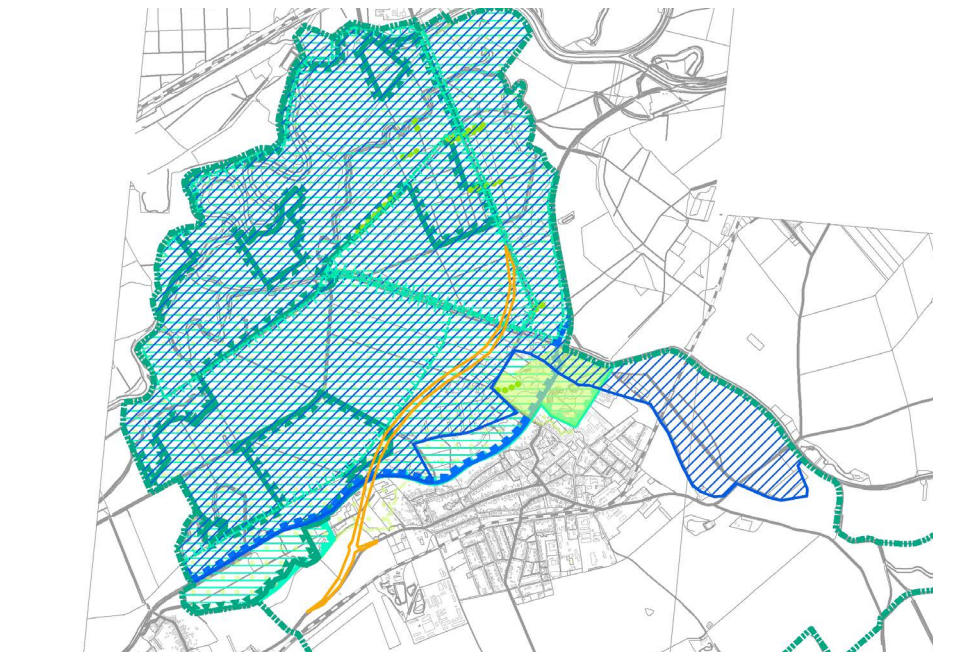
- CHOPAV Kvartér rieky Moravy, ktorý predstavuje oblasť zraniteľnú z hľadiska ohrozenia vodných zdrojov
- NATURA 2000 – Európsky významnú lokalitu Strážnicko
- NATURA 2000 – vtáčia oblasť
- Prírodný park Strážnické Pomoraví

V území pretína lokálny biokoridor LBK Morávka a LBK Velička a biocentrum LBC Za Pivovarem.

Návrh sa s týmto variantom umiestnenia nestotožňuje, lebo výrazným spôsobom ovplyvňuje prístupnosť územia (či už pre živočíšstvo, tak i pre obyvateľov a peších užívateľov). Zasahuje do prírodných a estetických hodnôt priestoru nivy a výrazne ho pretvára. Návrh ponúka alternatívne riešenie v podobe možného využitia južnej cesty okolo mesta Strážnice.

OBR. č. 51 Kríženie obchvatu s exstujúcimi cestami a vodnými tokmi

OBR. č. 52 Kríženie obchvatu s Q100, prírodným parkom Strážnické Pomoraví a NATURA 2000

OBR. č. 53 Kríženie obchvatu s lokálnym ÚSES

14.2 Vymedzenie hlavných problémov a stretov

Príloha – Problémová mapa

Na základe prekrytí ekologickej zonácie, intenzity využívania územia s plánovanými zámermi rozvoja územia, vznikla mapa problémov, z ktorej je vidieť, kde dochádza k stretom záujmov v území (hlavne nedostatky vzniknuté kolektívizáciou, nadmernou intenzitou využívania, zasahovaním do ekosystémov,...). Na týchto územiach potom dochádza k poškodzovaniu prírodných hodnôt na úkor iných funkcií. Tieto problémy sa týkajú najmä:

1. intenzívne využívanie územia (orná pôda) a vysoká hladina podpovrchovej vody v nive Moravy

V nive Moravy SZ od mesta Strážnice sa v súčasnosti rozprestierajú veľké plochy ornej pôdy. Vzhľadom k tomu, že sa tiež jedná o chránenú oblasť prirodzenej akumulácie vôd Kvartér rieky Moravy, hladina spodnej vody v tomto území dosahuje ± 120 cm pod povrch a jedná sa o záplavové územie rieky Moravy je takéto využívanie nivy vnímané ako problematické. Problém tvorí hlavne nebezpečenstvo kontaminácie podzemných a povrchových vôd pesticídmi a hnojivami, malá výmera trvalých trávnych porastov a lúk v pomere z výmerou polí, a tým aj menšie množstvo živočíchov viazaných na lúčne biotopy. Taktiež narušenie typického rázu nivy.

2. navrhovaná trasa obchvatu mesta Strážnice

Vybudovanie obchvatu mesta je dôležitou úlohou pri odľahčení mesta od nákladnej a automobilovej dopravy. Jeho umiestnenie do území nivy Moravy je pre krajinu rušivým elementom. Obchvat je navrhnutý na novej protipovodňovej hrádzi S a SZ od mesta a vedie cez prírodný park Strážnické Pomoraví pozdĺž lúk, ktoré tvoria útočisko a hniezdisko ohrozených druhov vtáctva a hmyzu. Pretína pritom Baťov kanál a koryto potoka Velička.

3. orná pôdy ohrozená vodnou eróziou

Na danom území boli na všetkej ornej pôde vykonané výpočty topografického faktoru LS. Plochy s hodnotou LS faktoru 1,7 a vyššou boli vyhodnotené ako plochy ohrozené a boli zanesené do Problémovej mapy.

4. priemyselné areály

Problém priemyselných areálov spočíva v celkovom zhoršení vizuálnych vnemov mesta pri pohľade z krajiny. Stavby sila, vodojemov a komínov týchto objektov pôsobia ako negatívne dominanty územia. Jedná sa hlavne o areály v južnej časti mesta. Neodmysliteľným problémom je taktiež ich prispievanie k znečisťovaniu ovzdušia a zvýšeniu hlučnosti spojenej s automobilovou a nákladnou dopravou.

5. priestupnosť krajiny

Krajina je v dôsledku zcelenia pozemkov ornej pôdy a rozorania pôvodných poľných ciest, medzí a drobných poľnohospodárskych štruktúr (dôsledok kolektívizácie) ťažko priestupná pre voľne žijúce živočíchy, ale aj pre človeka. Ako v centrálnej časti, tak aj v nive rieky Moravy dominuje veľkoblokové hospodárenie na ornej pôde.

6. rozpadajúce sa stromoradia pozdĺž ciest

Okraje ciest vedúcich do Strážnice kedysi lemovali ovocné stromoradia, ktoré sú však v dnešnej dobe v stave rozpadu. Mnohé z nich už zanikli.

7. Nefunkčné prvky ÚSES

V riešenom území je časť územného systému ekologickej stability tvorená nefunkčnými, často slepo končiacimi vetvami. V záujme uchovania prirodzeného genofondu územia je potrebné prepojiť stanoviská charakteristických spoločenstiev územia.

15 NÁVRH

Cieľom krajinného plánu je utvorenie podmienok pre optimálne využívanie krajiny. A to ako z hľadiska prírodných podmienok, tak aj z hľadiska dlhodobého hospodárenia ľudskej spoločnosti v krajine. Tieto podmienky sa dajú dosiahnuť prostredníctvom rozmanitosti krajinných zložiek, ktoré vychádzajú a rešpektujú prírodné danosti územia, historický vývoj územia a zachovávajú alebo zlepšujú ekologickú stabilitu územia.

Príloha – Návrhová mapa

15.1 Základné princípy návrhu

CIEĽOVÉ CHARAKTERISTIKY KRAJINY

Krajina nivy Moravy – harmonická krajina vyváženého pomeru plôch ornej pôdy, lúk a lesov s oddelenými plochami tzv. izieb. Na lúkach solitérne stromy a malé skupiny stromov.

Mesto Strážnice – zástavba rešpektujúca historické urbanistické usporiadanie mesta, neukrajujúca okolitú krajinu. Miesto akcií a centrum riešeného priestoru.

Stredná „agro“ časť – harmonická kultúrna krajina chrániaca plochy polí pred eróziou, prístupná sieťou poľných ciest so sprievodom ovocných stromoradií.

Južná časť, vrch Žerotín a okolie – krajina malej mierky s typickými lúkami, sadmi, záhradami a vinicami. Krajina jedlá, plná ovocia.

NÁVRHOVÉ RIEŠENIE PRIESTORU NIVY

Koncept

- vytvoriť mozaiku menších priestorov – tzv. izieb v priestore nivy pomocou drevinných veg. prvkov
- zmenšiť veľkosť polí
- zväčšiť plochy lúk
- vytvoriť menšie vodné plochy - ploch tóní na miesta bývalých zazemnených ramien rieky Moravy
- využiť vodné kanály ako sieť pre interakčné prvky v krajine
- slabý záujem o územie vyriešiť novým turistickým chodníkom a prepojiť tak mesto s krajinou

NÁVRHOVÉ RIEŠENIE PREDHORIA KARPÁT

KONCEPT CENTRÁLNEJ ČASTI

- zatraktívniť územie novým náučným chodníkom – prepojenie nivy s Bielymi Karpatmi
- obnova ovocných stromoradií pozdĺž ciest
- zakladanie nových ovocných stromoradií
- vyriešiť eróziu pôdy pomocou zasakovacieho pásu a súborom remízok

KONCEPT RIEŠENIA ŽEROTÍN

- zachovať súčasnú štruktúru viníc a sadov
- vyriešiť výhľady z vrchu Žerotín
- pokračovanie náučného chodníka (na existujúcich komunikáciách)
- prepojenie Žerotín – Petrov – ovocné stromoradie s využitím starých lokálnych odrôd
- protierózne opatrenia – vytvorenie lúčnych porastov na plochách pod Žerotínom

15.2 Priestupnosť

15.2.1 Návrh doplnenia častí lokálneho ÚSES

Koncepcia riešenia územného systému ekologickej stability krajiny (ÚSES) je založená na tvorbe ucelených vetiev ÚSES, ktoré pozostávajú z logického sledu vzájomne nadväzujúcich typovo a funkčne súvisiacich biocentier a biokoridorov. V rámci návrhu je riešené priestorové umiestnenie jednotlivých skladobných prvkov s maximálnym využitím súčasných ekologicky stabilnejších častí územia a vytvorením nových prvkov, ktoré prispievajú k celkovej stabilite územia.

Druhá vetva

Doplnenie nových skladobných častí miestneho ÚSES v nive Moravy v západnej časti. Boli zohľadňované hlavne nadväznosti na riešenie platnej ÚPD obce Petrov a aktuálny stav využívania územia.

Biochora: 1Lh širšie hlinité nivy 1. v.s., STG: 1 B-C 3-4 *Ulmi-fraxineta carpini inf.*, biotop aluviálnych psiarokových lúk, stojatých vôd a tvrdého luhu nížinných riek.

Lokálne biocentrum LBC4 – Petrovské lúky – Výmera: 23 ha

Nové biocentrum využívajúce rozsiahle podmáčané a ľadom ležiace plochy na menej kvalitných pôdach s nižšou mierou ochrany. Cieľový stav – polokultúrne podmáčané lúky, brehové a sprievodné porasty meandra slepého ramena.

Lokálny biokoridor LBK6 – Dĺžka: 900m

Nový biokoridor viazaný na koryto odvodňovacej priekopy zaisťujúci prepojenie medzi NRBK18/RBC160, druhou vetvou miestneho ÚSES. Cieľový stav – porast autochtónnych drevín pozdĺž kanála.

Tretia vetva

Doplnenie miestneho biocentra s cieľovými spoločenstvami lesného mezofilného charakteru a mokradných a vodných spoločenstiev v miestach okolo toku rieky Radějovka.

Biochora: 2PC pahorkatiny na vápenatom flyši 2. v.s., STG: 2B3 *Fagi-querceta typica*, biotop karpatských dubohrabín.

Lokálne biocentrum LBC8 – Za potokom - Výmera: 4,5 ha

Súčasný stav biocentra pozostáva z plôch ornej pôdy, ruderálneho porastu a prirodzeného toku Radějovky. Návrh základných opatrení pozostáva z vyjasnenia majetkových vzťahov, doplnenia autochtónnych drevín a zatrávnenia.

Piata vetva

Doplnenie dvoch lokálnych biocentier.

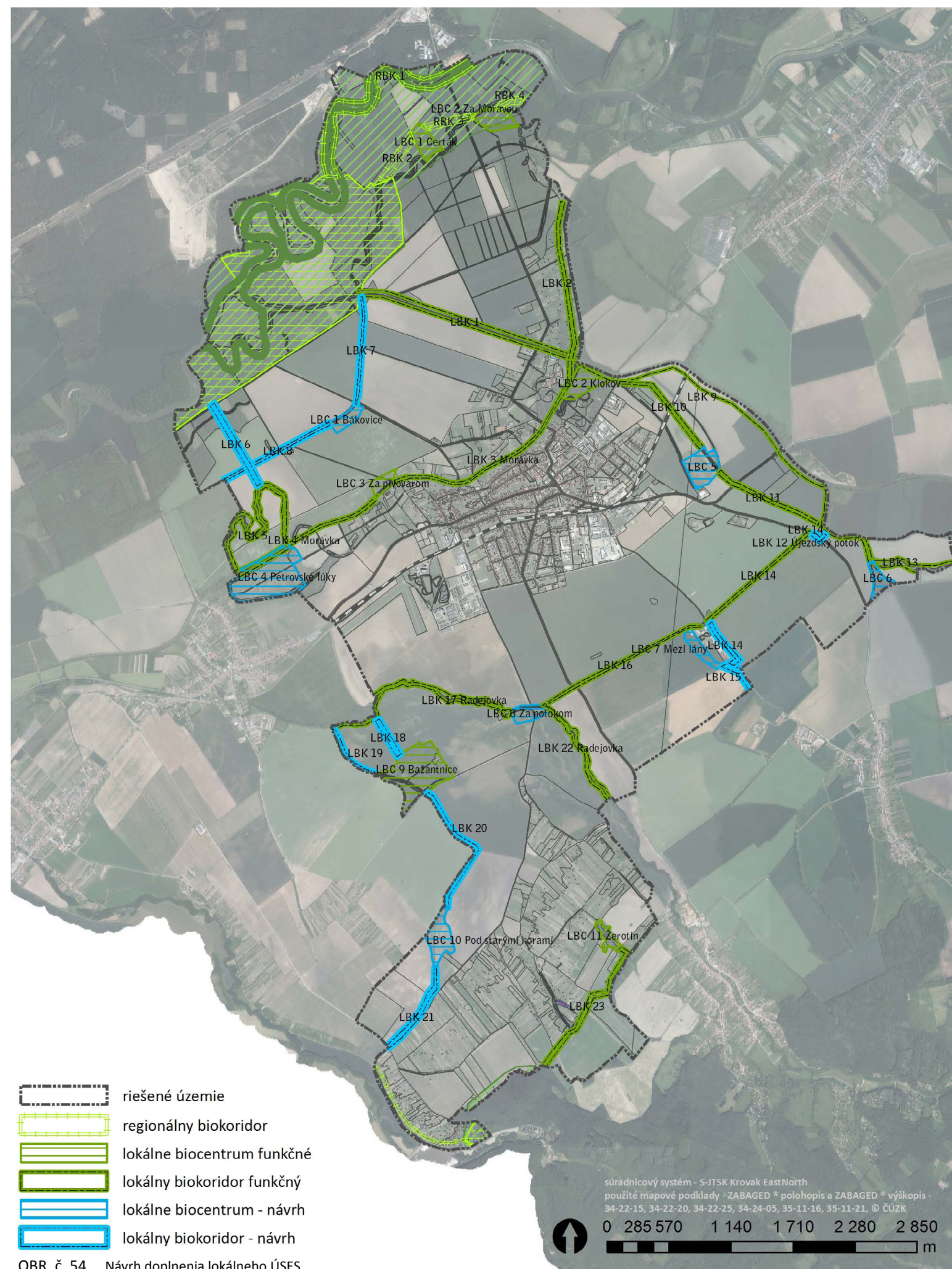
Biochora: 2Nh užšie hlinité nivy 2. v.s., STG: 2B3 *Fagi-querceta typica*, 2 BC-C 4 *Ulmi-fraxineta carpini sup.*, biotop tvrdého luhu nížinných riek.

Lokálne biocentrum LBC5 – Pazderna – Výmera: 8,4 ha

Využíva rozsiahle podmáčané a z časti ľadom ležiace plochy v nive Veličky východne od mesta. Cieľovým spoločenstvom je sú spoločenstvá vlhkých a mezofilných lúk a tvrdého luhu nížinných riek.

Lokálne biocentrum LBC6 – Trní – Výmera: 3 ha

Leží na ploche medzi dvomi regulovanými tokmi. Cieľový stav je biocentrum zmiešaného typu spoločenstiev mezofilného charakteru (spoločenstvá vlhkých a mezofilných lúk s rozvoľnenou drevinou vegetáciou v blízkosti vodných kanálov).

Šiesta vetva

Vychádza z biocentra Za potokom a smeruje cez mestskú skládku komunálneho odpadu k biokoridoru LBK12 Újezdský potok. Biokoridory LBK14 a LBK16 spájajúce biocentra sú funkčné koridory plniace aj funkciu vetrolamu.

Biochora: 2PC pahorkatiny na vápenatom flyši 2. v.s., STG: 2B3 *Fagi-querceta typica*

Lokálne biocentrum LBC7 – Mezi Lány - Výmera: 7,2 ha

Súčasný stav spoločenstva: zarastený opustený hliník s ruderálnou vegetáciou, orná pôda, bezprostredná blízkosť mestskej skládky odpadov. Navrhnuté je ako lokálne biocentrum lesného typu v biochore 2CP a STG 2B3 *Fagi-querceta typica*, čo podľa katalógu biotopov odpovedá druhovému zloženiu Karpatských dubohrabín. Druhové zloženie: stromová etáž - *Carpinus betulus*, *Quercus petraea*, *Tilia cordata* a *Fagus sylvatica*, kríky – *Corylus avellana*, *Lonicera xylosteum*, *Cornus sanguinea*, bylinná etáž – *Anemone nemorosa*, *Carex pilosa*, *Euphorbia amygdaloides* a ďalšie.

Návrh opatrení: vyjasnenie majetkových vzťahov, vyčistenie územia, zatrávenie, doplnenie porastov o autochtónne dreviny.

Navrhnuté je aj predĺženie **biokoridoru LBK14**, ktoré využíva existencie súčasnej línie drevín a bezpečnostné pásmo plynovodu a založenie **biokoridoru LBK15** pozdĺž asfaltovej cesty s napojením na miestny ÚSES katastra Tvarožná Lhota.

Siedma vetva

reprezentuje spojenie medzi Sudoměřickým potokom a Radějovkou. Pripája ekologicky významný prvok krajiny LBC9 Bažantnice, ktorá je zaradená do I.zóny CHKO Bílé Karpaty, na biokoridor Radějovky. Na vetve je navrhnuté jedno nové biocentrum.

Biochora: 2PC pahorkatiny na vápenatom flyši 2. v.s, STG: 2 BD 3-4 *Tili-querceta roboris sup.*

Lokálne biocentrum LBC9 – Bažantnice - Výmera: 19,31 ha

Súčasný stav spoločenstva: Lužný les s druhovým zastúpením *Quercus robur*, *Tilia cordata*, *Acer campestre*, *Fraxinus excelsior* a vtrúsený nepôvodný smrek *Picea albie*. V mieste je zaznamenaný výskyt chránených druhov orchdeí bradáček vejčitý, áron karpatský, prvosenka jarná. Cieľový stav: lužný les s prirodzenou drevinnou skladbou. Návrh opatrení: doplnenie o autochtónne dreviny, odstránenie nepôvodných druhov

Lokálne biocentrum LBC10 – Pod starými horami - Výmera: 6,9 ha

Súčasný stav spoločenstva: orná pôda, ladom ležiace plochy, travinno-bylinné spoločenstvá na brehu upraveného toku Hraničný potok, miestami vrbá, šípka, orech. Cieľový stav: polokultúrna lúka biotopu mezofilných lúk s rozptýlenými porastmi autochtónnych drevín, brehové a sprievodné porasty. Návrh opatrení: vyjasnenie majetkových vzťahov, zatrávenie, doplnenie o autochtónne dreviny

Lokálny biokoridor LBK19 – Bažantnice - Dĺžka: 700 m

Súčasný stav spoločenstva: travinno-bylinné spoločenstvá na brehu upraveného toku Bažantnice, miestami vrby. Cieľový stav: prírode blízky tok s brehovými porastmi. Návrh opatrení: revitalizácia toku, výsadba brehových porastov autochtónnych drevín.

Lokálny biokoridor LBK20 – Bažantnice, Hraniční potok - Dĺžka: 1200 m

Súčasný stav spoločenstva: travinno-bylinné spoločenstvá na brehoch upravených tokov Bažantnice a Hraniční potok, miestami vrby, šípky, orechy. Cieľový stav: prírode blízky tok s brehovými porastmi. Návrh opatrení: revitalizácia toku, výsadba brehových porastov autochtónnych drevín.

Lokálny biokoridor LBK21 – Hraniční potok - Dĺžka: 950 m

Súčasný stav spoločenstva: travinno-bylinné spoločenstvá na brehu upraveného toku Hraniční potok, vinice sady, orná pôda. Cieľový stav: prírode blízky tok s brehovými porastmi, vegetačný pás autochtónnych drevín. Návrh opatrení: vyjasnenie majetkových vzťahov, revitalizácia toku, výsadba brehových porastov autochtónnych drevín.

Ôsma vetva

reprezentuje vlhké a zamokrené stanoviská nívnych polôh. Nachádza sa v nive rieky Moravy a spája biotopy podmáčaných lúk a mokradí. Napája sa na LBC Petrovské louky.

Biochora: 1Lh širšie hlinité nivy 1. v.s., STG: 1 B-C 3-4 *Ulmi-fraxineta carpini inf.*, biotop aluviálnych psiarkových lúk, stojatých vôd a tvrdého luhu nížinných riek.

Lokálne biocentrum LBC1 - Bákovice – Výmera: 4ha

Lúčne spoločenstvo, ktoré slúži ako jedno z posledných hniezdisiek hvizdáka veľkého (kolyh veľké). Súčasný stav spoločenstva: polokultúrne až kultúrne lúky, orná pôda, upravený tok (zavlažovací kanál). Cieľový stav: polokultúrne až kultúrne lúky, brehové a sprievodné porasty. Návrh opatrení: výsadba brehovej a sprievodnej vegetácie.

Lokálny biokoridor KBK7 – Dĺžka: 980m

Biokoridor viazaný na koryto odvodňovacieho kanála zaisťujúci prepojenie RBC160 a novo utvorené biocentrum.

Lokálny biokoridor LBK8 – Dĺžka: 1100m

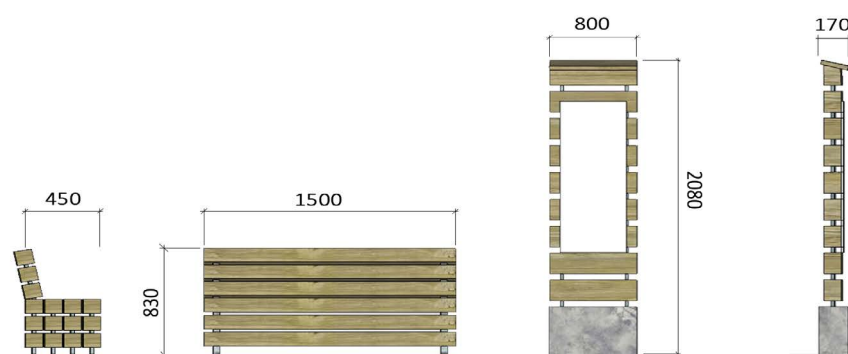
Koridor zaisťujúci prepojenie s druhou vetvou a zaisťujúci nadväznosť na riešenie ÚSES v ÚPD obce Petrov. Pre fungovanie oboch koridorov je nutné doplnenie sprievodných porastov kanálov o autochtónne dreviny.

15.2.2 Návrhy pre zvýšenie rekreačného potenciálu krajiny

Návrh poznávacieho chodníka

Ľudia sú dôležitou súčasťou kultúrnej krajiny a je dôležité, aby sa v nej aj dobre cítili. Mesto Strážnice leží na rozhraní dvoch výrazne odlišných krajín, a to krajiny lužnej plnej vody a života na ňu viazaného a krajiny bohatých bielokarpatských biotopov. V území je navrhnutý náučný chodník, ktorý spája nivu rieky Moravy s Bielymi Karpatmi. Účelne je navrhnutý tak, aby sprostredkoval turistom i domácim obyvateľom obe tieto krajiny, aby poukázal na ich hodnoty, dominanty, historickú stopu, kontrasty, ktoré utvárajú charakter celého územia.

Chodník má charakter okružnej trasy, ktorá spája mesto Strážnice so susedným mestom Petrov. Na jeho trase sa nachádza séria zastávok a vyhlídkových bodov, ktoré putujúcemu zaujímavou formou predstavujú územie. Celkovo je na území navrhnutých dvanásť zastávok.

OBR. č. 55 Detail lavičky a informačných tabúľ

K zastávkam boli navrhnuté informačné stojany a lavičky na oddychnutie a prípadné kochanie sa prírodou. Materiál použitý na ich stavbu sú drevené hranoly 10x10 cm rôznej dĺžky, pozinkované tyče tvoriace kostru a v prípade informačných tabúľ aj kamenný kváder ako základový stojan.

BODY NA NÁUČNOM CHODNÍKU

- 1 vstup do katastra Strážnice** - informačná tabuľa Petrovské lky a slepé rameno Morávky
- 2 Niva Rieky Moravy** - Strážnické pomoraví, lúky so solitérnymi drevinami
- 3 Za pivovarom** - informačná tabuľa o LBC, nive a vtáčej oblasti
- 4 cesta za starým mestom** - výhľad na mesto a odpočinok pod jaseňom
- 5 Baťov kanál** - miesto odpočinku s lavičkami, pozdĺž kanála sa dostaneme do...
- 6 mesto Strážnice** - prístav Baťovko kanála, skanzen, Strážnický park, ...
- 7 Staré mesto** - informačná tabuľa o histórii mesta a typickej architektúre
- 8 Strážnická brána** - tranzitný bod, pokračujeme cez čerešňovú alej
- 9 rieka Radějovka** - otvára sa nám pohľad do krajiny Bielych Karpát
- 10 Pod žerotínom** - oddychové miesto pred výstupom na Žerotín
- 11 Kaplnka na Žerotíne** - výhľadové miesto, informačná tabuľa Biele Karpaty
- 12 Hotařská buda** - posedenie pred cestou do Petrova

OBR. č. 56 Plánik turistických trás, cyklotrás a navrhutého náučného chodníka

Vstup do územia - medzi zástavkami 1 a 2

OBR. č. 57 Navrhovaný stav - zmena ornej pôdy na lúky
 OBR. č. 58 Súčasný stav - Petrovské lúky a meander rieky Morávka

Zastávka č. 2 - otvára sa pohľad do nivy

OBR. č. 59 Navrhovaný stav
 OBR. č. 60 Súčasný stav - zastávka č. 2
 OBR. č. 61 a 62 - pohľad od Baťovho kanála

Cesta medzi zástavkami 2 a 3

OBR. č. 63 Navrhovaný stav - zmena polí na lúky, sprievodná vegetácia tokov
 OBR. č. 64 Súčasný stav - Strážnické lúky

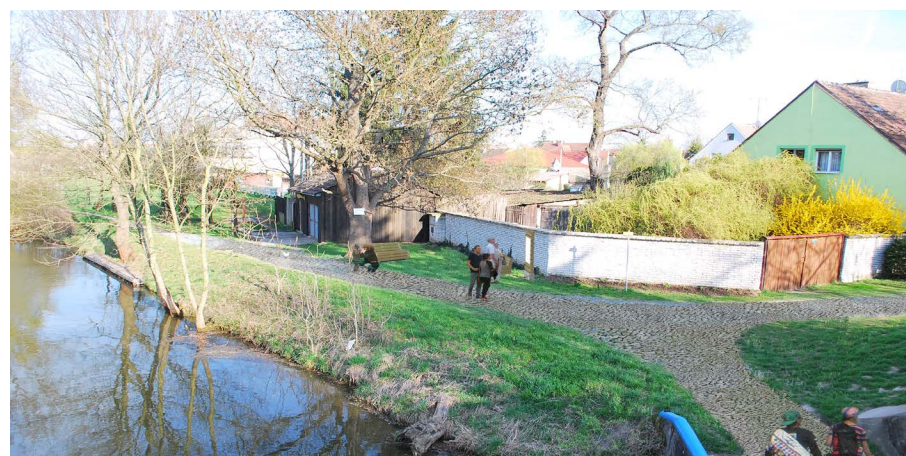

Zastávka č. 4 - výhľad na mesto Strážnice

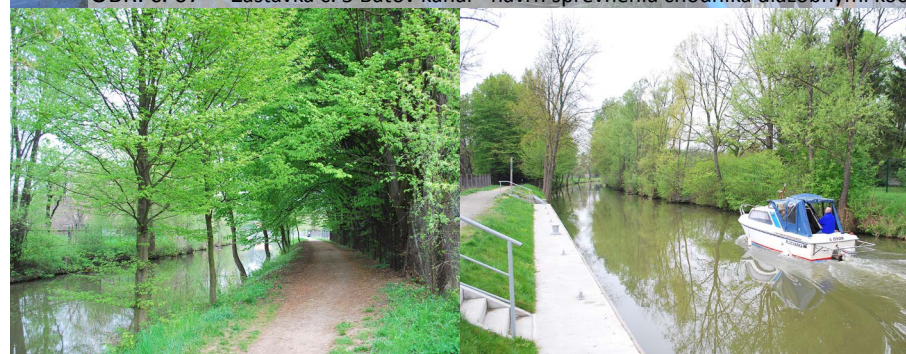

OBR. č. 65 Navrhovaný stav - sedenie pod stromom
 OBR. č. 66 Súčasný stav - zastávka č. 4

Poznávací okruh mestom - Bačov kanál, cesta do mesta a jeho pamiatky

OBR. č. 67 Zastávka č. 5 Bačov kanál - návrh spevnenia chodníka dlažbovými kockami a doplnenia lavičiek a informačnej tabule

OBR. č. 68 Cesta pri bačovom kanále OBR. č. 69 Zastávka č. 6 Prístav Bačovho kanálu

OBR. č. 70 Zastávka č. 7 Staré mesto

OBR. č. 71 Zastávka č. 8 Skalická brána

Novovybudovaná cyklotrasa smerujúca do Bielych Karpát

OBR. č. 72 Navrhovaný stav - obojstranná čerešňová alej

OBR. č. 73 Súčasný stav - nová výsadba na pravej strane cyklotrasy

Za zastávkou č. 9 Radějovka - pohľad na navrhuté stromoradie pozdĺž poľnej cesty k Bažantnici

OBR. č. 74 Navrhovaný stav - stromoradie k bažantnici v zatravnenom páse

OBR. č. 75 Súčasný stav - na horizonte vidíme Bažantnicu

15.3 Návrh priestorového usporiadania krajiny

15.3.1 Návrhy revitalizačných a ochranných opatrení

15.3.1.1 Revitalizácia časti toku Velička

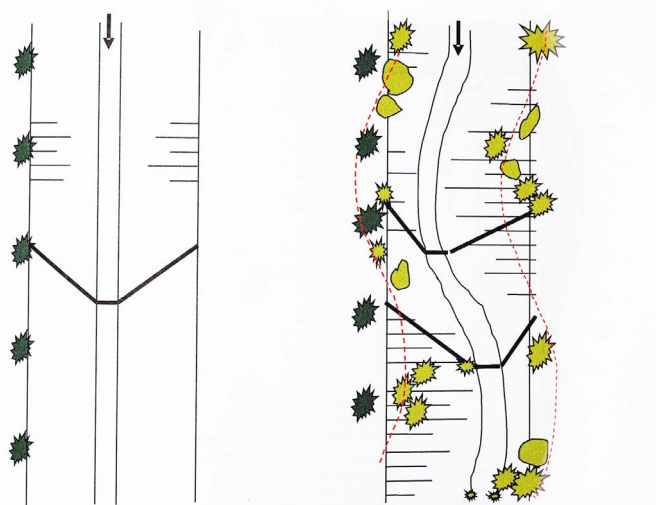
Návrh revitalizácie sa zameriava na napriamený úsek Veličky pretekajúci nivou Moravy. Začiatok úseku je daný cestným mostom cesty druhej triedy II/426 cez Veličku a koniec udáva hranica lužného lesa (sútok s riekou Vešky).

Základné údaje:

- dĺžka revitalizovaného toku cca 900 m
- priemerný prietok 0,9 m³.s-1
- súčasné koryto a hrádze dimenzované na Q100

Pretože v prípade revitalizácie navrhovanej (napriamenej) časti toku nie je možný návrat k stavu pred vykonanými technickými zásahmi do koryta, bolo prístupné k čiastočnej revitalizácii. Tá sa zameriava na vlastné koryto toku (po brehovú čiaru). Za brehovú čiaru, v tomto prípade za hrádzou budú realizované dosadby sprievodného porastu.

Vnútri prietochného profilu sa môže pomocou zmeny sklonu svahu, pomocou návrhu „sťahovavej kynety“, či iba posunom kynety pokúsiť vyvolať dojem prirodzenejšieho vedenia koryta. Pomôcť nám môže aj členenie koryta ostovčkami, balvanmi, atď. Na nasledujúcich obrázkoch je znázornené grafické vyjadrenie možnosti úpravy riečného koryta. (Šlezinger, 2010)

OBR. č. 76 - pôvodný stav koryta - priama trasa, jednotný priečny rez, alejová výsadba stromov.

Za predpokladu, že je trasa fixovaná (nejde uskutočniť situačnú zmenu) je možné navrhnuť napríklad úpravu v dne koryta, zmenu sklonu brehov

OBR. č. 77 - navrhnutá čiastočná revitalizácia zmenou vedenia dna koryta, pozvoľnou zmenou sklonu brehov, vrátane uskutočnenia výsadiieb brehových porastov tak, aby navodili dojem pravidelného striedania protismerných oblúkov

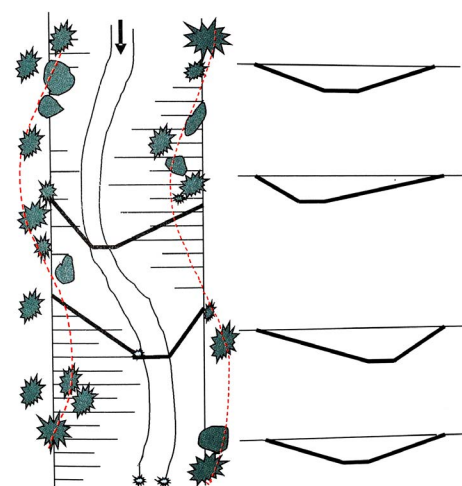
Revitalizácia tiež počíta so sprievodnými vegetačnými prvkami (brehová vegetácia), ktoré budú realizované vedľa hrádze. Druhá skladba by mala byť z domácich druhov stromov, krov a bylín (napr. *Alnus glutinosa*, *Fraxinus excelsior*, *Populus nigra*, *Salix sp.*, *Quercus sp.* a ďalšie).

Vyššie uvedené opatrenia sú iba náčrtom riešenia situácie. V praxi bude potrebné realizáciu spracovať v samostatnom projekte.

15.3.1.2 Revitalizácia melioračných kanálov Bažantnice, Hraniční a Dílový

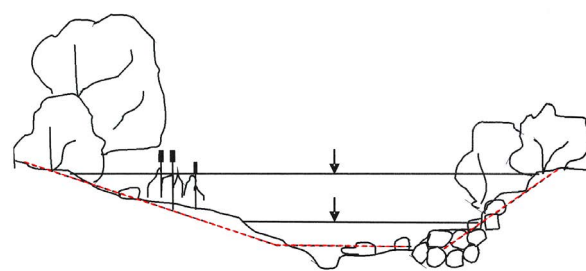
Súčasný stav melioračných kanálov je v podobe upravených koryt tokov s ruderalizovanými bylinnými brehovými porastmi. Miestami sa objavuje porast vrby, slivky a šípky. Toky by mali byť pokiaľ možno úplne revitalizované. Ak to vlastnícke vzťahy nedovolia, malo by byť prístupné aspoň k čiastočnej revitalizácii.

Koryto, ktoré prešlo sústavnou úpravou, má jednotný tvar priečného rezu, teda pre tok neprirodzený. Čiastkovými zásahmi môžeme pravidelný tvar priečného rezu meniť.

OBR. č. 78 - postupná zmena sklonu svahov tvoriacich breh vodného toku. Vhodné je pohybovať sa v rozmedzí sklonov 1:1,5 až 1:3 (autor: Šlezinger, 2010)

Na obrázku je ukázaná možná modifikácia brehov vodného toku „postihnutého“ sústavnou úpravou. V grafickom znázornení sú aj novo navrhnuté priečne rezy. Vítané sú na takto upravených svahoch dielčie nerovnosti, výsadba brehových porastov i v oblasti riečného koryta - nutné dodržanie navrhovanej kapacity koryta.

OBR. č. 79 - úprava priečného profilu toku (schéma) (autor: Šlezinger, 2010)

Ukážka možnej úpravy prečného profilu (schéma) - zmena presného geometrického tvaru koryta (čiarkovane) dielčím revitalizačným zásahom. (Šlezinger, 2010)

Všeobecné prístupy k revitalizácii koryt:

- ochrana a využívanie prirodzených obnovných procesov
- systémová revitalizácia nivy s obnovou potočného pásu – základom plnohodnotného riešenia je získanie pozemkov pre vytvorenie dostatočne širokého potočného pásu.
- pre hodnotnú revitalizáciu vytvoriť potočný pás široký cca 10 metrov

15.3.1.3 Návrh protieróznych úprav

V území boli vymedzené intenzívne obhospodarované časti, ktorých hodnota LS faktoru je rovná alebo vyššia hodnote 1,7, čo znamená, že sú náchylné na ohrozenie vodnou eróziou. Problémové plochy spadajú prevažne do skupiny so sklonom do 7°, tj. pozemky stredne ohrozené eróziou.

Ako protierózne opatrenia prichádzajú do úvahy obmedzenia používaných osevných postupov a rastlinného sortimentu. Odporúčajú sa úzkoriadkové plodiny, ku ktorým sú s ohľadom na dĺžku svahu pridané technické protierózne opatrenia v podobe protierózneho vegetačného pásu - striedanie remízok a zasakovacieho trávneho pásu v miestach obmedzených výškou vegetácie (v ochranných pásmach vedenia vysokého napätia). V oblasti pod vrchom Žerotín je navrhnutá zmena land use (z ornej pôdy na trvalé trávne porasty). Protierózne opatrenia nebudú plniť len funkciu ochrany proti nadmernej strate pôdy, ale tiež funkciu krajnotvornú.

Navrhovaný protierózne pás zložený zo zasakovacieho trávneho pásu a remízok by mal mať mierny odklon od vrstevníc tak, aby bolo zaistené neškodné odvedenie zachytenej vody do cestnej priekopy. Šírka zasakovacieho pásu by nemala byť menšia ako 15 m. Vegetácia remízok striedajúcich sa so zasakovacím pásom by sa mala skladať z domácich druhov drevín prevažne zo svetlomilných druhov spoločenstiev lesných okrajov.

Na základe vymedzenia potenciálnej prirodzenej vegetácie územia – STG: 2B3 *Fagi-querceta typica* možno odporučiť nasledovné zloženie drevinných segmentov protierózneho pásu z druhov biotopu vysokých mezofilných a xerofilných krovín: *Acer campestre*, *Prunus avium*, *Pyrus pyraeaster*, *Cornus mas*, *Cornus sanguinea*, *Corylus avellana*, *Crataegus spp.*, *Euonymus europaea*, *Prunus spinosa*, *Viburnum lantana*.

Ďalšie z protierózných opatrení zmena land use z ornej pôdy na trvalé trávne porasty súvisí aj s potrebou ekologickej stability krajiny a aj obnovou charakteristického vzhľadu krajiny. Ide o premenu poľí v oblasti okolo Žerotína v priamej nadväznosti na maloplošnú zvlášť chránenú oblasť Žerotín. Konečný stav obnovených porastov počíta s polokultúrnymi extenzívne obhospodarovanými lúčnymi porastmi biotopov širokolistých suchých bielokarpatských lúk so soliternými dubmi.

15.3.2 Návrh vegetačných úprav s krajinotvornou funkciou

Všetky navrhované krajinárske úpravy by v prípade úplnej realizácie výrazne prispeli k skvalitneniu ako ekologickej stability, tak k estetickému kvalite prostredia.

15.3.2.1 Obnova lúk a založenie tóní

Návrh krajinného plánu počíta s rozšírením plôch lúk a trvalých trávnych porastov na úkor ornej pôdy. Cieľom je vytvoriť menšie celky (tzv. izby) oddelené líniovou vegetáciou s výskytom solitérnych stromov. Lúčne spoločenstvá by reprezentovali mezofilné trávniky a striedavo vlhké aluviálne lúky. Založenie lúk by bolo množné z regionálnych zmesí produkovaných v CHKO Bílé Karpaty, prípadne by sa niektoré plochy mohli nechať prirodzenej sukcesii. Lúky je potrebné každoročne kosiť (po vysemenení chránených druhov) a v dobe od 15.3. do 15.6. ponechať v klude, kvôli hniezdaniu vtáctva.

Popri obnove lúk je navrhnutá aj tvorba tóní na miestach zazemnených slepých ramien rieky Moravy a Morávky, ktoré sa v území prejavujú periodickým zvýšením vodnej hladiny hlavne v období bohatšom na zrážky. Mali by charakter periodických tóní zásobených prevažne dažďovou vodou. Boli by založené ako skupina tóní (niekoľko menších a jedna väčšia tôň) vyhĺbením pomocou bagra a uložením vyťaženej zeminy na okraj tóní. V okolí je navrhnutá sprievodná drevinná vegetácia. Podľa vymedzenia potenciálnej prirodzenej vegetácie územia: STG: 1 BC-C 3-4 *Ulmi-fraxineta carpini inferiora* možno odporučiť sortiment drevín biotopu tvrdého luhu nížinných riek: *Fraxinus excelsior*, *Fraxinus angustifolia*, *Quercus robur*, *Acer campestre*, *Tilia cordata*, *Salix alba*, *Ulmus laevis*, *U. minor*.

15.3.2.2. Výsadba solitérnych stromov a skupín stromov na lúkach

Do priestoru súčasných a navrhovaných lúčnych porastov sú ďalej navrhnuté solitérne stromy a menšie skupiny stromov (3 a viac jedincov), ktoré majú v nive Moravy svoje historické aj súčasné opodstatnenie (výskyt solitér na lúkach za Petrovom). Taktiež dotvárajú krajinný ráz nivy a dodávajú jej menšiu mierku.

Odporúčané taxóny – *Salix alba*, *Fraxinus excelsior*, *F. angustifolia*, *Populus nigra*, *Quercus robur*.

V nive sú taktiež navrhnuté výsadby solitérnych jedincov platanu javorolistého (*Platanus x acerifolia*) ako prepojenie platanovej aleje v parku s platanovými lejami nachádzajúcimi sa v priestore lužného lesa pozdĺž protipovodňovej hrádze.

15.3.2.3. Výsadby líniovej zelene v nive

Ďalej sú odporúčané výsadby líniových prvkov pozdĺž zavlážovacích kanálov, ktoré by slúžili ako interakčné prvky a aj ako biokoridory miestneho ÚSES. Zároveň by rozčlenili priestor veľkých lánov na menšie a obytnjšie celky. Tiež by sa znížila rýchlosť vetra v priestore nivy a zlepšila sa miestna mikroklima.

Výsadba by mala charakter sprievodnej zelene vodných tokov.

Odporúčané taxóny – *Populus alba*, *P. nigra*, *Fraxinus excelsior*, *F. angustifolia*, *Ulmus laevis*, *U. minor*, *Quercus robur*, *Salix alba*. V synúzii podrastu nitrofilné druhy.

15.3.2.4. Obnova a založenie stromoradií

Jedným z ďalších krajinotvorných návrhov v území je návrh obnovy existujúcich rozpadajúcich sa stromoradií a návrh založenia nových stromoradií pozdĺž existujúcich komunikácií.

Obnova stromoradií je navrhnutá pozdĺž cesty III/4997 na Radějov. Ide o obnovenie rozpadajúcej sa aleje čerešní nadväzujúcej na stromoradia ulíc Třešňová a Radějovská. V rámci obnovy by mali byť inventarizované existujúce stromoradia a jedince so zlým zdravotným stavom by mali byť odstránené a nahradené novými. Taktiež by mali byť stromoradia doplnené o nové jedince. Druhovo je navrhnuté doplnenie o lokálne odrody čerešní.

Navrhnuté je tiež založenie nových stromoradií:

- stromoradie pozdĺž cyklochodníka vedúceho od mesta Strážnice (ulice Za drahou) po riekou Radějovka. Navrhnuté je doplnenie čerešňového stromoradia k existujúcemu stromoradiu na jednej strane chodníka. Zámerom je optické vedenie užívateľa cyklochodníka smerom na Žerotín.
- doplnenie ľavej strany stromoradia pozdĺž poľnej cesty smerom k skládke TKO druhom *Sorbus domestica*.
- doplnenie výsadby ovocných drevín pozdĺž spevnenej komunikácie na Mlýnky. Druhové zloženie pozostáva z lokálnych odrôd ovocných drevín.
- dubové stromoradie pozdĺž poľnej cesty k lesu Bažantnice

15.3.2.5. Návrh obnovy a zachovania pohľadových väzieb

1. Návrh zachovania pohľadovo významného horizontu

Ide o návrh odstránenia súčasnej drevinnej vegetácie pri Božích mukách na Hradečné. Cieľom je zachovanie významného pohľadu na vrch Žerotín v popredí s božími mukami. Akákoľvek sprievodná vegetácia drobnej sakrálnej stavby by v tomto prípade pôsobila rušivým dojmom, lebo ide o poznávací bod daného územia.

2. Návrh vyčistenia priehľadu na mesto Strážnice

Návrh počíta s odstránením skupiny stromov brániacom vo výhlade od kaplnky na Žerotíne na mesto Strážnice, keďže sa jedná o významný vyhladkový bod územia.

Kompenzácia odstránených drevín bude vykonaná v rámci protieróznych opatrení – zakladanie lúk v okolí Žerotína, ktoré počítajú s výsadbou solitérnych jedincov dubu plstnantého (*Quercus pubescens*).

15.4 Rozvojové možnosti mesta

Západná časť mesta

Hlavne radová zástavba vidieckeho typu. Dávať prednosť jednopodlažným domom s obytným podkrovím pred nadstavbami a viacerými podlažiami. Podlažia prípustné v oblasti, kde sa v okolí už nachádzajú viacpodlažné budovy. Odporúčaná strecha sklonitá, najlepšie sedlová. Pri výstavbe držať historickú stopu urbanistickej štruktúry.

Východná časť mesta

V tejto časti mesta sa odporúčajú pre objekty maximálne štyri podlažia. U nižších stavieb dávať prednosť sklonitým strechám. Rovnako ako u západnej časti dodržiavať historickú stopu urbanistickej štruktúry.

Južná časť mesta

Celá táto časť mesta sa nachádza v 4. Zóne CHKO Bílé Karpaty. Agentúra ochrany prírody a krajiny ČR vydala v roku 2009 Praktickú príručku pre stavebníkov – Ako stavať v CHKO Bílé Karpaty. V nej sa uvádza, že je optimálny obdĺžnikový pôdorys objektu s možnosťou využitia podkrovia a suterénu. Nie sú povolené používať reflexné krytiny a odporúčané zastrešenie je sedlová strecha sklon 35-45°.

V južnej časti mesta pri výstavbe domov na nových lokalitách je možné pripustiť ako stavbu voľne stojacich domov, dvojdomov, tak aj stavbu radových domov. Výstavba v zmiešaných plochách obytných je výškovo obmedzená na dve nadzemné podlažia. Nepripúšťajú sa veľkoplošné halové objekty. Výstavba v plochách výroby je výškovo obmedzená maximálne do dvoch nadzemných podlaží. Halové objekty sú prípustné. (Presnejšie priestorové regulatívy na základe podrobnejšej dokumentácie – regulačný plán, územná štúdia).

Doprava mesta

Na zníženie intenzity dopravy by sa výrazne podpísala výstavba rýchlostnej cesty R55, ktorej výstavba je však ešte neupresnená.

Možné riešenie zníženia vysokej intenzity dopravy cez centrum mesta by mohlo byť prostredníctvom výstavby ciest druhej a tretej triedy južnou časťou mesta s napojením na cestu prvej triedy I55 za mestom vo východnej časti. taktiež by sa zrušil jeden úrovňový prejazd cez železnicu na príjazde od Radějova.

OBNOVA LÚK A ZALOŽENIE TŇNÍ

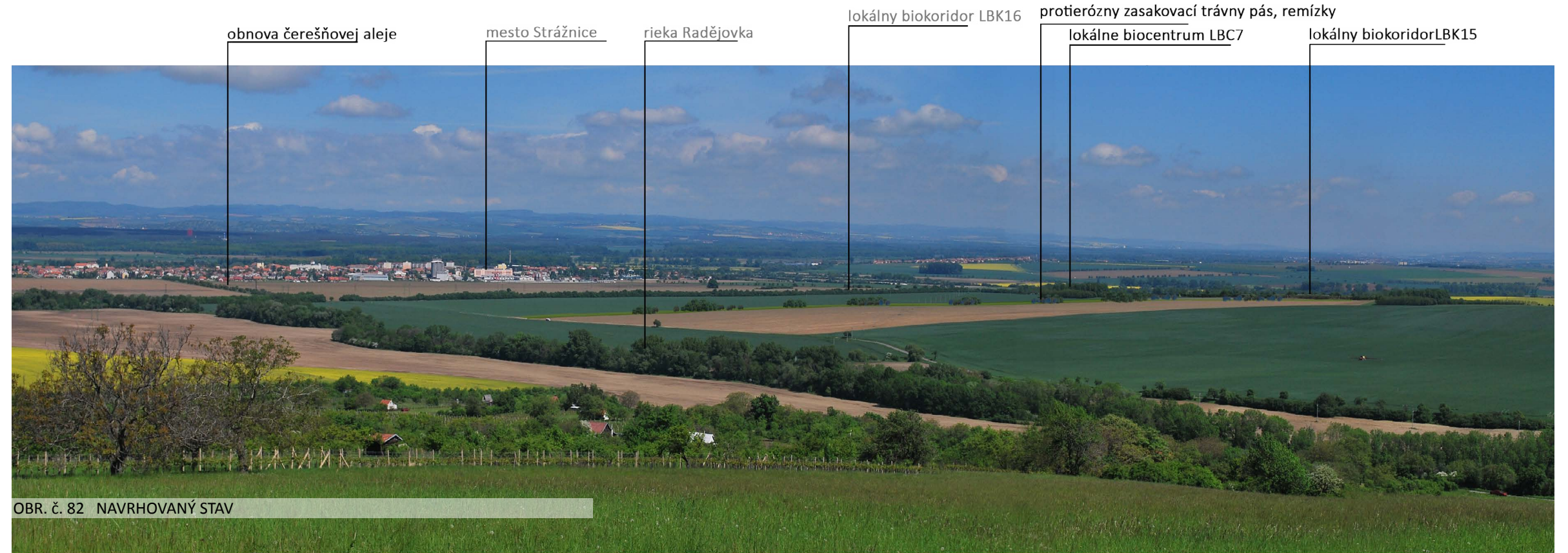

OBR. č. 80 SÚČASNÝ STAV

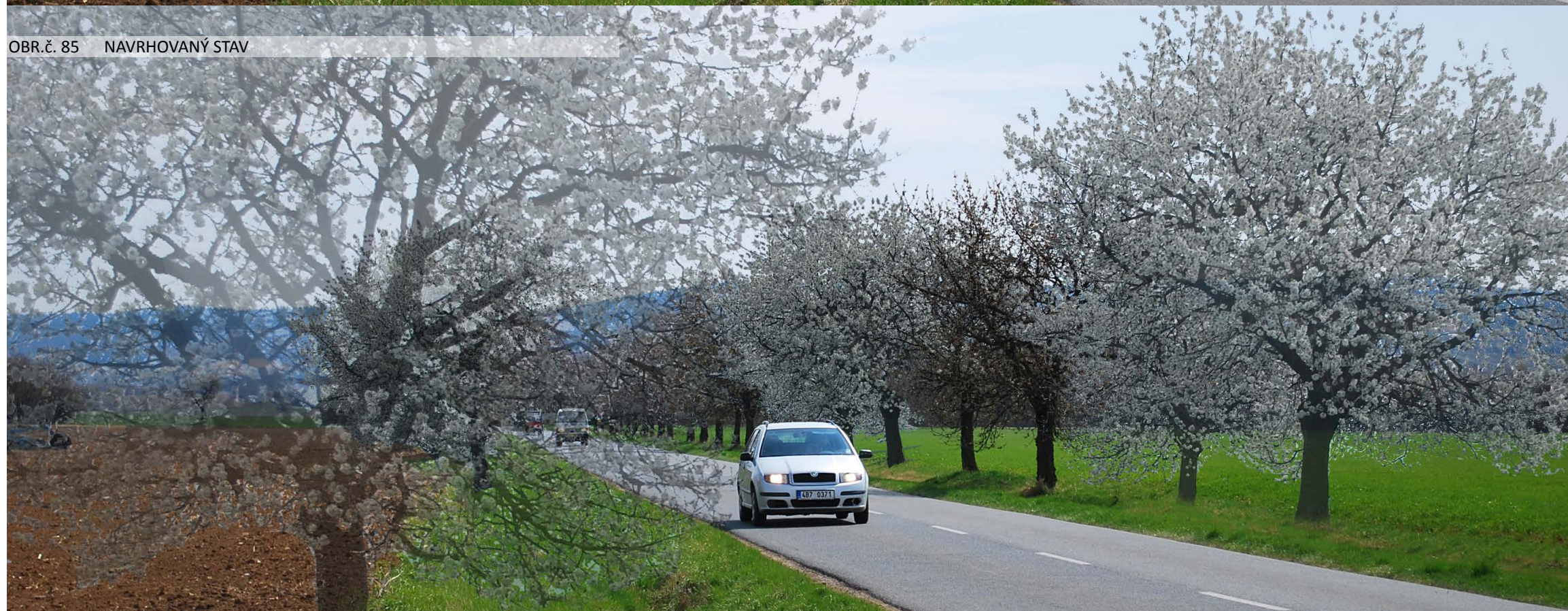
OBR. č. 81 NAVRHOVANÝ STAV

PROTIERÓZNE OPATRENIA A ÚSES

OBR. č. 84 SÚČASNÁ STAV

OBR.č. 85 NAVRHOVANÝ STAV

NÁVRH VYČISTENIA PRIEHLADU NA MESTO STRÁŽNICE

OBR. č. 86 SÚČASNÁ STAV

OBR. č. 87 NAVRHOVANÝ STAV

NÁVRH ZACHOVANIA POHLADOVO VÝZNAMNÉHO HORIZONTU

OBR. č. 88 SÚČASNÁ STAV

OBR. č. 89 NAVRHOVANÝ STAV

16 ZÁVER

Všeobecné odporúčania pre management územia

Predkladaná práca sa zaoberá krajinným plánom ako prostriedkom optimalizácie využívania krajinného priestoru a analýzou modelového územia a následným návrhom opatrení pre zlepšenie terajšieho stavu krajiny. Vo všeobecnosti možno konštatovať, že pri súčasnom využívaní krajiny v okolí Strážnice a pri určovaní optimálneho využitia krajiny Strážnicka musíme riešiť viacero problémových okruhov. Podstatou všetkých návrhových opatrení v práci je snaha o obnovu a podporu vývoja prirodzených vlastností krajiny. Lebo krajina, ktorá je stabilná je aj dlhodobo udržateľná a využiteľná. Preto sa návrh managementu opiera o krajinoekologické princípy, o obnovu a zvyšovanie ekologickej stability krajiny.

Ruka v ruke pri zabezpečení ekologickej stability krajiny ide aj zlepšenie vizuálnych prejavov krajiny, a tým podpora a ochrana charakteristických znakov a rázu územia.

Medzi hlavné kroky pri tvorbe managementu územia patrí určenie oblastí zraniteľných a citlivých na jednej strane a miest stabilných, odolných voči vonkajšiemu pôsobeniu na strane druhej. Na základe tohto určenia sa zabezpečí ochrana prírodných zdrojov a prostredia. Základná ekologická zonácia územia by mala byť podkladom a východiskom pre všetky ďalšie rozhodnutia využívania územia a pre vývoj územia.

V súčasnosti intenzívne poľnohospodársky využívaná väčšia časť územia je charakteristická nízkym zastúpením ekologicky stabilných ekosystémov. Už existujúce stabilné ekosystémy je preto nutné v území zachovať, poškodené a pozmenené upraviť do prirodzeného stavu a doplniť ich o ďalšie a vytvoriť tým tak ekostabilizačnú sieť, ktorá zaistí uchovanie prirodzeného genofondu krajiny. Čo sa týka hospodárenia v krajine, je nutné ho nastaviť takým smerom, aby bola zabezpečená ochrana pôdneho fondu a trvalá udržateľnosť krajiny.

V rámci rozvoja poľnohospodárstva je vhodné zabezpečiť protieróziu ochranu poľnohospodárskeho pôdneho fondu prvkami vegetácie a zvoliť vhodné agrotechnické postupy tak, aby nedochádzalo k znečisťovaniu pôdných a vodných zdrojov. Potrebné je aj obnoviť hydrický režim krajiny, ktorý bol v dôsledku intenzifikácie poľnohospodárskej výroby značne narušený. Na pôdach ohrozených eróziou je potrebné zaviesť formy obhospodarovania, ktoré znižujú riziko odnosu pôdy. Pôdy je potrebné chrániť aj používaním protieróznych osevných postupov so správnym striedaním plodín. Na vybraných miestach uprednostniť pestovanie trvalých trávnych porastov.

Keďže krajina nie je tvorená len prírodnou zložkou, ale aj kultúrnou, historickou, percepčnou, socioekonomickou a ďalšími, treba ju posudzovať komplexne. Návrhy v území by mali pokiaľ možno rešpektovať charakteristický vzhľad krajiny, vzťahy v nej a prepojenia a snažiť sa ako o rozvoj územia, tak aj o obnovu prípadne zachovanie charakteristických črt. S hospodárskymi, dopravnými a ekonomickými aktivitami by mala byť podporovaná aj pobytová hodnota krajiny, jej historická, kultúrna a estetická kvalita. Mala by byť podporená identita krajiny.

V súčasnosti existuje celá škála podporných programov a grantov, prostredníctvom ktorých možno získať finančnú podporu pre rozvoj krajiny. V rámci cezhraničnej spolupráce je možné rozvíjať turistické a rekreačné možnosti územia ako aj vytvoriť projekty pre ekologickú stabilizáciu krajiny.

Popri revitalizácii krajiny v zmysle krajinoekologickom netreba zabúdať aj na ľudské, sociálne, materiálne a ekonomické faktory. Je dôležité zachovať podporu miestnych ľudových tradícií, zachovať a podporiť charakteristické spôsoby využívania krajiny, podporiť rozvoj drobnej výroby a služieb regionálneho typu.

CONCLUSION

General recommendations on landscape management

This diploma thesis deals with landscape planning as a means to optimize the use of landscape and produces an analysis of a model area followed by a list of proposed measures that will ameliorate the current state of said model area. Generally, it can be said that there are several problematic areas that need to be addressed in the model countryside around Strážnica, taking into consideration its current use and the process of optimization of that use. The fundamental principle of all measures proposed in this thesis is the effort to restore the natural qualities of the landscape and to support their further development. A stable landscape is at the same time sustainable and usable in the long run. That is why the landscape management proposal builds on the principles of landscape ecology, on restoration and improvement of the ecological stability of a landscape.

Securing the ecological stability of a landscape goes hand in hand with improving the landscape's visual manifestation thereby supporting and protecting its characteristic traits and constitution.

One of the early main stages of landscape management focuses on finding and identifying sensitive and vulnerable areas on the one hand, and stable areas that are resistant to external influence on the other hand. Conservation measures concerning natural resources and the environment are then deployed based on these findings. Ecological zonation of a landscape should be the foundation for and the starting point of all further decisions concerning landscape use and its further development.

At present, a major part of the model area that is used for intensive agriculture is characterized by a low number of ecologically stable ecosystems. Therefore, the already existing stable ecosystems need to be preserved, the damaged and altered ones need to be returned to their natural state and new ones should be added thus creating a network that maintains the total ecological stability of the system and its natural gene pool. As far as farming management is concerned, it needs to be set in such way so the soil fund is conserved and the land can be used sustainably.

As far as improvement of agriculture in the area is concerned, it is advisable to secure the agricultural land resources against erosion using vegetation elements and choose appropriate agricultural practices to stop the soil and water sources pollution. The hydric regime, disturbed to a great extent as a result of intensive agriculture, needs to be restored. It is necessary that farming techniques that decrease soil erosion be introduced on the soils threatened by soil erosion. In addition to that, the soils need to be protected also by applying cropping patterns and correct crop rotation that decrease soil erosion as well. Permanent grasslands should be prioritized in selected locations.

Since a landscape consists not only of natural elements, but also of cultural, historical, perceptual, socioeconomical elements along with other elements, it needs to be considered as one whole. Every new proposal should, to the greatest extent possible, respect the characteristic appearance of a landscape, the relations and interconnectedness within it, and strive to both develop the area and to restore or protect its characteristic traits. It is important that the recreational value and the historical, cultural and aesthetical qualities of an area be supported along with economic and transport activities. The whole identity of a landscape should be reinforced.

At the present time, there is a wide range of support programmes and grants available which could be used as a partial funding source of landscape development projects. As a part of cross-border cooperation it is possible to develop and improve an area's potential for tourism and recreation, as well as to create projects that focus on the ecological stabilization of a given landscape.

When dealing with landscape revitalization in the scope of landscape ecology, let us also not forget about human, social, material and economic factors. It is vital to maintain the support of local folk traditions, to preserve and support the characteristic use of the landscape, and to support the development of local small-scale production and of regional services.

VEČNOSŤ MÁ FARBU HLINY. RADOŠŤ JE V KVETECH. ČAS SA PODOBÁ VODE. MÁ NIEKOĽKO RÝCHLOSTÍ A OBČAS DOKONCA ANI NEEEXISTUJE. (VÁCLAV CÍLEK)

(Jozef Úprka, Žena v trávě (Sedící děvče), 1935)

17 SÚHRN / ANNOTATION

SÚHRN

Práca sa zaoberá problematikou krajinného plánu ako nástroja optimalizácie využívania krajinného priestoru, ochrany krajinného rázu a udržateľnosti rozvoja územia.

V praktickej časti sa venuje konkrétnemu príkladu krajiny katastru mesta Strážnice. Predstavuje územie súborom analýz primárnej, sekundárnej a terciárnej krajinné štruktúry. Definuje jeho charakteristiky a prírodné, kultúrne a estetické hodnoty. Sleduje spôsob využívania územia v čase. Súčasný stav územia a jeho management. Na základe vybraných problémov modelového územia vzniká návrh optimálneho priestorového usporiadanie vo forme územnej štúdie. Získané poznatky zhŕňa do záverečných všeobecných doporučení pre úpravu managementu modelového územia.

Kľúčové slová: krajina, krajinný plán, krajinný ráz, udržateľný rozvoj, Strážnice

ANNOTATION

This diploma thesis deals with the matter of landscape planning as a means of optimisation of land use, of protection of the landscape and as a means of sustainable development of the landscape.

The practical part of the thesis is focused on the assessment of a particular landscape, the countryside around the town of Strážnice. It presents the area through a set of analyses of its primary, secondary and tertiary landscape structure. Then it goes on to define its characteristics, and natural, cultural and aesthetic values. It monitors the area's land use over time, its current state as well as its management. Based on selected issues from the model area, the practical part offers suggestions on how to optimise the area's land use in the form of a study. Information gained from this study is then summed up in the form of general recommendations on how to improve the model area's landscape management.

Keywords: landscape, landscape plan, character of landscape, landscape character, sustainable development, Strážnice

18 ZOZNAM POUŽITÝCH ZDROJOV

KNIŽNÉ

BUKÁČEK, Roman, MATĚJKA Petr, BUKÁČKOVÁ Pavlína. Ochrana krajinného rázu v územním plánování. In Aktuální problémy ochrany krajinného rázu: sborník příspěvků z odborného semináře [konaného 12. listopadu 2007 v Kongresovém centru Masarykovy koleje ČVUT v Praze. Vyd. 1. Praha: Centrum pro krajinu, 2008, 83 s. ISBN 978-80-903206-9-7.

CULEK, Martin. Biogeografické členění České republiky. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2005, 589 s. ISBN 80-86064-82-4.

KOZOVÁ, Mária, Eva PAUDITŠOVÁ a M FINKA. Krajinné plánovanie. 1.vyd. Bratislava: Nakladateľství Slovenské technické univerzity, 2010, 326 s. ISBN 978-80-227-3354-0.

KOZOVÁ, M. a kol., 1995: Metodická príručka k zákonu NR SR č. 127/194 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie. Centrum E.I.A., PRIF UK, Bratislava, 86 pp.

KUČA, Karel. Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku /. 1.vyd. Praha: Libri, 2000, 941 s. ISBN 80-85983-16-8.

KUČERA, P. Ekologické zónování a struktura vegetačních prvků v urbánní osnově území (dizertační práce). Lednice, 2001.

LÖW, Jiří a Igor MÍCHAL. Krajinný ráz. 1. vyd. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, 2003, 552 s. ISBN 80-86386-27-9.

LÖW, J. Krajinný a územní plán. Zahrada - park - krajina. 2003, č. 3, s. 9 - 12.

MIKLÓS, Ladislav a Zita IZAKOVIČOVÁ. Krajina ako geosystém. 1.vyd. Bratislava: Veda, 1997, 152 s. ISBN 80-224-0519-1.

NEPOMUCKÝ, P., SALAŠOVÁ, A. Krajinné plánování. Svazek 29. Ostrava: Vysoká škola báňská, 1996. 100 s. ISBN 80-7078-371-0

RUŽIČKA, M., MIKLÓS, L., 1982: Landscape-ecological planning (LANDEP) in the process of territorial planning. Ekológia (ČSSR), 1,3, p. 297-312

SALAŠOVÁ, A. Strategický plán krajiny – krajinné plánování v kontextu Evropské úmluvy o krajině. In Krajinné inženýrství 2009. Sborník konference. Brno: MZLU, 2009.

SALAŠOVÁ, A. Strategický plán krajiny, Metodický rámec zpracování, 2008

SKLENIČKA, Petr. Základy krajinného plánování. Vyd. 2. Praha: Naděžda Skleničková, 2003, 321 s. ISBN 80-903206-1-9.

SKLENIČKA, Petr a Ivan VOREL. Ochrana krajinného rázu: třináct let zkušeností, úspěchů i omylů--. Vyd. 1. Praha: Naděžda Skleničková, 2006, 189 s. ISBN 80-903206-7-8.

ŠARAPATKA, Bořivoj a Urs NIGGLI. Zemědělství a krajina: cesty k vzájemnému souladu. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008, 271 s. ISBN 978-80-244-1885-8.

ŠLEZINGR, Miloslav. Revitalizace toků: příspěvek k problematice úprav vodních toků. Brno: VUTIUM, 2010. ISBN 978-80-214-3942-9.

ŠKOUDLÍNOVÁ, A. Krajinný ráz a státní správa. In Ochrana krajinného rázu: třináct let zkušeností, úspěchů i omylů--. Vyd. 1. Praha: Naděžda Skleničková, 2006, 189 s. ISBN 80-903206-7-8.

VANÍČEK, Vlastimil. Ochrana a tvorba krajiny I.: péče o krajinné prostředí. Vyd. 1. Brno: Vysoká škola zemědělská v Brně, 1973, 198 s.

VOREL, Ivan a Jiří KUPKA. Aktuální problémy ochrany krajinného rázu: sborník příspěvků z odborného semináře [konaného 12. listopadu 2007 v Kongresovém centru Masarykovy koleje ČVUT v Praze. Vyd. 1. Praha: Centrum pro krajinu, 2008, 83 s. ISBN 978-80-903206-9-7.

INTERNETOVÉ ZDROJE

Kolektiv autorů: Principy a pravidla územního plánování [online]. 2009. [cit.2014-04-25]. Dostupné na Internetu: <<http://www.uur.cz/default.asp?ID=2571>>.

LOUDA, J. Udržitelný rozvoj a jeho aplikace v podmínkách ČR – výzva nebo hrozba pro národní hospodářství? [online]. 2012 [cit.2014-04-29]. Dostupné na Internetu: <http://nf.vse.cz/wpcontent/uploads/2012/02/fewpp_Louda_udrzelnyrozvoj.pdf>

PSOTOVÁ, H. SALAŠOVÁ, A. Krajinný plán. [online]. 2004. Dostupné na Internetu: <http://www.hydromeliorace.cz/CSKI/Diskuse/salasova_psotova.html>.

ÚSTNE ZDELENIA

Ing. Petr Helísek – obor investic a správy budov Strážnice

Ing. Jaromír Michálek – referent životního prostředí Strážnice

19 ZOZNAM VYOBRAZENÍ

- OBR. č. 1 Územný plán mesta Strážnice. Zdroj: mestský úrad Strážnice
- OBR. č. 2 Vodná erózia pôdy, erózna ryha. Zdroj: <http://gazovic.blog.sme.sk>
- OBR. č. 3 Veterná erózia pôdy. Zdroj: http://web2.mendelu.cz/af_291_projekty2/vseo/stranka.php?kod=3972
- OBR. č. 4 Problém scelených honov. Zdroj: Autor
- OBR. č. 5 Nekoncepčná urbanizácia krajiny. Zdroj: Autor
- OBR. č. 6 Krajina predhoria Bielych Karpát. Zdroj: Autor
- OBR. č. 7 Lokalizácia riešeného územia. Zdroj: Autor
- OBR. č. 8 Širšie vzťahy. Zdroj: Autor
- OBR. č. 9 Hypsometria. Zdroj: Autor
- OBR. č. 10 Geologická charakteristika územia. Zdroj: Autor
- OBR. č. 11 Pedologická charakteristika územia. Zdroj: Autor
- OBR. č. 12 Hydrogeologická charakteristika územia. Zdroj: Autor
- OBR. č. 13 Vodná sústava katastra Strážnice. Zdroj: Autor
- OBR. č. 14 I. vojenské mapovanie (1764 – 1768). Zdroj: <http://oldmaps.geolab.cz>
- OBR. č. 15 II.vojenské mapovanie (1836 – 1852). Zdroj: <http://oldmaps.geolab.cz>
- OBR. č. 16 III.vojenské mapovanie (1876 – 1878). Zdroj: <http://oldmaps.geolab.cz>
- OBR. č. 17 Krajina Strážnice pred kolektivizáciou. Zdroj: kontaminace.cenia.cz
- OBR. č. 18 Krajina Strážnice po kolektivizácii. Zdroj: mapy.cz
- OBR. č. 19 Aktuálna vegetácia. Zdroj: Autor
- OBR. č. 20 Lávka cez rameno Morávky. Zdroj: Autor
- OBR. č. 21 Dubové aleje v lužnom lese. Zdroj: Autor
- OBR. č. 22 Kultúrna krajina pod Žerotínom. Zdroj: Autor
- OBR. č. 23 Senník na Strážnických lúkach. Zdroj: Autor
- OBR. č. 24 Lužný les nivy Moravy. Zdroj: Autor
- OBR. č. 25 Božie muky pod Žerotínom. Zdroj: Autor
- OBR. č. 26 Žerotín. Zdroj: Autor
- OBR. č. 27 Osypané brehy. Zdroj: <http://natura.karbofuran.cz/show.php?id=5>, Autor: Z. Kučera
- OBR. č. 28 Kaplnka sv. Rozárie. Zdroj: Autor
- OBR. č. 29 Kaplnka sv. Jana Nepomuckého. Zdroj: Autor
- OBR. č. 30 Kaplnka P. Marie. Zdroj: Autor
- OBR. č. 31 Kaplnka P. Marie v trati Rříčná. Zdroj: Autor
- OBR. č. 32 Kaplnka na Žerotíně. Zdroj: Autor
- OBR. č. 33 Božie muky na Hradečné. Zdroj: Autor
- OBR. č. 34 Kríž pod lipami. Zdroj: Autor
- OBR. č. 35 Baaderův kríž. Zdroj: Autor
- OBR. č. 36 Kríž na drahách. Zdroj: Autor
- OBR. č. 37 Strážnický ornament. Zdroj: Autor
- OBR. č. 38 Pohľad č. 1. Zdroj: Autor
- OBR. č. 39 Pohľad č. 3. Zdroj: Autor
- OBR. č. 40 Pohľad č. 2. Zdroj: Autor
- OBR. č. 41 Pohľad č. 4. Zdroj: Autor
- OBR. č. 42 Pohľad č. 6. Zdroj: Autor
- OBR. č. 43 Pohľad č. 7. Zdroj: Autor
- OBR. č. 44 Pohľad č. 8. Zdroj: Autor
- OBR. č. 45 Ekologická zonácia. Zdroj: Autor
- OBR. č. 46 Typy krajiny - s popisom cieľových vlastností. Zdroj: Autor
- OBR. č. 47 Niva rieky Moravy - Baťov kanál, niva, Petrovské louky, senník na Strážnických lúkach, solitérny jaseň, lužný les, dubová alej, rieka Velička, lúky a polia pozdĺž Baťovho kanálu. Zdroj: Autor
- OBR. č. 48 Krajina mesta Strážnice - Strážnická brána, Staré mesto, Kostel Nanebevzetí P. Marie, Kostel sv. Martina, Strážní věž, Kaple sv. Rocha, Baťov kanál. Zdroj: Autor
- OBR. č. 49 Poľnohospodárska krajina pri Strážnici, čerešňová alej pri ceste na Radějov, pohľad na mesto od vetrolamu, pohľad z Žerotína nakrajinu a rieku Radějovka, cesta pri vetrolame. Zdroj: Autor
- OBR. č. 50 Krajina sádov a viníc pod Žerotínom, kaplnka na vrchu Žerotín, Hotařská buda pod Žerotínom, božie muky na Hradečné, sady a vinice. Zdroj: Autor
- OBR. č. 51 Kríženie obchvatu s exustujúcimi cestami a vodnými tokmi. Zdroj: Autor
- OBR. č. 52 Kríženie obchvatu s Q100, prírodným prkom Strážnické Pomoraví a NATURA 2000. Zdroj: Autor
- OBR. č. 53 Kríženie obchvatu s lokálnym ÚSES. Zdroj: Autor
- OBR. č. 54 Návrh doplnenia lokálneho ÚSES. Zdroj: Autor
- OBR. č. 55 Detail lavičky a informačných tabúľ. Zdroj: Autor
- OBR. č. 56 Plánik turistických trás, cyklotrás a navrhutého náučného chodníka. Zdroj: Autor
- OBR. č. 57 Navrhovaný stav - zmena ornej pôdy na lúky. Zdroj: Autor
- OBR. č. 58 Súčasný stav - Petrovské lúky a meander rieky Morávka. Zdroj: Autor
- OBR. č. 59 Navrhovaný stav. Zdroj: Autor
- OBR. č. 60 Súčasný stav - zastávka č. 2. Zdroj: Autor
- OBR. č. 61 a 62 - pohľad od Baťovho kanála. Zdroj: Autor
- OBR. č. 63 Navrhovaný stav - zmena polí na lúky, sprievodná vegetácia tokov. Zdroj: Autor
- OBR. č. 64 Súčasný stav - Strážnické lúky. Zdroj: Autor
- OBR. č. 65 Navrhovaný stav - sedenie pod stromom. Zdroj: Autor
- OBR. č. 66 Súčasný stav - zastávka č. 4. Zdroj: Autor
- OBR. č. 67 Zastávka č. 5 Baťov kanál - návrh sprevnenia chodníka dlažbovými kockami a doplnenia lavičiek a informačnej tabule. Zdroj: Autor
- OBR. č. 68 Cesta pri baťovom kanále. Zdroj: Autor
- OBR. č. 69 Zastávka č. 6 Prístav Baťovho kanála. Zdroj: Autor
- OBR. č. 70 Zastávka č. 7 Staré mesto. Zdroj: Autor
- OBR. č. 71 Zastávka č. 8 Skalická brána. Zdroj: Autor
- OBR. č. 72 Navrhovaný stav - obojstranná čerešňová alej. Zdroj: Autor
- OBR. č. 73 Súčasný stav - nová výsadba na pravej strane cyklotrasy. Zdroj: Autor
- OBR. č. 74 Navrhovaný stav - stromoradie k bažantnici v zatrávenom páse. Zdroj: Autor
- OBR. č. 75 Súčasný stav - na horizonte vidíme Bažentnicu. Zdroj: Autor
- OBR. č. 76 pôvodný stav koryta - priama trasa, jednotný priečny rez, alejová výsadba stromov. Za predpokladu, že je trasa fixovaná (nejde uskutočniť situačnú zmenu) je možné navrhnúť napríklad úpravu v dne koryta, zmenu sklonu brehov. Zdroj: Šlezinger, 2010
- OBR. č. 77 navrhnutá čiastočná revitalizácia zmenou vedenia dna koryta, pozvoľnou zmenou sklonu brehov, vrátane uskutočnenia výsadiet brehových porastov tak, aby navodili dojem prevedelného striedania protismerných oblúkov. Zdroj: Šlezinger, 2010
- OBR. č. 78 postupná zmena sklonu svahov tvoriacich breh vodného toku. Vhodné je pohybovať sa v rozmedzí sklonov 1:1,5 až 1:3. Zdroj: Šlezinger, 2010
- OBR. č. 79 vúprava priečného profilu toku (schéma). Zdroj: Šlezinger, 2010
- OBR. č. 80 SÚČASNÝ STAV. Zdroj: Autor
- OBR. č. 81 NAVRHOVANÝ STAV. Zdroj: Autor
- OBR. č. 82 NAVRHOVANÝ STAV. Zdroj: Autor
- OBR. č. 83 SÚČASNÝ STAV. Zdroj: Autor

OBR. č. 84 SÚČASNÁ STAV. Zdroj: Autor
OBR.č. 85 NAVRHOVANÝ STAV. Zdroj: Autor
OBR č. 86 SÚČASNÁ STAV. Zdroj: Autor
OBR. č. 87 NAVRHOVANÝ STAV. Zdroj: Autor
OBR. č. 88 SÚČASNÁ STAV. Zdroj: Autor
OBR. č. 89 NAVRHOVANÝ STAV. Zdroj: Autor

ZOZNAM TABULIEK

TABUĽKA č. 1 – Prehľad základných foriem plánovania v ČR

TABUĽKA č. 2 – Prehľad využitia územia

TABUĽKA č. 3 – Zmeny využitia územia

TABUĽKA č. 4 - vhodnosť rôznych využití územia

TABUĽKA č. 5 - vhodnosť rôznych využití územia

GRAFICKÉ PRÍLOHY VOLNÉ

Č. 1 Mapa aktuálneho využitia krajiny – LAND-USE

Č. 2 Mapa hodnôt územia (kultúrno – percepčné)

Č. 3 Mapa hodnôt územia (prírodné)

Č. 4 Mapa limitov územia

Č. 5 Problémová mapa

Č. 6 Návrhová mapa